Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Møteinnkalling

Utvalg:	**Verneområdestyret for SVR**
Møtested:	, Jelsa Hotel, Suldal
Dato:	08.11.2022
Tidspunkt:	09:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til en av verneområdeforvalterne. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Saksliste

Utvalgs-saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv-saksnr
ST 40/22	Godkjenning av innkalling og saksliste		
ST 41/22	Val av en representant til å skrive under møteprotokollen saman med styreleiar		
ST 42/22	Orienteringer		
RS 78/22	Referatsaker		
RS 79/22	Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til hytte ved Stølsvatnet i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 58/1-2, Gjesdal kommune - Ann-Mari og Odd Haver		2022/7186
RS 80/22	Innvilget søknad om transport med helikopter i forbindelse med drift og vedlikehold av reguleringsanlegg i Åseral kommune, Agder Energi		2022/7096
RS 81/22	Innvilga søknad til motorisert transport med snøskuter, helikopter og motorbåt til Grjotdalsneset i Dyraheio landskapsvernområde, gnr/bnr, 187/1, Suldal kommune - Suldal fjellstyre		2022/8078
RS 82/22	Godkjenning av inngangsparti/trapp og innvilga søknad om landingsløyve for helikopter. Gnr. 1, bnr. 7 Storhedder. Rhett Tønnesen. Bykle kommune.		2018/1999
RS 83/22	Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport i samband med leiting etter sau i Frafjordheiane landskapsvernområde, Gjesdal kommune - Inge Marton Østebø		2022/8631
RS 84/22	Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport i samband med leiting etter sau i Dyraheio landskapsvernområde, Suldal kommune - Werner Bakka		2022/8858
RS 85/22	Innvilga søknad om dispensasjon til bruk av snøskuter frå Øvre Espedalsstøl i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 248/1, Sandnes kommune - Mindor Holte		2022/5881
RS 86/22	Delvis innvilga søknad om landingsløyve for helikopter. Hans Gaarder. Store Halvorsvatn. gnr. 5, bnr. 9. Bygland kommune		2020/6455
RS 87/22	Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport i samband med leiting etter sau i Lusaheia landskapsvernområde, Hjelmeland kommune - Nilsebu og Storådalen beitelag		2022/8632
RS 88/22	Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Mån i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 60/1, Gjesdal kommune - Jæren Friluftsråd		2022/7997

RS 89/22	Innvilga søknad om helikoptertransport av felt villrein frå Kvannvatnet i Dyraheio landskapsvernområde, gnr/bnr, 57/1, Suldal kommune - Olav Vetrhus	2022/8086
RS 90/22	Innvilga søknad om helikoptertransport til Melands-Grønahei i Vormedalsheia landskapsvernområde, gnr/bnr, 41/1, Hjelmeland kommune - Stavanger turistforening	2022/7837
RS 91/22	Tillatelse til å bruke helikopter til frakt av felt storvilt på eiendom i Hægebostad kommune gnr/bnr 106/4-102/4.	2022/7309
RS 92/22	Innvilga søknad om rassikringstiltak ved Urdevotni. FV 450 Brokke-Suleskard. Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde. Agder Fylkeskommune. Valle kommune.	2022/7699
RS 93/22	Tillatelse til transport med helikopter i forbindelse med frakt av nødvendig material, ved, proviant, brensel og utstyr til hytte ved Hanselegå (gnr/bnr. 6/13), Åseral kommune	2022/6018
RS 94/22	Tillatelse til å bruke helikopter, ATV med belter og snøskuter i forbindelse med frakt av felt storvilt , gnr/bnr 102/5- 106/3 i Hægebostad kommune	2022/7000
RS 95/22	Delvis innvilga søknad om landingsløyve for helikopter. Gnr. 5, bnr. 9 Stegilsøygard. Hans Christian Gaarder. Bygland kommune.	2019/5567
RS 96/22	Innvilga søknad om justert dispensasjon til motorisert transport med snøskuter, helikopter og motorbåt til Grjotdalsneset i Dyraheio landskapsvernområde, gnr/bnr, 187/1, Suldal kommune - Suldal fjellstyre	2022/8078
RS 97/22	Innvilga søknad om dispensasjon til utbetring av punkt på kløvvegen til Steinkilen i Dyraheio landskapsvernområde, gnr/bnr, 187/1, Suldal kommune - Suldal fjellstyre	2022/7805
RS 98/22	Tillatelse til å bruke ATV med belter i forbindelse med frakt av felt storvilt, gnr/bnr 102/4 og 106/4 i Hægebostad kommune	2022/7309
RS 99/22	Tillatelse til å bruke helikopter og ATV med belter i forbindelse med frakt av felt storvilt, gnr/bnr 101/7,9 og 28 i Hægebostad kommune	2022/6194
RS 100/22	Innvilga søknad om dispensasjon til fasadeendring på hytte ved Grjotdalsneset i Dyraheio landskapsvernområde, gnr/bnr, 187/1, Suldal kommune - Suldal fjellstyre	2022/7144
RS 101/22	Tillatelse til å bruke helikopter for å frakte nødvendig material, utstyr, ved, proviant ol. til hyttene Skulebergtjønn og Breisletthei i Åseral kommune.	2022/7165
RS 102/22	Innvilga søknad om landingsløyve for helikopter. Småtjønndalen. Thor Harald Foss. Bygland kommune.	2021/7645

ST 43/22	Høyringsuttale til planprogram for Regionalplan for Preikestolen og Lysefjordområdet	2022/9374
ST 44/22	Avtale om opning og brøyting av Lysevegen (FK 4224)	2022/3231
ST 45/22	Søknad om dispensasjon til å bruke Speidernes beredskapsgruppe til frakt av utstyr til turisthytter og kvisting av vinterløyper i SVR landskapsvernområde - Stavanger turistforening	2022/9103
ST 46/22	Revidert søknad for utslaking av vegskråning langs riksveg 9 nord for Hovden. Statens Vegvesen. Bykle kommune.	2022/5887
ST 47/22	Søknad om dispensasjon til å arrangere Sesilåmi og motorisert ferdsel i forkant, under og etter arrangementet for 2023-2025, Stiftingen Sesilåmi	2022/7185
ST 48/22	Søknad om utvidelse av hytte ved Skjerlevatn/ Vestvassdalen (gnr/bnr 102/108) i Hægebostad kommune.	2022/729
ST 49/22	Søknad om helikopterlandingar på Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde i samband med Heliboogie 2023, gnr/bnr, 222/1, Sandnes kommune - SBK-BASE	2022/9170
ST 50/22	Førebuande klagehandsaming - Revidert søknad om dispensasjon til helikoptertransport i samband med filmopptak på Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 221/1, Sandnes kommune - Film in Norway	2022/6124
ST 51/22	Møteplan 2023- verneområdestyret SVR	2021/9253
ST 52/22	Eventuelt	

ST 40/22 Godkjenning av innkalling og saksliste
ST 41/22 Val av en representant til å skrive under møteprotokollen saman med styreleiar
ST 42/22 Orienteringer
RS 78/22 Referatsaker
RS 79/22 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til hytte ved Stølsvatnet i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 58/1-2, Gjesdal kommune - Ann-Mari og Odd Haver
RS 80/22 Innvilget søknad om transport med helikopter i forbindelse med drift og vedlikehold av reguleringsanlegg i Åseral kommune, Agder Energi
RS 81/22 Innvilga søknad til motorisert transport med snøskuter, helikopter og motorbåt til Grjotdalsneset i Dyraheio landskapsvernområde, gnr/bnr, 187/1, Suldal kommune - Suldal fjellstyre
RS 82/22 Godkjenning av inngangsparti/trapp og innvilga søknad om landingsløyve for helikopter. Gnr. 1, bnr. 7 Storhedder. Rhett Tønnesen. Bykle kommune.
RS 83/22 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport i samband med leiting etter sau i Frafjordheiane landskapsvernområde, Gjesdal kommune - Inge Marton Østebø
RS 84/22 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport i samband med leiting etter sau i Dyraheio landskapsvernområde, Suldal kommune - Werner Bakka
RS 85/22 Innvilga søknad om dispensasjon til bruk av snøskuter frå Øvre Espedalsstøl i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 248/1, Sandnes kommune - Mindor Holte
RS 86/22 Delvis innvilga søknad om landingsløyve for helikopter. Hans Gaarder. Store Halvorsvatn. gnr. 5, bnr. 9. Bygland kommune
RS 87/22 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport i samband med leiting etter sau i Lusaheia landskapsvernområde, Hjelmeland kommune - Nilsebu og Storådalen beitelag
RS 88/22 Innvilga søknad om dispensasjon til helikoptertransport til Mån i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 60/1, Gjesdal kommune - Jæren Friluftsråd
RS 89/22 Innvilga søknad om helikoptertransport av felt villrein frå Kvannvatnet i Dyraheio landskapsvernområde, gnr/bnr, 57/1, Suldal kommune - Olav Vetrhus
RS 90/22 Innvilga søknad om helikoptertransport til Melands-Grønahei i Vormedalsheia landskapsvernområde, gnr/bnr, 41/1, Hjelmeland kommune - Stavanger turistforening
RS 91/22 Tillatelse til å bruke helikopter til frakt av felt storvilt på eiendom i Hægebostad kommune gnr/bnr 106/4- 102/4.
RS 92/22 Innvilga søknad om rassikringstiltak ved Urdevotni. FV 450 Brokke-Suleskard. Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde. Agder Fylkeskommune. Valle kommune.
RS 93/22 Tillatelse til transport med helikopter i forbindelse med frakt av nødvendig material, ved, proviant, brensel og utstyr til hytte ved Hanselegå (gnr/bnr. 6/13), Åseral kommune
RS 94/22 Tillatelse til å bruke helikopter, ATV med belter og snøskuter i forbindelse med frakt av felt storvilt , gnr/bnr 102/5- 106/3 i Hægebostad kommune
RS 95/22 Delvis innvilga søknad om landingsløyve for helikopter. Gnr. 5, bnr. 9 Stegilsøygard. Hans Christian Gaarder. Bygland kommune.
RS 96/22 Innvilga søknad om justert dispensasjon til motorisert transport med snøskuter, helikopter og motorbåt til Grjotdalsneset i Dyraheio landskapsvernområde, gnr/bnr, 187/1, Suldal kommune - Suldal fjellstyre
RS 97/22 Innvilga søknad om dispensasjon til utbetring av punkt på kløvvegen til Steinkilen i Dyraheio landskapsvernområde, gnr/bnr, 187/1, Suldal kommune -

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Garaneset, 4230 Sand

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47

www.svr.no

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2022/9374-0

Saksbehandler: Alf Odden

Dato: 02.11.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	43/22	08.11.2022

Høyringsuttale til planprogram for Regionalplan for Preikestolen og Lysefjordområdet

Vedlegg:
1 Rogaland fylkeskommune - Høyringsbrev - Planprogram Regionalplan for Preikestolen og Lysefjordområdet

Forvalters innstilling

Verneområdestyret for SVR sender ein høyringsuttale som inneheld desse momenta:

- Verneområdestyret er positive til at det under «aktuelle plantema» leggast opp til ei rekke gode tiltak i planområdet. Dette gjeld mellom anna:
    - Ta vare på og vedlikehalde kulturminne og kulturmiljø
    - Ta vare på landskap og naturmangfald
    - Styre og kanalisere ferdsel
    - Samanstille eksisterande kunnskap om viktige landskaps, natur og kulturverdiar
- Verneområdestyret vil minne om at det i Besøksstrategi for SVR blir vist kva for konkrete tiltak verneområdeforvaltninga legg opp til, når det gjeld informasjon og tilrettelegging for styring og kanalisering av ferdsel. Særleg punkta som handlar om Øygardsstøl og Kjerag vil være relevante i det vidare planarbeidet. Verneområdestyret vil spele inn at det bør utarbeidast ein plan for informasjonsskilt ved Øygardsstøl.
- Verneområdestyret registrerer at det i planprogrammet kjem tydeleg fram at tiltak i dei delane av planområdet som ligg i verna areal må være i tråd med aktuelle verneføreskrifter. I desse verneområda vil tilretteleggingstiltak som mellom anna bygningar, tyngre stitilrettelegging og omlegging av stiar være søknadspliktig. Det er derfor viktig at ein i det vidare planarbeidet ikkje legg opp til søknadspliktige tiltak i desse områda utan god dialog med verneområdeforvaltninga.

Saksopplysninger

Rogaland fylkeskommune har sendt forslag planprogrammet for Regionalplan for Preikestolen og Lysefjordområdet ut på høyring, med høyringsfrist 02.12.2022. Det er og lagt opp til eit høyringsmøte 09.11.2022. Endeleg planprogram vil bli utarbeidd etter høyringa.

Høyringsbrevet til planprogrammet er vedlagt saka, og sjølve plandokumentet kan lastast ned frå denne lenka: Plandokumentet er og lagt ved møteinnkallinga.
Planområdet omfattar mellom anna dei delane av Sandnes kommune som tidlegare utgjorde Forsand kommune. Dermed omfattar det eit areal på 190 km^2 nord i Frafjordheiane landskapsvernområde og eit areal på 39 km^2 vest i Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde.

Planprosessen har ei organisering både på politisk og administrativt nivå. SVR kommunane Sandnes, Gjesdal, Hjelmeland og Sirdal deltek på begge nivå.
Rådet for planprosessen består av politikarar frå fylkeskommunen og kommunane Sandnes, Strand, Hjelmeland, Gjesdal, Stavanger og Sirdal. Statsforvalteren deltar som statens representant. Gruppens mandat vil være å gi råd og innspill til arbeidet med planen. Rådet leiast av fylkesordførar og fylkesvaraordførar er nestleiar.
Det er etablert en prosjektgruppe med administrative representantar frå kommunane og andre aktuelle myndigheiter. Gruppas mandat vil være å gi politisk rådgjevande gruppe for planprosessen anbefalinger og innspill til arbeidet med planen.
Det er etablert en bredt samansett referansegruppe med deltaking frå kommunar, næringsliv og organisasjonar som kan ha interesse av planen. Forvaltningssekretariatet fekk tilbod om å sitte i denne referansegruppa, men takka nei fordi vi måtte prioritere andre arbeidsoppgåver.

Det leggast opp til at forslag til regionalplan blir sendt ut på høyring tidleg i 2024, og at regionalplanen blir vedtatt av fylkestinget i Rogaland hausten 2024.

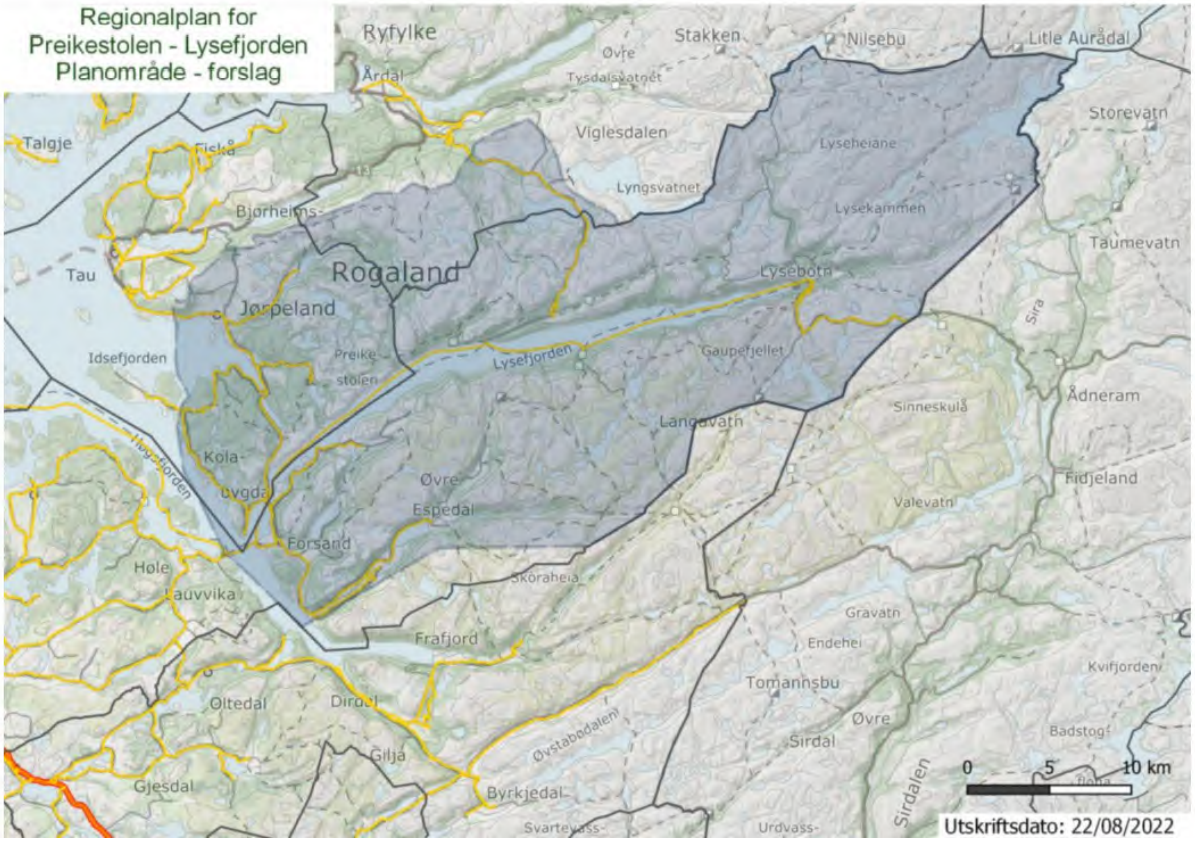

Kart over planområdet.

I følgje plandokumentet er føremålet med planen å ivareta regionale og nasjonale interesser knyt til å bevare natur, kulturmiljø og landskap i Preikestol- og Lysefjordområdet, og samtidig legge til rette for friluftsliv, reiseliv og andre næringar. Regionalplanen skal og avklare ambisjonar og mål for utvikling og bevaring i Preikestolen og Lysefjordområdet, samt beskrive tiltak for å nå måla.
Det vil bli vurdert om det skal utarbeidast mål og tiltak for å fremme regionale ringverknadar knyt til reiseliv. Omfang av dette vil blant annet avhenge av kva for tilbakemeldingar kommunar utanfor planområdet gir i denne høyringa. Planarbeidet skal bidra til å samordne aktørar og verkemiddel, og til at det utviklast strategiar og tiltak for å nå måla som blir satt.

I høyringsbrevet går det fram an ein særleg ønskjer tilbakemelding på om planprogrammet treff i forhold til:
- Plantema. Inneheld forslaget til planprogram de rette plantema for videre arbeid?
- Planavgrensing. Er planavgrensinga hensiktsmessig? Ved andre forslag til planavgrensing, så ber ein om at dette blir grunngjeve.
- Prioriteringar. Er det enkelte plantema eller annet som bør prioriterast i det videre arbeidet med utarbeiding av regionalplanen? Ein ber om at eventuelle forslag blir grunngjeve.
- Regionale ringverknadar for reiseliv. Bør planen innehalde mål og tiltak for regionale ringverknadar for reiseliv? Det er ønskeleg med innspel til korleis dette bør gjerast og kor stort regionalt område som bør leggast til grunn.

Det er og ønskeleg med innspel til om det er:
- Særskilte utfordringar som bør vurderast nærare i planprosessen og i regionalplanen?
- Moglegheiter for utvikling som bør vurderast i planprosessen og i regionalplanen?

Vurdering

Etter verneområdeforvaltar si vurdering vil den aktuelle regionalplanen ha relativt liten innverknad SVR sitt arbeid med forvaltninga av verneområda. Sjølv om planområdet delvis omfattar verna areal, ligg planens hovudfokus på areal utanfor verneområda. Det er uansett positivt at ein i arbeidet med planen legg opp til ei samanstilling av eksisterande kunnskap om viktige landskaps, natur og kulturverdiar i planområdet, og innhente ny kunnskap der det er nødvendig. Det er og positivt at planen ser ut til å ha eit tydeleg fokus på å ta vare på kulturminne, sårbare naturområde og område med viktige naturverdiar.

Særleg i områda ved Kjerag vil verneområdeforvaltninga også i framtida møte utfordringar med styring og kanalisering av ferdsel. Det er derfor positivt at planarbeidet også ser ut til å ha fokus på slike problemstillingar.
I Besøksstrategi for SVR er Øygardsstøl utpeikt som ein innfallsport. På grunn av at det er mange aktørar som har behov for å informasjon på staden, og samordninga mellom desse er vanskeleg, har SVR venta med å utvikle denne innfallsporten. Om denne planprosessen kan bidra til ei betre samordning og kanskje utvikle ein skiltplan for staden vil det være positivt.

Etter verneområdeforvaltar si vurdering bør verneområdestyret og sende eit tydleg signal om at tilretteleggingstiltak i verneområda, som mellom anna bygningar, tyngre stitilrettelegging og omlegging av stiar, vil være søknadspliktig etter verneføreskriftene. Om planen skal innehalde slike tiltak må dette avklarast med verneområdeforvaltninga på førehand.

Rogaland fylkeskommune

Plan-, miljø- og samfunnsavdelingen

Jf. adresseliste

Dato: **18.10.2022**
Saksnr.: **2021/38886**
Dok.nr.: **36**
Saksbehandler:
Vegard Næss

Regionalplan for Preikestolen og Lysefjordområdet - Offentlig ettersyn og høring av forslag til planprogram

Rogaland fylkeskommune har startet arbeidet med å utarbeide en regionalplan for Preikestolen og Lysefjordområdet. Regionalplanen skal blant annet erstatte gjeldende fylkesdelplanen for Preikestolområdet.

Preikestolen og Lysefjordområdet har et potensial for markedsføring av regionen, og kan gi positive ringvirkninger for reiselivsbaserte næringer andre steder i fylket. Kapittel 6.2.3 omhandler regionale ringvirkninger knyttet til reiseliv, og kan derfor ha interesse for kommuner i hele fylket. Med bakgrunn i dette sendes forslag til planprogram på høring til alle kommuner i Rogaland.

Hensikten med planarbeidet og regionalplanen

Formålet med planen er å ivareta regionale og nasjonale interesser knyttet til å bevare natur, kulturmiljø og landskap i Preikestol- og Lysefjordområdet, og samtidig legge til rette for friluftsliv, reiseliv og andre næringer.

Regionalplanen skal avklare ambisjoner og mål for utvikling og bevaring i Preikestolen og Lysefjordområdet, samt beskrive tiltak for å nå målene. Foreslått planområde er nærmere beskrevet i forslaget til planprogram.

Det vil bli vurdert om det skal utarbeides mål og tiltak for å fremme regionale ringvirkninger knyttet til reiseliv. Omfang av dette vil blant annet avhenge av hvilke tilbakemeldinger kommuner utenfor planområdet gir i denne høringen.

Planarbeidet skal bidra til å samordne aktører og virkemidler, og til at det utvikles strategier og tiltak for å nå målene som blir satt.

Besøksadresse
Arkitekt Eckhoffs gate 1
Stavanger

Postadresse
Postboks 130 sentrum
4001 Stavanger

T 51 51 66 00
E firmapost@rogfk.no
Org.nr 971045698

www.rogfk.no

Rogaland fylkeskommune

Høring av planprogram
Rogaland fylkeskommune varsler med dette brev at forslag til planprogram blir lagt ut til høring og offentlig ettersyn i samsvar med plan- og bygningsloven §§4-1 og 8-3. Vedtak om høring er gjort i fylkesutvalgets møte 20. september 2022, sak 180/2022.

Vi vil med dette invitere aktuelle myndigheter, kommuner, organisasjoner og andre interesserte til å gi uttalelse til forslaget til planprogram.

Forslag til planprogram beskriver formålet med planarbeidet, utfordringer og tema for planarbeidet, framdrift og medvirkning. Endelig planprogram vil bli utarbeidet etter høringsperioden. Regionalplan for Preikestolen og Lysefjordområdet vil deretter bli utarbeidet på grunnlag av det vedtatte planprogrammet.

Forslag til planprogram er vedlagt. Det er også tilgjengelig på fylkeskommunens nettsider på denne lenken.

Vi ønsker tilbakemelding på
Vi ønsker særlig tilbakemelding på om planprogrammet treffer i forhold til:

- Plantemaer. Inneholder forslaget til planprogram de rette plantemaene for videre arbeid?

- Planavgrensning. Er planavgrensningen hensiktsmessig? Ved andre forslag til planavgrensning, så ber vi om at dette begrunnes.

- Prioriteringer. Er det enkelte plantemaer eller annet som bør prioriteres i det videre arbeidet med utarbeidelse av regionalplanen? Vi ber om at eventuelle forslag begrunnes.

- Regionale ringvirkninger for reiseliv. Bør planen inneholde mål og tiltak i for regionale ringvirkninger for reiseliv? Det er ønskelig med innspill til hvordan dette bør gjøres og hvor stort regionalt område som bør legges til grunn.

Det er også ønskelig med innspill til om det er:
- Særskilte utfordringer som bør vurderes nærmere i planprosessen og i regionalplanen?

- Muligheter for utvikling som bør vurderes i planprosessen og i regionalplanen?

Rogaland fylkeskommune

Høringsfrist og gjennomføring av høringen
Høringsuttalelser til forslaget til planprogram sendes til: firmapost@rogfk.no
Merk e-posten med «*Regionalplan for Preikestolen og Lysefjordområdet*».

Eventuelt brev, send til: Rogaland fylkeskommune, Postboks 130 sentrum, 4001 Stavanger.

Høringsfristen er **2. desember 2022.**

Høringsmøte
Det vil bli holdt et høringsmøte på Teams onsdag 9. november 2022, kl. 12.00, hvor det blir gjort nærmere rede for planprogrammet, medvirkning og planlagt fremdrift for planprosessen.

Påmelding til høringsmøtet er nødvendig. Påmelding gjøres via denne lenken.

Mer informasjon
Mer informasjon om planprogrammet og regionalplanarbeidet ligger på våre nettsider:
Regionalplan for Preikestolen og Lysefjordområdet - Rogaland fylkeskommune (rogfk.no)

For ytterligere informasjon, ta kontakt med prosjektleder Vegard Næss.
E-post: vegard.naess@rogfk.no , tel: 51 56 67 95

Hilsen

Christine HaverChristine Haver
avdelingssjefregionalplansjef

Vegard Næss
seniorrådgiver

Vedlegg: Forslag til planprogram - Regionalplan for Preikestolen og Lysefjordområdet

Dette dokumentet er godkjent elektronisk. Oppgi vårt saksnr. når du svarer på brevet.

Rogaland fylkeskommune

Adresseliste

Gjesdal kommune
Hjelmeland kommune
Sandnes kommune
Sirdal kommune
Stavanger kommune
Strand kommune
Agder fylkeskommune
Statsforvalteren i Agder
Statsforvalteren i Rogaland
Haugesund kommune
Vindafjord kommune
Tysvær kommune
Utsira kommune
Karmøy kommune
Kvitsøy kommune
Bokn kommune
Sauda kommune
Suldal kommune
Randaberg kommune
Sola kommune
Klepp kommune
Time kommune
Hå kommune
Bjerkreim kommune
Eigersund kommune
Sokndal kommune
Lund kommune
Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde
Kystverket
Fiskeridirektoratet
Norges vassdrags- og energidirektorat
Miljødirektoratet
Statens vegvesen
Luftfartstilsynet
Statnett
Arkeologisk museum Stavanger
Ryfylkemuseet
Stiftelsen Preikestolen
Lysefjorden Utvikling
Fortidsminneforeningen Rogaland
Fortidsminneforeningen Ryfylke lokallag
Forum for natur- og friluftsliv
Ryfylke friluftsråd
Jæren friluftsråd

Rogaland fylkeskommune

Stavanger turistforening
Bratte Rogalands venner
Rogaland Alpine redningsgruppe
Lysekraft DA
Naturvernforbundet i Strand
Naturvernforbundet i Rogaland
Norsk Folkehjelp Strand og Forsand
Høllesli Sameige
Lyse Sameie
Næringsforeningen i Stavanger
Næringsforeningen avd.
Norwegian Experience
Ryfylke vassområde
Rogaland bondelag
Rogaland bonde- og småbrukarlag
Norges kystfiskarlag
Sørvest Norges Kystfiskarlag
Norges Fiskarlag Vest
Birdlife Rogaland, NOF avd. Rogaland
Rogaland jeger- og fiskerforening
Næringsforeningen i Stavanger
Næringsforeningen i Stavanger, avd. Strand
Reisemål Ryfylke
Region Stavanger
Ryfylke IKS
Destinasjon Haugesund og Haugalandet
Lyse Kraft DA
Lyse Lnett
Lyse Konsern
Sandnes Havn KF
Stavangerregionen Havn IKS
Norwegian film
NHO Rogaland
NHO Reiseliv
LO
Virke
Avinor
Forsvarsbygg
KS
Høgskulen for landbruk og bygdeutvikling
Grønn by
Idrettsforbundet
IVAR
Rogaland brann og redning
Helse Vest
Jordvernforeningen i Rogaland

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Kommunehuset, 4440
Tonstad

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 38 17 62 03
fmavgso@statsforvalteren.no
www.svr.no

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2022/3231-0

Saksbehandler: Guro Sødergren

Dato: 02.11.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	44/22	08.11.2022

Avtale om opning og brøyting av Lysevegen (FK 4224)

Vedlegg 1: avtale om opning og brøyting av Lysevegen (FK 4224)

Forvaltars innstilling

Verneområdestyret for Setesdal- Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane (SVR) innvilgar avtala mellom Agder Fylkeskommune og SVR om opning og brøyting av Lysevegen (FK 4224). Avtala avviker ikkje frå det brøyteregime som har vore gjennomgåande frå før.

Lysevegen skal ikkje begynne å brøytast før tidlegast veka før påske.

Lysevegen kan opnast for biltrafikk 1 mai og skal vera stengt for biltrafikk innan 31 november.

Prosedyrar og føresetnader om særskilte høve

- Om det er sikre observasjonar av villrein langs Lysevegen i april, eller det har opphaldt seg villrein vest for Lysevegen gjennom vinteren, skal dato for start av brøyting utsettast til faren for forstyrring ikkje lenger er til stade. Opning skal likevel kunne skje frå og med 1.mai.
- Om det er sikre observasjonar av villrein langs Lysevegen i november og desember, eller det har opphaldt seg villrein vest for vest for anleggsvegen frå Ådneram til Duge, skal Lysevegen stengast 1. november.
- Seinast ei veke før brøyting skal vegeigar kontakte forvaltningssekretariatet for ein utsjekk av om det er villrein i området.
- Avtalen skal reforhandlast om villreinens områdebruk endar seg vesentleg.

Saksopplysningar

Bakgrunn for avtale
Om lag 6 km. av Lysevegen mellom Øvre Sirdal og Lysebotn, ligg i Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde der verneområdestyret for SVR har forvaltningsmynde. I motsetnad til veg Brokke – Suleskardvegen er det for Lysevegen ikkje gjeven opningstid for vegen i verneforskrifta.

Opningstida er omtalt i forvaltningsplanen for verneområda frå 2014, kap. 2.4.3:

«Vegen Sirekrok-Lysebotn bør vere stengt i tidsrommet f.o.m. 1. november t.o.m. 20. mai innanfor verneområdet, sjølv om dette ikkje er nedfelt i verneforskrifta. Verneområdestyret bør kome fram til ein avtale om dette med vegstyresmaktene. Verneområdestyret bør, i samarbeid med vegstyresmaktene, også komme fram til ordningar med varsling av planlagt brøyting, slik at denne kan utsettast, om spesielle tilhøve skulle tilseie det. Området ved Andersvatnet-Børsteinvatnet, er ei trekksone i verneforskrifta for Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde, og var tradisjonelt ein viktig trekkveg. Om villreinen på nytt tek dette trekket i bruk, er det viktig at fylkesvegen ikkje blir brøytt for tidleg.»

Slik områdebruken er for dyra har vore dei siste 20 åra er det ikkje tungtvegande grunnar for å halde på desse datoane. Likevel viktig at avtalen tek høgde for at desse tilhøva kan endre seg på sikt. I kongeleg resolusjon ved opprettinga av Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde vart det og føresett at ei slik avtale skulle opprettast.

Verneområdestyret sin myndigheit gjeld berre innanfor vernegrensa. Villrein er vesentleg del av verneføremålet, inkl. sona for ferdselsforbod f.o.m 15. april t.o.m 20. mai. Frafjordheiane har størst verdi som vinterbeite. Berre sporadisk nytta dei siste 20 åra. Vanskeleg inngang til området frå nord som følgje av infrastruktur og ferdsel i området Ådneram/Flatstøldalen/Svartevatn. Villreinen kjem difor berre sporadisk i posisjon til kryssing av Lysevegen. Nedising av beiter år om anna kan endre dette. Kryssing av dyr kan bli meir aktuelt om det vert iverksett tiltak Sirdal nord for å lette passasjen.

Den tida det var mykje dyr i Frafjordheiene var det særleg november/desember dei trakk over vegen og vidare utover. Retur normalt i april. Fleire år på 80- og 90-talet vart det og ståande att dyr i Frafjordheiane under kalving og på sommarbeite.

Vedlegg 1:

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Avtale

mellom

Agder fylkeskommune og Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområde (SVR)

om opning og brøyting av Lysevegen (FK 4224).

Bakgrunn for avtale:

Om lag 6 km av Lysevegen mellom Øver Sirdal og Lysebotn ligg i verneområde Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane der verneområdestyret for SVR har forvaltningsmynde. Det er ikkje gjeven opningstid for vegen i verneforskrifta. Opningstida er omtalt i forvaltningsplanen for verneområda frå 2015 kap. 2.4.3:

«Vegen Sirekrok-Lysebotn bør vere stengt i tidsrommet f.o.m. 1. november t.o.m. 20. mai innanfor verneområdet, sjølv om dette ikkje er nedfelt i verneforskrifta. Verneområdestyret bør kome fram til ein avtale om dette med vegstyresmaktene. Verneområdestyret bør, i samarbeid med vegstyresmaktene, også komme fram til ordningar med varsling av planlagt brøyting, slik at denne kan utsettast, om spesielle tilhøve skulle tilseie det. Området ved Andersvatnet-Børsteinvatnet, er ei trekksone i verneforskrifta for Setesdal VestheiRyfylkeheiane landskapsvernområde, og var tradisjonelt ein viktig trekkveg. Om villreinen på nytt tek dette trekket i bruk, er det viktig at fylkesvegen ikkje blir brøytt for tidleg.»

Slik områdebruken er for dyra har vore dei siste 20 åra er det ikkje tungtvegande grunnar for å halde på desse datoane. Likevel viktig at avtalen tek høgde for at desse tilhøva kan endre seg på sikt.

I kongeleg resolusjon ved opprettinga av Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde vart det og føresett at ei slik avtale skulle opprettast.

Innhald i avtale

Start av brøyting innanfor vernegrensa

Lysevegen skal ikkje begynne å brøytast før tidlegast veka før påske.

Opningstid og stenging av Lysevegen

Lysevegen kan opnast for biltrafikk 1 mai og skal vera stengt for biltrafikk innan 31 november.

Prosedyrar og føresetnader om særskilte høve

- Om det er sikre observasjonar av villrein langs Lysevegen i april, eller det har opphaldt seg villrein vest for Lysevegen gjennom vinteren, skal dato for start av brøyting utsettast til faren for forstyrring ikkje lenger er til stade. Opning skal likevel kunne skje frå og med 1.mai.
- Om det er sikre observasjonar av villrein langs Lysevegen i november og desember, eller det har opphaldt seg villrein vest for vest for anleggsvegen frå Ådneram til Duge, skal Lysevegen stengast 1. november.
- Seinast ei veke før brøyting skal vegeigar kontakte forvaltningssekretariatet for ein utsjekk av om det er villrein i området.
- Avtalen skal reforhandlast om villreinens områdebruk endar seg vesentleg.

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Garaneset, 4230 Sand

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47

www.svr.no

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2022/9103-3

Saksbehandler: Alf Odden

Dato: 02.11.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	45/22	08.11.2022

Søknad om dispensasjon til å bruke Speidernes beredskapsgruppe til frakt av utstyr til turisthytter og kvisting av vinterløyper i SVR landskapsvernområde - Stavanger turistforening

Vedlegg:
1 Stavanger turistforening - Søknad om å ha med Speidernes beredskapsgruppe på transport til hytter og kvisting av løyper vinteren 2023

Forvalters innstilling

Verneområdestyret avslår søknaden frå Stavanger turistforening om å kunne bruke Speidernes beredskapsgruppe til frakt av utstyr til turisthytter og kvisting av løyper i Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde vinteren 2023. Vedtaket er fatta etter kapittel IV, punkt 5 i verneføreskrift for Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde og §48 i naturmangfaldlova.

Avslaget grunngjevast med at ein dispensasjon vil være eit brot på gjeldande forvaltningspraksis som er nedfelt i Forvaltningsplan for SVR. Her blir det lagt til grunn at motorisert transport skal gjennomførast av den som har dispensasjon til det aktuelle transportføremålet, eventuelt av leigekøyrar med kommunalt ervervsløyve.
Å endre forvaltningspraksis på dette punktet vil føre til store og uoversiktlege presedensverknadar. Dersom motorisert transport skal kunne gjennomførast av andre enn løyveinnehavar og leigekøyrar, vil eksisterande leigekøyringsordning bli uthola og få dårlegare lønnsemd. Noko som kan medføre eit dårlegare leigekøyringstilbod og at fleire, til dømes hytteeigarar, vil ønskje å ha eige snøskuterløyve. Dette er ei utvikling som kan føre til auka motorferdsel i verneområda.

Speidarens beredskapsgruppe og dei andre redningsgruppenes motorferdsel i verneområda er mellom anna regulert av Sør-Vest Politidistrikts øvingsplan for denne verksemda. Denne øvingsplanen har blitt til etter ein omfattande prosess, og omfattar ikkje den aktiviteten det nå er søkt om. Innføring av ei ordning der redningsgruppene får dekket deler av sitt behov for kjentmannskøyring gjennom å delta på andre aktørar sine transportar, vil endre føresetnadane for denne øvingsplanen. Denne ordninga kan

derfor ikkje innførast før etter ein eventuell revidering av øvingsplanen. Det visast og til retningslinjene til Klima- og miljødepartementet, kor det går fram at det som ein hovudregel berre skal gjevast dispensasjon til kjentmannskøyring som inngår i ein øvingsplan.

Ei endring av forvaltningspraksis som inneberer såpass store konsekvensar bør ikkje skje gjennom handsaming av ein enkelt søknad. Ei slik prinsipiell avgjerd bør avklarast i prosessen med revidering av forvaltningsplanen eller gjennom at verneområdestyret handsamar dette som ein grundig utgreidd prinsippsak. Verneområdestyret ser at ei slik ordning kan bidra til å redusere motorferdsla i verneområda, men ønskjer å ta seg tid til å vurdere dei langsiktige effektane av å endre forvaltningspraksisen på dette område.

Saksopplysninger

Bakgrunn for søknaden

Forvaltningssekretariatet har mottatt to søknader om snøskuterkøyring i samband med kvisting av Stavanger turistforening (STF) sine vinterløyper i Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde. Speidernes beredskapsgruppe Sør-Vest (SB) har i søknad frå 23.09.2022, bedt om å få erstatte to tildelte kjentmannsturar for å delta med snøskuter når STF skal kviste sine løyper.
STF har i brev frå 06.10.2022, søkt om at SB kan delta når STF skal gjennomføre snøskutertransportar av utstyr til turisthyttene og kvisting av løypenettet. STF fekk i delegert vedtak 67/20 og 8/21, dispensasjon til eigen motorferdsel for perioden 2020-2023.

Forvaltningssekretariatet har valt å fremme søknaden frå STF for verneområdestyret ettersom søknaden reiser fleire viktige prinsipielle spørsmål. Søknaden frå SB vil bli handsama som ein delegasjonssak i tråd med dei signala verneområdestyret gir i handsaminga av søknaden frå STF.

Snøskutertransportane søknaden gjeld er ein tur for kvisting av løyper før vinterferien på traseen Ådneram-Taumevatn-Storevatn-Grautheller-Ådneram. Samt ein tur for kvisting før påske på traseen Ådneram-Kringlevatn-Litle Aurådal-Storsteinen–Hovatn.
Søknaden gjeld for vinteren 2023.
Søknaden gjeld dispensasjon til deltaking med inntil 10 ekstra snøskuterar, som er det talet på køyretøy som SB har i sitt løyve til kjentmannsturar etter vedtak i AU-sak 14/21.

STF legg til grunn for søknaden, at Speidernes beredskapsgruppe ved ein eventuell dispensasjon, ikkje brukar dispensasjonane dei alt har fått til ein kjentmannstur til Storevatn og ein kjentmannstur til Kringlevatn.
Bakgrunnen for søknaden frå STF er at dei ønskjer å få til ei meir effektiv gjennomføring av kvisting og såleis færre snøskutertransportar i verneområde. Dette oppnår ein ved å bruke fleire snøskuterar på dei turane som blir gjennomført. STF sender søknaden etter ein førespurnad frå SB om å delta på kvistinga.
SB ønskjer å bli best mogleg kjent i områda for å være forberedt til eventuelle søk- og redningsaksjonar. I samband med dette er det viktig å lære om terrenget og få erfaring med skred og andre farar.

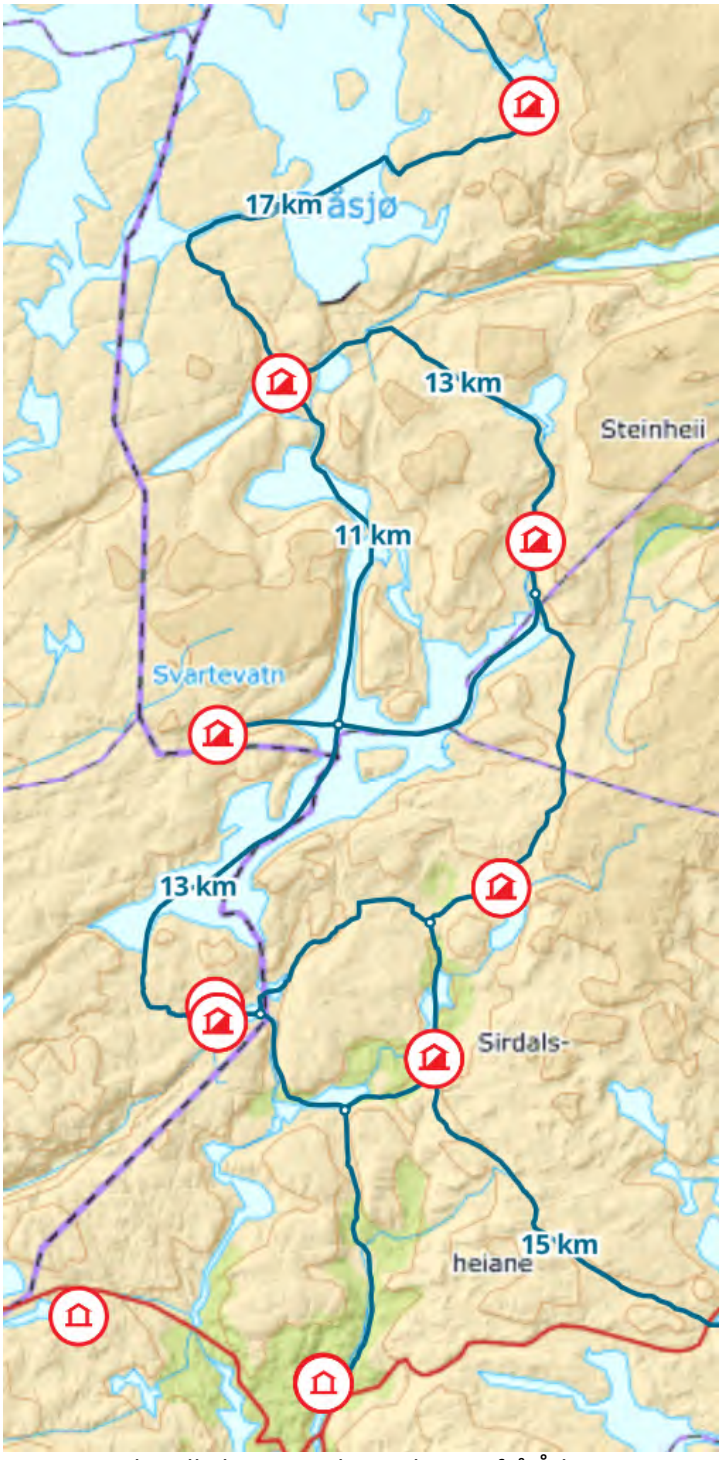

Kart over aktuelle hytter og kvista løyper frå Ådneram i sør til Hovatn i nord.

Formell bakgrunn for vurdering og vedtak

- Forskrift om vern av Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane landskapsvernområde av 28.4.00
- Forvaltingsplan for SVR, godkjend 2015
- Naturmangfaldlova
- Retningslinjer om redningstjenestens bruk av snøskuter i utmark og i verneområder. Rundskriv fra Klima og Miljødepartementet frå15.05.2020

Heimelsgrunnlag
Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane landskapsvernområde vart verna ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. april 2000. Føremålet med vernet går fram av kapittel III i Forskrift om vern av Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde:
"1. Å ta vare på eit samanhengande, særmerkt og vakkert naturområde med urørte fjell, hei og fjellskogsområde med eit særmerkt plante- og dyreliv, stølsområde, beitelandskap og kulturminne.
2. Å ta vare på eit samanhengande fjellområde som leveområde for den sørlegaste villreinstamma i Europa. "

Motorisert ferdsel i verneområdet blir regulert av verneforskrifta kapittel IV, punkt 5.
Her heiter det mellom anna at motorisert ferdsel på land er forbode i landskapsvernområdet, med ein del unntak. Forvaltingsstyresmakta kan også gjeve dispensasjon til motorisert transport i somme tilfelle. Etter punkt 5.4, bokstav c, kan forvaltingsmyndigheita gje dispensasjon til nødvendig luft- og snøskutertransport av materiell, utstyr og proviant til hytter og buer. Dette er utdjupa i kapittel 2.4.3 i Forvaltingsplan for SVR. Motorisert ferdsel i samband med kvisting av løyper kjem ikkje under nokre av bestemmingane i punkt 5.4, og treng såleis dispensasjon etter §48 i naturmangfaldslova for å kunne gjennomførast.

I §48 i Naturmangfaldlova heter det at "Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig".

Rundskrivet *Forvaltning av verneforskrifter* (Miljødirektoratet 2014) gir føringer for dispensasjonsbehandling etter § 48. Ifølge rundskrivet må følgende to vilkår begge være oppfylt for å kunne gi dispensasjon:
- Tiltaket kan ikke påvirke verneverdiene nevneverdig.
- Tiltaket må ikke stride mot vernevedtakets formål.

Det følger av samme retningslinjer at forvaltningsmyndigheten særlig bør vurdere presedensvirkninger av en dispensasjon.

I Forvaltningsplan for SVR blir retningslinjer for motorferdsel omtala i kapittel 2.4 på side 32-40. Her går det fram at snøskuterløyve kan gis til allment anerkjende nytteformål som landbruksdrift og transport av materialar, brensel og proviant til hytter. Kvisting av løyper er og nemnt. Det går og fram at utover søker med eit konkret transportbehov, kan transportane utførast av leigekøyrar med kommunalt ervervsløyve.
Denne konkrete søknaden har og blitt drøfta i arbeidsutvalget i verneområdestyret for SVR, der følgende vart protokollert etter møte 07.10.2022:
«På bakgrunn av Stavanger Turistforening sin søknad om å få ha med seg Speiderenes beredskapsgruppe til å kviste vinterløyper, ba forvaltningssekretariatet om råd til hvordan denne søknaden skulle handteres. AU meinte det var viktig å holde fast på prinsippet om at motorferdsel i SVR bare kunne skje etter dispensasjon til det formålet det har blitt søkt om.»

Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane har forvaltningsmynde for Frafjordheiane landskapsvernområde.

Vurdering

Naturmangfaldlova
Etter § 7 i Naturmangfaldlova skal dei miljørettslege prinsippa i §8 til 12 leggast til grunn som retningslinjer ved utøving av offentleg myndigheit. Forvaltingsmyndigheita må ved alle tiltak som vedkjem naturmangfaldet, vurdere søknadane etter desse paragrafane.

Innverknad på verneverdiar og verneføremål
Store deler av den aktuelle køyreruta går i eit ope høgfjellandskap om lag 700-1300 moh, men den går og i område med fjellbjørkeskog 600-700 moh. Desse delane av områda i SVR blir brukt av villreinen store delar av året. I Norsk raudliste for arter 2021 er villrein oppført som nær truge (NT).
Dette blir og stadfesta av resultata frå NINA sitt GPS-merkeprosjekt (NINA rapport 694/2011) og nyare data frå www.dyreposisjoner.no for perioden 2011-2022. Norsk Villreinsenters rapport *Kartlegging av villreinens arealbruk i Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiene og Setesdal Austhei (NVS rapport 6/2010)* er det registrert fleire villreintrekk nær køyreruta det er søkt om. Så langt forvaltningsstyresmakta kjenner til etter søk i Naturbase er det ikkje registrert informasjon om andre prioriterte arter, trua eller nær truga arter på Norsk raudliste for arter 2021 eller andre verdifulle arter. Det er heller ikkje registrert informasjon om utvalde naturtypar, trua eller nær trua naturtypar på Norsk raudliste for naturtypar 2018 eller andre verdifulle naturtypar. Det er heller ikkje komme fram andre opplysningar som tyder på at det finns slike arter og/eller naturtypar i det aktuelle område.
Kunnskap om kulturminne i området baserer seg på Riksantikvaren sin kulturminnebase (www.askeladden.no). Her er det ikkje registrert kulturminne som kan ta skade av motorferdsla det er søkt om.

Kunnskapsgrunnlaget(§8) om naturmangfaldet som ligg føre for å vurdere dei omsøkte tiltaka si innverknad på verneverdiar og verneføremål, må derfor vurderast som tilstrekkeleg til at forvaltningsstyresmakta kan fatte vedtak i saka. Det er samstundes stor usikkerheit knytt kva for innverknad ein dispensasjon vil ha på den samla motorferdsla i verneområdet på lang sikt. §9 om "Føre var prinsippet" vil derfor bli tillagt ei viss vekt i dei følgjande vurderingane.

§10 tek føre seg den samla belastninga av økosystemet i området. Utover dei sju turisthyttene ligg det åtte Statskoghytter, samt nokre få private hytter nær køyreruta. I tillegg er det fleire kraftverksinstallasjonar og regulerte vatn og vassdrag i området i samband med Sira-Kvina og Ulla-Førre reguleringane. Det er derfor ein del motorferdsle i område frå før i samband med transport av ved og proviant til hyttene og i samband med tilsyn av kraftverksinstallasjonane og drift av Statskoghytter. I tillegg har Sandnes Røde Kors og Speidernes beredskapsgruppe løyve til to kjentmannsturar i året for deler av strekninga nordover frå Ådneram. Det er og ein del skituristar i område i helger og ferier frå februar til mai. Kvar vinter er det til saman registrert om lag 1500 overnattingar på dei sju turisthyttene etter køyreruta.

Delar av områda langs køyreruta viktige vinterbeiteområde for villrein. Delar av området er og belasta med kraftinstallasjonar og regulerte vassdrag som utgjer hindringar for villreinen. Det er og ein relativt omfattande både motorisert og ikkje motorisert ferdsle i område frå før. På bakgrunn av desse opplysningane, og datagrunnlaget som ligg til grunn for klassifiseringa av villreinområdet etter kvalitetsnorm for villrein, vurderer forvaltningsmyndigheita den samla belastninga som moderat til høg.

Den samla ferdsla blir vurdert til å være av eit slik omfang at den til tider medfører systematiske forstyrringar av villreinen. Etter forvaltingsstyresmakta si vurdering, vil den motorferdsla det er søkt om utgjere ein mindre del av den samla belastning på økosystemet i område. Sjølv om motorferdsla har eit

visst omfang så følgjer den faste køyreruter. Dei alle fleste transportane gjennomførast i eit avgrensa tidsrom tidleg i februar før simlene tek til med trekket mot kalvingsplassane lenger nord og aust.

STF oppgjer i sin søknad at talet på snøskutertransportar i verneområdet vil bli redusert om SB kan delta på transportane. I følgje STF sin rapport for motorferdsla i 2019, vart det gjennomført til saman 29 snøskutertransportar til turisthyttene etter den aktuelle køyreruta. Til saman 23 av desse transportane gjaldt transport av brensel og proviant til hyttene, men seks omfatta kvisting av vinterløypene. Om SB kan delta med 10 snøskuterar på to turar, og STF har to skuterar sjølv, vil talet på transportar bli redusert frå 29 til 7 turar. Sjølv om reduksjonen i talet på transportar kanskje ikkje blir like stort i praksis, så er det inga tvil om ordninga som blir skissert i søknaden vil medføre betydeleg mindre motorferdsel i verneområda. Dette reknestykket viser og at STF, uavhengig av deltaking frå SB, må organisere kvisting og transport til hyttene på ein meir effektiv måte i framtida.

Sjølv om ein dispensasjon isolert sett vil gi mindre motorferdsel i verneområdet, har denne saken viktige prinsipielle sider som må vurderast. Dette gjeld særleg at en ved ein dispensasjon vil gå bort frå den etablerte forvaltningspraksisen med at motorisert transport skal gjennomførast av den som har dispensasjon til det aktuelle transportføremålet, eventuelt av leigekøyrar med kommunalt ervervsløyve. Å endre forvaltningspraksis på dette punktet vil lett føre til ein uoversiktlege situasjon der aktørar utan eige transportføremål, eller eit heilt anna transportføremål, nå kan køyre snøskuter på andre sitt løyve. Ein slik endring av forvaltningspraksis vil kunne ha omfattande presedensverknadar, og kan potensielt føre til meir motorferdsel i verneområde. Dersom motorisert transport skal kunne gjennomførast av andre enn løyveinnehavar og leigekøyrar, vil ein stå i fare for at eksisterande leigekøyringsordning bli uthola og få dårlegare lønnsemd. Dette kan vidare medføre eit dårlegare leigekøyringstilbod og at fleire, til dømes hytteeigarar, vil ønskje å ha eige snøskuterløyve.

Eit anna punkt som må vurderast nøye, er at Speidarens beredskapsgruppe og dei andre redningsgruppenes motorferdsel i verneområda, mellom anna er regulert av Sør-Vest Politidistrikts øvingsplan for denne verksemda. Denne øvingsplanen har blitt til etter ein omfattande prosess, og omfattar ikkje den aktiviteten det nå er søkt om. Innføring av ei ordning der redningsgruppene får dekket deler av sitt behov for kjentmannskøyring gjennom å delta på andre aktørar sine transportar, inneber det ein heilt ny måte å organisere kjentmannsturane/øving på og såleis endre føresetnadane for denne øvingsplanen. Denne ordninga kan derfor ikkje innførast før etter ein eventuell revidering av øvingsplanen. Å gje dispensasjon til kjentmannskøyring som ikkje inngår i ein øvingsplan vil og være i strid med retningslinjene frå Klima- og miljødepartementet.

Etter verneområdeforvaltar si vurdering bør ikkje ei endring av forvaltningspraksis som inneberer såpass store konsekvensar skje gjennom handsaming av ein enkelt søknad. Ei slik prinsipiell avgjerd bør avklarast i prosessen med revidering av forvaltningsplanen som vil ta til i 2024, eller eventuelt gjennom at verneområdestyret handsamar dette som ein grundig utgreidd prinsippsak.

§12 omhandlar miljøforsvarleg teknikkar, driftsmetodar og lokalisering.
Etter forvaltningssekretariatet si vurdering vil transport med snøskuter være den beste løysinga for det transportbehovet som er skissert søknaden.
§11 legg til grunn at eventuelle kostnader ved miljøforringing skal bærast av tiltakshavar. Tiltakshavar er fullt og heilt ansvarleg for ei miljømessig god løysing.

Konklusjon
Å gi STF dispensasjon slik det er søkt om vil isolert sett medføre redusert motorferdsel i Setesdal Vesthei–Ryfylkeheiane landskapsvernområde. Samtidig vil ein dispensasjon og medføre ein ny forvaltningspraksis som det er vanskeleg å overskoa konsekvensane av. Ein dispensasjon vil mellom

anna kunne svekke den etablerte ordninga med leigekøyring, og eit redusert leigekøyringstilbod kan på sikt medføre auka motorferdsel i verneområda.
Ein slik dispensasjon bør derfor berre eventuelt gis etter ei grundig vurdering av positive og negative verknadar av ein ny forvaltningspraksis. Ei slik endring av forvaltningspraksis bør berre skje gjennom det kommande arbeidet med revideringa av forvaltningsplanen eller ein grundig utgreidd prinsippsak i verneområdestyret.

SVR **06.10.2022**
Verneområdeforvaltar
Guro Sødergren

Stavanger Turistforening vil med dette søke om å få nødvendige tillatelser til at snøskuter fra Speidernes beredskapsgruppe kan delta på "***transport med snøskuter i forbindelse med frakt av utstyr og kvisting av vinterløyper***"
Bakgrunnen er å få mer effektiv gjennomføring med mindre turer i fjellet - flere snøskutere kjører sammen færre ganger.
- Hvilke skutere med hvilke sjåfører meldes inn før start av turen.

Bakgrunnen er en forespørsel fra Speidernes beredskapsgruppe om å få kunne delta på kvistingen for å lære om terrenget og erfaringer med skred og andre farer. Bli best mulig kjent og være forberedt på søks- og redningsaksjoner. Samtidig ønsker de som oss og holde skuterkjøring på minst mulig nivå.

Løyvende det gjelder er kvisteturen før vinterferien på traseen Ådneram, Taumevatn, Storevatn, Grautheller, Ådneram
Samt kvistetur før påske fra Ådneram - Kringlevatn - Litle Aurådal - Storsteinen - Hovatn
Med inntil det antall snøskutere som Speidernes beredskapsgruppe har på dagens løyver for kjentmannskjøring.

Forutsetningen fra vår side er at Speidernes beredskapsgruppe da ikke bruker/trekker tilbake ett løyve de har på strekningen til Storevatn og ett løyve på strekningen til Kringlevatn.

Dette gjelder kun 2023
Vi gjør opp status og erfaring før vi søker på nytt løyve 2024-2027

Med vennlig hilsen

Per Henriksen
Driftsleder
Stavanger Turistforening
Postadresse: Postboks 239 sentrum, 4001 Stavanger
Besøksadresse: Olav V's gate 18, 4005 Stavanger
Mobil: + 47 982 17 262
www.stf.no
per@stf.no

Verneområdestyret Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Setesdalsmuseet Rysstad, Setesdalsvegen 3273, 4748 Rysstad

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47
fmavjth@statsforvalteren.no
www.svr.no

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2022/5887-0

Saksbehandler: Jørn Trygve Haug

Dato: 01.11.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	46/22	08.11.2022

Revidert søknad for utslaking av vegskråning langs riksveg 9 nord for Hovden. Statens Vegvesen. Bykle kommune.

Vedlegg:

1 Søknad
2 C001-C002 Revidert 31.10
3 C003-C004 Revidert 31.10
4 C005-C006 Revidert 31.10
5 C007-C008 Revidert 31.10
6 C009-C010 Revidert 31.10
7 Faun rapport R030

Forvalters innstilling

Med heimel naturmangfaldslova § 48 får Statens Vegvesen løyve til å fylle på massar i vegskråning langs riksveg 9 nord for Hovden liggjande i *Hovden Landskapsvernområde* og *Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde*. Føremålet med tiltaket er å slake ut vegskråning for å minske risikoen for skade ved utforkøyring. Løyvet gjeld også naudsyn motorferdsel for utfylling av slike masser og fjerning av enkelte større stein som utgjer ein tryggleiksrisiko.

Vilkår

- Utfylling av massar kan berre skje innafor sona merka av i teikningsgrunnlaget med revisjonsdato 31.10.2022 og beskriving lagt inn i teikningane. Utfylling av masser skal avgrensast til det som er strengt naudsynt for å ivareta trafikktryggleiken.
- Område med *verdifull våtmark* og *rikare bakkevegetasjon ref.* Faun rapport 030/2022 skal merkast av i marka før arbeidet tar til. Desse områda skal haldast inngrepsfrie så sant det ikkje er kritisk i høve til trafikktryggleik. Det same gjeld for opne vatn og bekkar.
- Køyring i terrenget skal berre skje innanfor sona med utfylling. Det skal ikkje gravast i terrenget utanfor sona med utfylling.

- For rask naturleg revegetering skal toppdekket i inngrepssona gravast av og leggast på toppen av utfyllinga. Tiltakshavar må sørge for at det i påfyllingsmassane ikkje kjem inn frømateriale som ikkje høyrer naturleg heime i området.
- Ved bruk av gravemaskin for fjerning av enkelte større stein skal dette skje utan at det vert sett køyrespor.
- I trekksona for villrein ved Breidvatn skal arbeidet gjerast utanom tida med ferdselsforbod f.o.m 25.4 t.o.m 31.5. Generelt for heile tiltaket gjeld at arbeidet skal utsettast om det oppheld seg villrein i nærområda til riksveg 9.
- Løyvet gjeld til 8.11.2025. Forvaltningssekretariatet skal ha melding straks arbeidet er avslutta.

Før arbeidet tar til må tiltakshavar hente inn naudsynt tillating frå andre offentlege myndigheiter inkludert avklaring i høve til kulturminne.

Verneområdestyret legg vekt på inngrepssona gjennomgåande er snevra inn i høve til tidlegare søknad og at påverknaden på dreneringstilhøva og artssamansetninga er av lokal art. Utfyllinga skal skje i tilknyting til eksisterande inngrep der mykje av terrenget alt er påverka. Dei landskapsmessige verknadane vurderast som små då det i staden for ei vegfylling vert ei slakare vegskråning som på sikt vil gro til. For å ivareta villreintrekk over vegen er det vesentleg å unngå oppsett av autovern på strekninga. Verneområdestyret legg også vekt på at tiltaka sin viktigheit i høve til trafikktryggleik. Med gjennomføring av tiltaka med ei streng avgrensing etter vilkåra vil tiltaket ikkje strir mot verneføremålet og ikkje påverke verneverdiane nemneverdig jamfør naturmangfaldslova § 48.

Fresing av stubbar etter tidlegare vegetasjonsryddig vurderast å vera del vegvedlikehald som ikkje er søknadspliktig etter verneforskriftene. Verneområdestyret føreset at arbeidet kan gjennomførast utan køyrespor.

Saksopplysninger

Arbeidsutvalet i verneområdestyret handsama i møte 13.9.2022 søknad frå Statens Vegvesen om å fylle på massar i vegskråning langs riksveg 9 nord for Hovden. Strekninga ligg delvis i *Hovden landskapsvernområde* og *Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde*. Bakgrunnen for tiltaket er å betre trafikktryggleiken ved ei eventuell utforkøyring. Arbeidsutvalet utsette saka med følgjande vedtak:

Saka vert utsett. Forvaltningssekretariatet vert beden om å hente inn utale frå Bykle kommune og deira syn på saka. Vidare får forvaltningssekretariatet i oppdrag å kalle inn Bykle kommune, Statens Vegvesen og forvaltningssekretariatet SVR til eit dialogmøte med siktemål å kome fram til ei løysing som alle partane kan gå god for. Om at tiltaket grunna finansiering må gjerast i 2022 ber arbeidsutvalet om at dei raskt får saka attende til ny handsaming.

I tråd med vedtaket vart det halden eit møte med Statens Vegvesen (SVV) og Bykle kommune 28.9.2022. Som grunnlag for ein revidert søknad vart ein samde om:

- SVV hyrar fagkyndige til å kartlegge parti med særleg rik/særeigen flora og myrtypar som bør haldast inngrepsfritt
- Unngå utfylling ut i ope vatn og blaut myr der det er mogleg
- Stadvis tillate at vegskråning får større fall enn standard 1:4 for å avgrense inngrepssona ut i frå veg føreset at dette er forsvarleg

- Der det er liten høgdeforskjell mellom vegbane og terreng og ein «berre» treff myr ved evt. utforkøyring kan det droppast utfylling evt lage den brattare enn 1:4.

Bykle kommune har alt handsama søknaden frå SVV og gjeve løyve til tiltak slik det er søkt om. Kommunen har lagt vekt på at det bør slakast ut då oppsett av autovern vil vera ein stor ulempe for ivaretaking av villreintrekk over vegen. I vedtaket er det teken atterhald om godkjenning i verneområdestyret.

Revidert søknad og teikningsgrunnlag
Revidert søknad med teikningsgrunnlag revisjonsdato 31.10.2022 ligg ved (vedlegg 1 – 7)**.**
I revidert søknad er utslaking av vegskråninga gjennomgåande tillate noko brattare, dvs 1:3 i staden for 1:4. Me dette er også inngrepssona i verna område redusert noko. Horisontalt målt frå asfaltkant vert inngrepssona gjennomgåande 5 – 7 meter i staden for 10 m. Nokre få plassar der høgdeforskjellen er stor må dei ut i 9 meter frå asfaltkant for å kome ut med rett stigning. Dette gjeld særleg strekninga sør for Breidvatn. I revidert teikningsgrunnlag er det lagt inn større skråningsutslag der bekkar ligg i djupe holer. Når stikkrenner skal forlengast her vil det vera naudsynt med utfylling relativt langt ut i terrenget for å få oppnå tilfredsstillande trafikksikring. Total mengde massar som skal fyllast ut er stipulert å vera mellom 20 000 – 30 000 m^3. Massane skal hentast frå andre veganlegg, grøftereinsk og evt. anna overskotsmasse frå hytteutbygginga på Hovden.

I tråd med det som vart avtala i møtet 28.9 har Faun naturforvaltning gjort ei kartlegging av naturmangfaldet langs vegstrekninga. Særskilt viktige område er omtalt i rapporten og dei er markert/kommentert i teikningsgrunnlaget frå SVV. Rapporten ligg som vedlegg 7 i saka. I denne versjonen har SVV lagt inn sine kommentarar i rapporten side 8 – 10. Sjå nærare omtale av rapporten under vurderingar.

For rask revegetering av inngrepssona vil topplaget bli grave vekk og lagt på toppen av utfyllinga.

SVV har i søknaden nemnd behovet for å frese ned stubbar som stikk opp etter vegetasjonsryddinga som er gjennomført. Vidare har dei bede om attendemelding om det heller bør settast opp autovern for å unngå utfylling ut i verna areal. SVV ønskjer i hovudsak ikkje autovern på strekninga. Strekningar aktuelt for autovern (om ikkje utfylling) er merka av i teikningsgrunnlaget.

Kartet nedanfor syner aktuell strekning liggjande heilt eller delvis i verneområda. Kartet er henta i frå Faun sin rapport.

Vernestatus
Vernestatus på vegstrekninga varierer, nokre stader ligg riksveg 9 i sin heilskap i verneområda mens andre stader går vernegrensa fram til SVV si eigedomsgrense, normalt fire meter horisontalt ut i frå asfaltkant. Fram til no har SVV slaka ut vegskråningar på nokre delstrekningar liggjande utanfor verneområde. Biletet nedanfor er teken langs Breidvatn og gir ein peikepinn på korleis utfyllinga vil sjå ut før det er grodd til. Med fall 1:3 vil skråninga bli noko brattare enn det som synast på bilete.

Formell bakgrunn for vurdering og vedtak

- Forskrift om vern av Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiene landskapsvernområde av 28.4.2000.
- Forskrift om vern av Hovden landskapsvernområde av 5.9.1986
- Forvaltningsplan for SVR, godkjent 2015.
- Forvaltningsplan for Hovden landskapsvernområde, Lislevatn og Vidmyr naturreservat frå 2019.
- Naturmangfoldlova.

Heimelsgrunnlag Setsdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde
Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane landskapsvernområde vart verna ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. april 2000. Føremålet med vernet er etter kapittel III i Føreskrift om vern av Setesdal Vesthei- Ryfylkeheiane landskapsvernområde:

1. Å ta vare på eit samanhengande, særmerkt og vakkert naturområde med urørte fjell, hei og fjellskogsområde med eit særmerkt plante- og dyreliv, stølsområde, beitelandskap og kulturminne.
2. Å ta vare på eit samanhengande fjellområde som leveområde for den sørlegaste villreinstamma i Europa.

Av verneforskrifta kap. 4 pkt. 1.1. går det fram at det ikkje må gjerast inngrep som vesentleg kan endra eller innverke på landskapet sin art eller karakter. I dette mellom anna medrekna framføring av jordkablar og røyr, drenering og anna form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, lausbryting og fjerning av stein. Etter forvaltar si vurdering er dei omsøkte tiltaka av eit slikt omfang og karakter at det ikkje kan reknast som vedlikehald av vegar ref. verneforskrifta kap 4 pkt. 1.2. bokstav b. Søknaden må difor handsamast som ein dispensasjon frå vernevedtaket etter naturmangfoldlova § 48. Etter denne paragrafen kan det gjevast dispensasjon frå vernevedtaket om tiltaket ikkje strir mot verneføremålet og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig. Bruk av motorkøyretøy (anleggsmaskin) for gjennomføring vil også måtte handsamast etter denne paragrafen.

Heimelsgrunnlag Hovden landskapsvernområde
Hovden landskapsvernområde vart verna i 1986. Føremålet med landskapsvernområdet er å ta vare på eit vakkert naturlandskap som er einestående i sitt slag i fylket. I verneområdet finn ein store, samanhengjande myrområde, som til saman inneheld eit vidt spekter av myrtypar, og ein finn særmerkte spor frå siste istid som t.d. terrassar, daudisgroper og morenar. Både myrene og lausavsetningane er av stort verd for undervisning og forsking

Av verneforskrifta kap. 4 pkt. 1 går det fram at alle inngrep som vesentleg endrar karakteren til landskapet er forbode. Til dømes drenering og annan form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse. Etter forvaltar si vurdering er dei omsøkte tiltaka av eit slikt omfang og karakter at det ikkje kan reknast som vedlikehald av vegar ref. verneforskrifta kap. 5 pkt. 2. Søknaden må difor handsamast som ein dispensasjon frå vernevedtaket etter naturmangfoldlova § 48. Etter denne paragrafen kan det gjevast dispensasjon frå vernevedtaket om tiltaket ikkje strir mot verneføremålet og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig. Motorferdsel er ikkje regulert i forskrifta for Hovden landskapsvernområde og det vil såleis ikkje vera naudsynt med dispensasjon frå verneforskrifta eller naturmangfoldlova § 48 til dette.

Vurdering

Hovudinntrykket er at søknaden som no ligg føre i større grad tar opp i seg omsyn til dei verna areala ved at inngrepssona er noko redusert. Unntak gjeld i bekkedalar der detaljprosjektering syner eit større skråningsutslag enn søkar tidlegare så føre seg. Område særleg viktige for biologisk mangfald er omtala i rapporten i frå Faun naturforvaltning. SVV legg til grunn at det også må fyllast ut i fleire av desse.

Tiltaka gjeld omfattande inngrep over ei lang strekning. Det er vesentleg at vedtaket som vert fatta er presist og utan rom for tolkingar slik at det kan kontrollerast i ettertid.

Vurdering etter naturmangfoldlova (NML)
Etter § 7 i Naturmangfaldlova skal dei miljørettslege prinsippa i §§ 8 til 12 i naturmangfoldlova leggast til grunn som retningsliner ved utøving av offentleg myndigheit. Forvaltingsmyndigheita må ved alle tiltak som vedkjem naturmangfaldet vurdere søknadane etter desse paragrafane.

Kunnskapsgrunnlaget (NML § 8)
Kunnskapen om naturmangfaldet i området er henta frå lokalkunnskap, Miljødirektoratet sin naturbase, database for sensitive artsdata, NINA sitt GPS-merkeprosjekt på villrein og forvaltningsplanen for Hovden. Kunnskap om kulturminnelokalitetar er henta frå www.kulturminnesok.no. Ein vesentleg del av kunnskapsgrunnlaget er også henta i frå *Faun rapport 030/2022 Kartlegging av naturmangfold langs rv. 9 Børtemannsbekken – Flottestøylen, Bykle kommune* som er utarbeida i samband med søknadsprosessen (vedlegg 7).

Områda nord for Hovden er viktig utvekslingsområde for villrein mellom aust og vestheia, og mellom Byrtemannsbekken og Breidvatn er det i naturbasen merka av to trekkorridorar for villrein. Trekk mellom områda er redusert dei siste åra som følgje av infrastruktur, hytteutbygging og ferdsel.

Nær opp til riksveg 9 ligg det ein rekke automatisk freda kulturminne. Mange av desse er frå tida det vart drive jernutvinning.

Myrområda langs riksvegen er gjennomgåande fattige men med enkelte innslag av meir kalkrik berggrunn som gir ein rikare artsamansetning av plantar og dyr. Mange fugleartane er særleg knytt til myr- og våtmarksområde som til dømes rødstilk, dobbeltbekkasin og storspove. Andre karakteristiske artar er blåstrupe, lappspurv og lirype som er særleg knytt til fjellbjørkeskogen.

I Faun rapport 030/2022 er det peika ut enkelte område som vurderast å vera særleg viktig for naturmangfaldet og verneverdiane. I rapporten registrert som *verdifull våtmark*, *rikare bakkevegetasjon* og *amfibolitt* (berggrund). I tillegg enkeltpunkt med observasjon av fugl av *nasjonal forvaltningsinteresse* og *kalkindikator.* Tiltak slik det er søkt om vil ha ei klar negativ påverknad på fleire av dei viktige områda.

Opne vatn og bekkar langs vegstrekninga vurderast å vera av særskilt viktigheit for naturmangfaldet og landskapet sjølv om desse ikkje er særskilt nemnd i rapporten i frå Faun. På nokre få stader er det planlagt utfylling delvis ut i mindre pyttar/tjern. Bekkar vil også bli råka når stikkrenner skal forlengast som følgje av utfylling.

Økosystemtilnærming og samla belastning (§ 10 i NML).
Områda langs riksveg 9 nord for Hovden er prega av infrastruktur i form av vegar, hytter og straumnett mv. Øvre del av det regulerte Otravassdraget går også gjennom området. For tida går det føre seg eit større gravearbeid langs vegtraseen for å legge straumliner i kabel i

bakken. Gjennomgåande er sidearealet langs vegen alt mykje påverka av eksisterande inngrep. Sona med påverka areal vil bli monaleg større når det i tillegg skal fyllast på masse.

Gjennom vinteren er det mykje ferdsel i dei preparerte skiløypene gjennom i Hovden Ivo aust for riksveg 9. I sommarhalvåret er grusvegen opp til Galten mykje nytta til turføremål. Generelt er ferdsla aukande som følgje av vidare hytteutbygging på Hovde. Samla sett vurderast belastninga å vera høg i det aktuelle området.

Kostnadane ved miljøforringing skal berast av tiltakshavar (§ 11 i NML) og Miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar (§ 12 i NML)
Alternativ til utfylling i vegskråning er å sette opp autovern på ein større del av strekninga. Dette vil ha ein større påverknad på landskapet og det vil vera eit effektivt stengsel for villtrekk over vegen. Sidan ivaretaking av myr er ein vesentleg del av verneføremålet i Hovden landskapsvernområde er det viktig at utfyllinga vert avgrensa til som er strengt naudsynt i høve til trafikktryggleik og at ein unngår utfylling i særskild viktige område for naturmangfaldet. I trekksona ved Breidvatn, ref. forskrift om vern av Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde kap. 4 pkt. 4.2, bør arbeidet gjerast utanom perioden med ferdselsforbod 25.4 – 31.5. For heile tiltaket bør gjelde at arbeidet skal utsettast om det oppheld seg villrein i nærområda til riksveg 9.

Vurdering etter naturmangfaldslova § 48.
Etter denne paragrafen kan det gjevast dispensasjon frå vernevedtaket om tiltaket ikkje strir mot verneføremålet og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig.

Sjølv om inngrepssona er redusert i den reviderte søknaden er utfyllinga framleis av eit slikt omfang at det vil ha ei negativ påverknad på verneverdiane. Enkelte særleg viktige område forsvinn heilt eller dei vil bli sterkt påverka. Tiltaka er såleis heilt i grenseland for om det i det heile tatt er høve til å dispensere etter § 48. Det som talar for ein dispensasjon er at sideareala for vegstrekninga alt er mykje påverka av inngrep og at oppsett av autovern vil vera ei stor ulempe for villreintrekk over vegen. Dei landskapsmessige verknadane vurderast som små då det i staden for ei vegfylling får ei slakare vegskråning som på sikt vil gro til. Vidare vil påverknaden på dreneringstilhøva og artssamansetning vera lokalt.

Vegstrekninga er ikkje særskilt belasta med utforkøyringar men det bør likevel leggast vekt på trong for førebygging i vurderinga om dispensasjon kan gjevast

Konklusjon
Det vert gjeven løyve til tiltak men med vilkår for gjennomføring.

Haug, Jørn Trygve

Fra: Jørgen Solbakk <Jorgen.Solbakk@vegvesen.no>
Sendt: torsdag 27. oktober 2022 07:19
Til: Haug, Jørn Trygve
Kopi: Sigurd Wiberg; Pål Arnfinn Haugen; Signe Berit Sollien Haugå
Emne: Børtevannsbekken til Telemark utslaking
Vedlegg: Faun rapport R030 Revidert.pdf; C001-C002 Revidert.pdf; C003-C004 Revidert.pdf; C005-C006 Revidert.pdf; C007-C008 Revidert.pdf; C009-C010 Revidert.pdf

Hei, sjå vedlagte teikningar og kommentarar i rapport. Det var litt utfordringar med å få punkta i rapporten på teikningane då vi hadde fått feil fil format, men vi har kommentert rett i teikningane og rapporten.

SVV har gått gjennom strekninga og vurdert tiltak opp mot myrområder og rapport frå Faun.
Der det er grønt på teikningane Dvs ikkje myrområder er det planlagt normalprofil på grøft og utslaking 1:3
SVV har i hovudsak begrensa utslaking der det er mogleg og gått frå 1:4 til 1:3 slik at det blir mindre areal som blir fylt ut. Med fall 1:3 blir utslakinga i hovudsak **5-7m** istadenfor 10m. Sjølv om det enkelte plassar som er merkte særskilt er det behov for 9m.
Enkelte plassar på strekninga der det står oppstikkande stubbar etter vegetasjonsrydding ynskjer SVV å frese desse, oppstikkande stubbar er særskilt farleg for motorsyklistar.
Som du stilte spørsmål om i tidlegare mail. Vi har tenkt til å grave vekk topplag før vi fyller på masser, dermed kan vi legge på igjen stedlige masser for å sikre raskare revegitasjon.

Ynskjer tilbakemelding på punkter der dykk ynskjer Autovern istadenfor utslaking. SVV ynskjer i hovudsak ikkje autovern på strekninga.

Med helsing
Jørgen Solbakk

Statens vegvesen, Drift og vedlikehold
Drift og vedlikehold sør, Plan og utbygging sør
Kontoradresse: Bjoråvegen 3, Evje
Mobil: +47 94882150 **epost:** jorgen.solbakk@vegvesen.no
www.vegvesen.no **epost:** firmapost@vegvesen.no

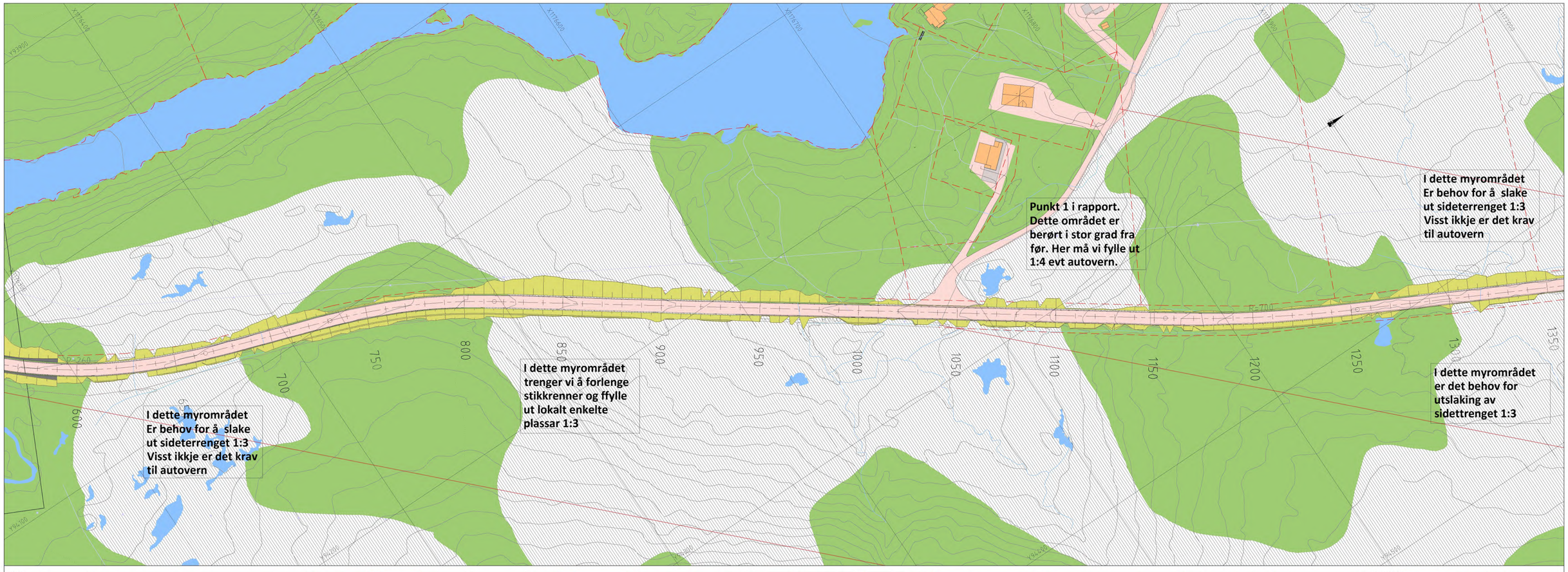
Punkt 1 i rapport.
Dette området er
berørt i stor grad fra
før. Her må vi fylle ut
1:4 evt autovern.
I dette myrområdet
Er behov for å slake
ut sideterrenget 1:3
Visst ikkje er det krav
til autovern
I dette myrområdet
er det behov for
utslaking av
sidettrenget 1:3
I dette myrområdet
Er behov for å slake
ut sideterrenget 1:3
Visst ikkje er det krav
til autovern
I dette myrområdet
trenger vi å forlenge
stikkrenner og ffylle
ut lokalt enkelte
plassar 1:3
R-260
R-700
600
700
750
800
850
900
950
1000
1050
1100
1150
1200
1250
1300
1350

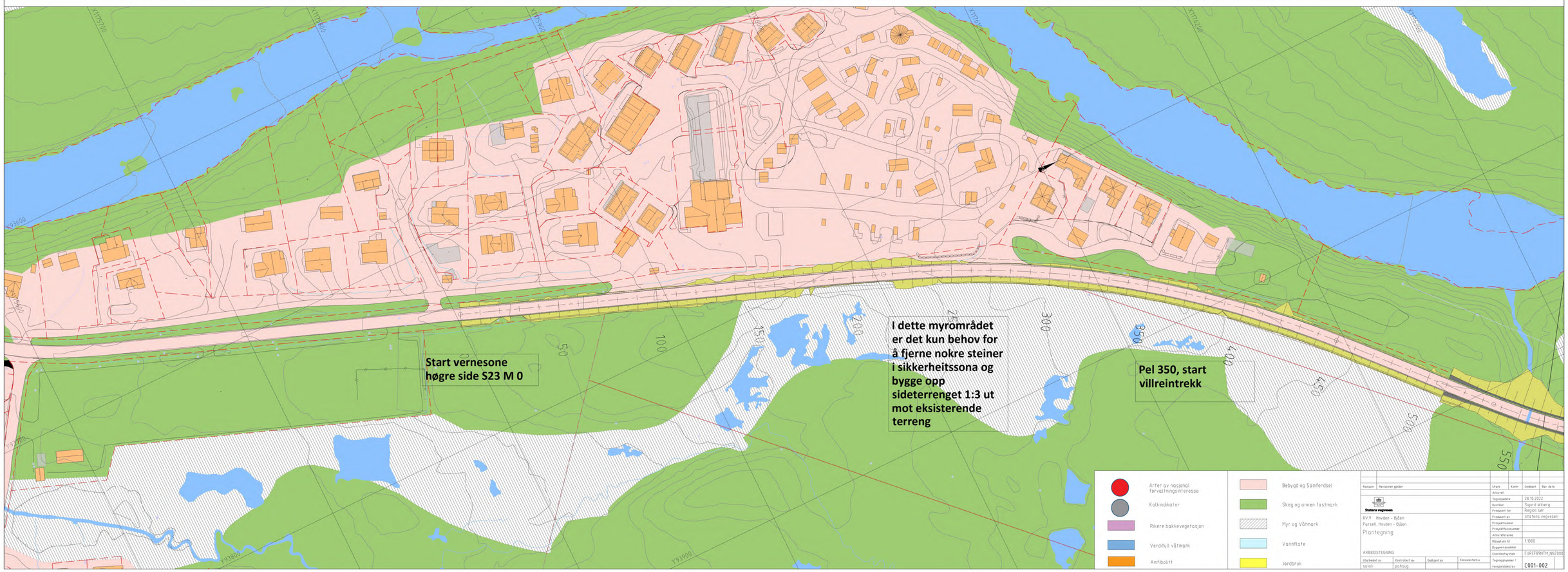
Start vernesone
høgre side S23 M 0
I dette myrområdet
er det kun behov for
å fjerne nokre steiner
i sikkerheitssona og
bygge opp
sideterrenget 1:3 ut
mot eksisterende
terreng
Pel 350, start
villreintrekk
50
100
150
200
250
300
350
400
450
500
550
Arter av nasjonal forvaltningsinteresse
Kalkindikator
Rikere bakkevegetasjon
Verdifull våtmark
Amfibolitt
Bebygd og Samferdsel
Skog og annen fastmark
Myr og Våtmark
Vannflate
Jordbruk
Revisjon
Tverrsnittet gjelder
Utgiv.
Kontr.
Godkjent
Rev. dato
Arkivref.
Statens vegvesen
RV 9 Hovden - Byåen
Parsell: Hovden - Byåen
Plantegning
ARBEIDSTEGNING
Utarbeidet av
Kostnadsført av
Godkjent av
Kvalitetsansvarlig
Tegningsdato 28.10.2022
Beskriver Sigurd Widberg
Prosjekt for Region sør
Prosjekt av Statens vegvesen
Prosjektnummer
Prosjektfasenummer
Arkivsystemnr.
Målestokk A1 1:1000
Byggeriksjonsfilnr.
Koordinatsystem EUREF89NTM_NN2000
Tegningsnummer / revisjonsbokstav C001-002

I dette myrområdet
må ein slake 1:3

I dette myrområdet må
ein slake ut 1:3 Visst
ikkje må det autovern

Punkt 2 i rapport.
Dette myrområdet
trenger vi kun å
forlenge stikkrenner

Pel 2430 til 2530, kun
justering av skråning
1:3

Pel 2530 til 2600, 1:3
og forlenge
stikkrenne. Visst ikkje
må det autovern

Villreintrekk 1630 til
3300

Trenger kun å
forlenge stikkrenner

I dette myrområdet
må ein slake ut 1:4
Visst ikkje må det
autovern

I dette myrområdet
må ein slake ut 7m
frå vegskulder 1:4 og
1.1,5. Visst ikkje må
det autovernÐel 1720
til 1800

I dette myrområdet
må ein slake ut 1:3
Visst ikkje må det
autovern

Flytte grøft lengre ca
5m ut frå asfaltkant

I dette myrområdet
må ein slake ut 1:3
Visst ikkje må det
autovern

villreintrekk Pel
350-1700

I dette myrområdet er det
kun behov for å fjerne
nokre steiner i
sikkerheitssona og bygge
opp sideterrenget 1:3 ut
mot eksisterende terreng
og forlenge stikkrenner.

Arter av nasjonal forvaltningsinteresse
Kalkindikator
Rikere bakkevegetasjon
Verdifull våtmark
Amfibolitt
Bebygd og Samferdsel
Skog og annen fastmark
Myr og Våtmark
Vannflate
Jordbruk

Revisjon	Revisjonen gjelder	Utført	Kontr	Godkjent	Rev. dato
		Arkivref.			
		Tegningsdato	28.10.2022		
		Besitter	Sigurd Wiberg		
		Prosjekt for	Region sør		
		Prosjekt av	Statens vegvesen		
		Prosjektnummer			
		Prosjektfasenummer			
		Arkivreferanse			
		Målestokk A1	1:1000		
		Byggverksnummer			
		Koordinatsystem	EUREF89NTM_NN2000		
		Tegningsnummer / revisjonsbokstav	C003-004		

Statens vegvesen

RV 9 Hovden - Byåen
Parsell: Hovden - Byåen
Planteegning

ARBEIDSTEGNING

Utarbeidet av	Kontrollert av	Godkjent av	Konsulentfirma
solas	gaskaug		

I dette myrområdet må ein slake ut 9m frå vegskulder 1:4 og 1.1,5. Visst ikkje må det autovern

Start vernesone Pel 3970

Start villreintrekk Pel 4060

Punkt 4 i rapport.Ð dette myrområdet må ein slake ut 9m frå vegskulder 1:4 og 1.1,5. Visst ikkje må det autovern

I dette myrområdet må ein slake ut 9m frå vegskulder 1:4 og 1.1,5. Visst ikkje må det autovern

I dette myrområdet må ein slake ut 1:3

I dette myrområdet må ein slake ut 8m frå vegskulder 1:4 og 1.1,5. Visst ikkje må det autovern

I dette myrområdet må ein slake ut 9m frå vegskulder 1:4 og 1.1,5. Visst ikkje må det autovern

I dette myrområdet må ein slake ut 1:3 Visst ikkje må det autovern

Slutt villreintrekk ved 3300

I dette myrområdet må ein slake ut 1:3 Visst ikkje må det autovern

Kun forlenging av stikkrenner

Punkt 3 i rapport i dette myrområdet må ein slake ut 1:3 Visst ikkje må det autovern.

I dette myrområdet er det krav til oppjustering av sideterrenget til 1:3

I dette myrområdet må ein slake ut 1:3 Visst ikkje må det autovern

Slutt vernesone 3590

Arter av nasjonal forvaltningsinteresse
Kalkindikator
Rikere bakkevegetasjon
Verdifull våtmark
Amfibolitt
Bebygd og Samferdsel
Skog og annen fastmark
Myr og Våtmark
Vannflate
Jordbruk

Revisjon	Revisjonen gjelder	Utført	Kontr	Godkjent	Rev. dato
		Arkivref.			
		Tegningsdato	28.10.2022		
		Bestiller	Sigurd Widberg		
		Prosjekt for	Region sør		
		Prosjekt av	Statens vegvesen		
		Prosjektnummer			
		Prosjektfasenummer			
		Arkivreferanse			
		Målestokk A1	1:1000		
		Byggeriksystem			
		Koordinatsystem	EUREF89NTM_NN2000		
		Tegningsnummer / revisjonsbokstav	C005-006		

Statens vegvesen

RV 9 Hovden - Byåen
Parsell: Hovden - Byåen
Planteegning

ARBEIDSTEGNING

Utarbeidet av	Kontrollert av	Godkjent av	Konsulentfirma
solab	pcbaug		

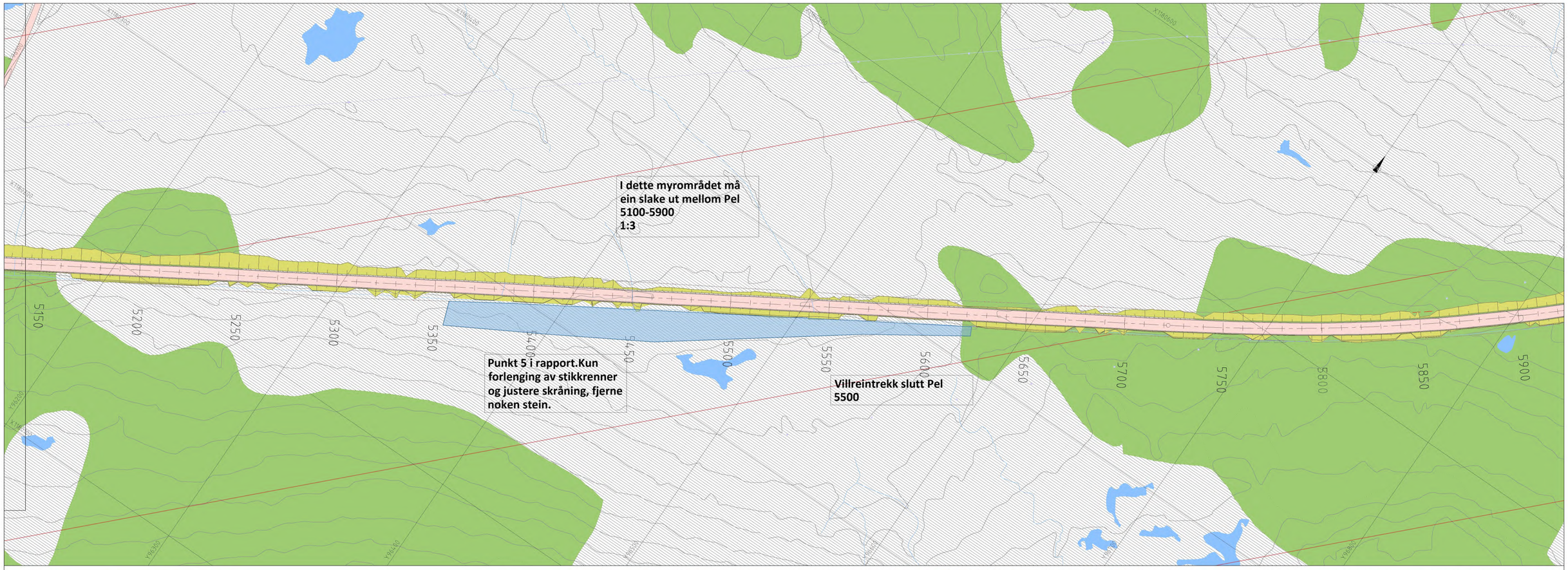
I dette myrområdet må ein slake ut mellom Pel 5100-5900 1:3
Punkt 5 i rapport.Kun forlenging av stikkrenner og justere skråning, fjerne noken stein.
Villreintrekk slutt Pel 5500
5150
5200
5250
5300
5350
5400
5450
5500
5550
5600
5650
5700
5750
5800
5850
5900

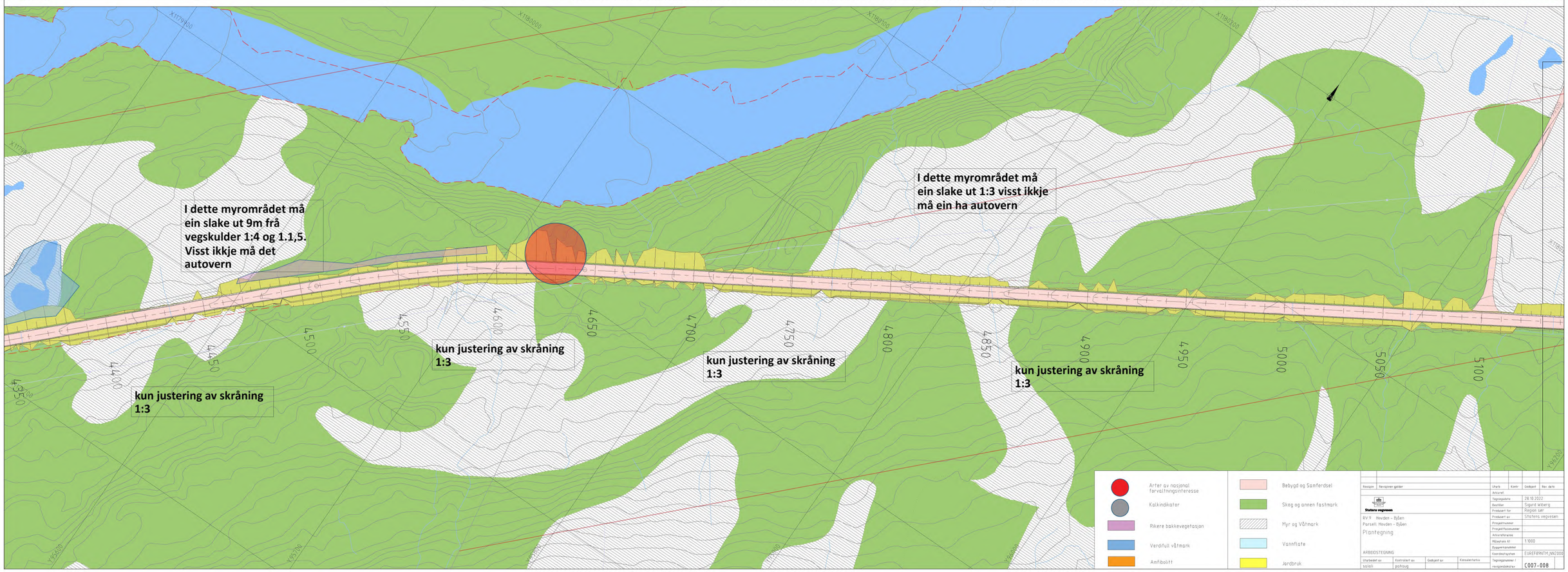
I dette myrområdet må ein slake ut 9m frå vegskulder 1:4 og 1.1,5. Visst ikkje må det autovern
I dette myrområdet må ein slake ut 1:3 visst ikkje må ein ha autovern
kun justering av skråning 1:3
kun justering av skråning 1:3
kun justering av skråning 1:3
kun justering av skråning 1:3
4350
4400
4450
4500
4550
4600
4650
4700
4750
4800
4850
4900
4950
5000
5050
5100
Arter av nasjonal forvaltningsinteresse
Kalkindikator
Rikere bakkevegetasjon
Verdifull våtmark
Amfibolitt
Bebygd og Samferdsel
Skog og annen fastmark
Myr og Våtmark
Vannflate
Jordbruk
Statens vegvesen
RV 9 Hovden - Byåen
Parsell. Hovden - Byåen
Plantegning
ARBEIDSTEGNING
Tegningsdato 28.10.2022
Beskriver Sigurd Widberg
Produsert for Region sør
Produsert av Statens vegvesen
Prosjektnummer
Prosjektfasenummer
Arkivreferanse
Målestokk A1 1:1000
Koordinatsystem EUREF89NTM_NN2000
Tegningsnummer / revisjonsbokstav C007-008

kun justering av skråning
1:3

Punkt 7 i rapport, kun
forlenge stikkrenner og
stubbefresing

kun justering av skråning
1:3

Slutt verneområde høgre
side 7090

I dette myrområdet må vi
fylle ut 1:3, visst ikkje er
det krav til autovern

Brurekkverk ved Pel 6060
til 6250 Høgre og venstre
side

kun justering av skråning
1:3 og forlenge
stikkrenner

kun justering av skråning
1:3 og forlenge stikkrenne

Punkt 6 i rapport.Đun
justering av skråning 1:3
og forlenge stikkrenne

Arter av nasjonal forvaltningsinteresse
Kalkindikator
Rikere bakkevegetasjon
Verdifull våtmark
Amfibolitt
Bebygd og Samferdsel
Skog og annen fastmark
Myr og Våtmark
Vannflate
Jordbruk

Revisjon	Revisjonen gjelder	Utført	Kontr	Godkjent	Rev. dato

Statens vegvesen

RV 9 Hovden - Byåen
Parsell: Hovden - Byåen
Planteegning

ARBEIDSTEGNING

Utarbeidet av	Kontrollert av	Godkjent av	Konsulentfirma
solaki	gaahaug		

Arkivref.	
Tegningsdato	28.10.2022
Besteller	Sigurd Widerøe
Prosjekt for	Region sør
Prosjekt av	Statens vegvesen
Prosjektnummer	
Prosjektfasenummer	
Arkivreferanse	
Målestokk A1	1:1000
Byggverksnummer	
Koordinatsystem	EUREF89NTM_NN2000
Tegningsnummer / revisjonsbokstav	C009-010

Kartlegging av naturmangfold langs rv. 9 Børtemannsbekken – Flottestøylen, Bykle kommune

FAUN RAPPORT 030 | 2022 | Plan og utredning|
Espen Åsan, Anne Engh og Jon B. Onsøien

Oppdragsgiver: Statens Vegvesen AS

Foto: Espen Åsan, Faun Naturforvaltning

Tittel
Kartlegging av naturmangfold langs rv. 9 Børtemannbekken – Flottestøylen, Bykle kommune

Rapportnummer
030-2022

Forfatter
Espen Åsan

Årstall
2022

ISBN
978-82-8389-137-9

Tilgjengelighet
Fritt

Oppdragsgiver
Statens Vegvesen

Prosjektansvarlig oppdragsgiver
Jørgen Solbakk

Prosjektleder i Faun
Espen Åsan

Kvalitetssikret av
Anne Engh, Jon Bjarne Onsøien

Emneord
Naturmangfold, rødlistede arter, naturtyper, tiltak, verneområde, kartlegging.

Antall sider
12 + vedlegg

Sammendrag

Faun Naturforvaltning har på oppdrag fra Staten Vegvesen kartlagt naturmangfold knyttet til riksvei 9 på strekningen Børtemansbekken – Flottestøylen i Bykle kommune. Vegvesenet ønsker å slake ut sideterrenget for å øke sikt og bedre trafikksikkerheten for traffikanter. Tiltaket berører Hovden landskapsvernområde og Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde og det er derfor av ønske å ivareta området med særlig verdi knyttet til verneformålet, herunder biologisk mangfold. Området ble feltbefart og undersøkt for tidligere registreringer. Registreringer ble kartfestet og viser plassering av områder som kan være nyttige å hensynta.

Forord

Vi takker for tillitten og leverer her en enkel kartleggingsrapport basert på saksdokumenter og dialog mellom Faun Naturforvaltning, Statens Vegvesen, Bykle kommune og verneområdeforvalter for Hovden landskapsvernområde og Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde. Faun er særdeles fornøyd med å kunne oppleve Agders nordligste perle, Bykle, ikledd sin vakre høstprakt og takker for oppdraget!

Bakgrunnen for kartleggingen er at deler av planlagt tiltak berører Hovden landskapsvernområde og Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde. Vi retter en stor takk til verneområdeforvalter Jørn Trygve Haug for samarbeid og tilgjengelighet under forarbeid, feltarbeid og etterarbeid.

Espen Åsan har vært oppdragsansvarlig fra Faun. Jon Bjarne Onsøien fra AT Skog SA har bidratt med kvalitetssikring. Foreliggende rapport oppsummerer kartleggingen som er gjennomført.

Kristiansand 25.10.2022

Espen Åsan

Espen Åsan

Innhold

1 Innledning 4
2 Planområde 4
3 Materiale og metode 5
3.1 Feltkartlegging 5
3.2 Databehandling 6
3.3 Feilkilder 6
4 Kartlegging og beskrivelse 7
4.1 Registreringer 7
4.2 Beskrivelse av lokaliteter 8
5 Diskusjon 11
6 Referanser 12
7 Vedlegg 13

1 Innledning

Statens Vegvesen ønsker å gjennomføre utslaking av sideterreng langs riksvei 9 på strekningen Børtemannsbekken – Fylkesgrense Vestfold og Telemark i Bykle kommune. Tiltaket er ment å gjøre veien tryggere i forbindelse med utforkjøringer og øke sikten for trafikanter. Deler av strekningen hvor tiltak ønskes gjennomført berører Hovden landskapsvernområde og Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde. Faun Naturforvaltning AS er engasjert av Statens Vegvesen for å kartlegge naturmangfold i tilknytning til sideterreng som vil bli berørt av tiltaket innenfor verneområdene. I dialog med vernområdeforvalter og med tilgang på enkelte saksdokumenter har kartleggingens omfang blitt definert. Faun har videre gjennomført feltbefaring langs strekningen som berører de aktuelle verneområdene og søkt etter områder med:

- Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks (NiN-kartlegging)
- Andre områder med særlig verdi for naturmangfold
- Rødlistearter/fremmede arter.

Videre har vi sammenstilt dataene i et registreringskart som utgangspunkt for videre behandling. Foreliggende rapport beskriver kartleggingen i enkelhet, hvilke verdier som er registrert i området og enkle vurderinger knyttet til disse.

2 Planområde

Tiltaket som berører verneområdene Hovden landskapsvernområde og Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde ligger på strekningen mellom Børtemannsbekken og Flottestøylen, langs riksvei 9 nord i Agder (Figur 1).

Hovden landskapsvernområde er vernet med bakgrunn i «*å ta vare på eit vakkert naturlandskap som er einestående i sitt slag i fylket. I verneområdet finn ein store, samanhengjande myrområde, som til saman inneheld eit vidt spekter av myrtypar, og ein finn særmerkte spor frå siste istid som t.d. terrassar, daudisgroper og morenar. Både myrene og lausavsetningane er av stort verd for undervisning og forsking.*»

Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane er vernet med bakgrunn i:

1. «*Å ta vare på eit samanhengande, særmerkt og vakkert naturområde med urørte fjell, hei og fjellskogsområde med eit særmerkt plante- og dyreliv, stølsområde, beitelandskap og kulturminne.*
2. *Å ta vare på eit samanhengande fjellområde som leveområde for den sørlegaste villreinstamma i Europa.*»

I Miljødirektoratets naturbase (Miljødirektoratet 2022) ligger det registrert kulturminner og en rekke observasjoner av rødlistede arter, særlig fugl, i nærhet til riksvei 9 innenfor planområdet. Planområdet ligger også innenfor leveområde for villrein i Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei villreinområder.

Ifølge berggrunnskart fra NGU (2022) er det felsisk vulkansk bergart som er dominerende hovedbergart i området, men enkelte soner med amfibolitt (Fjellbø og Flottesstøylen) finnes også.

For bilder fra området henvises det til vedlegg.

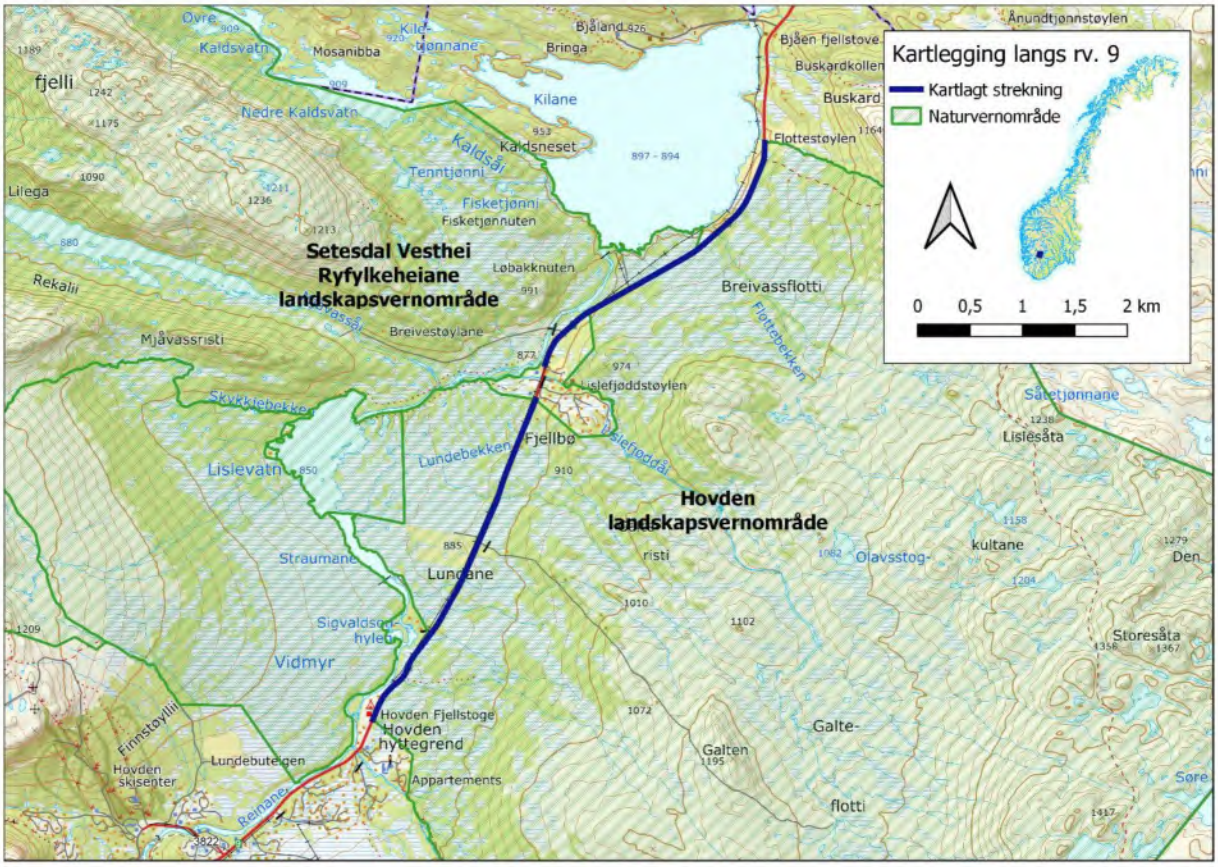

Figur 1. *Oversiktskart over kartlagt strekning (blå strek) langs riksvei 9, nord i Bykle kommune. Sørligste kartlagt strekning berører Hovden landskapsvernområde og nordligste kartlagte strekning berører Hovden landskapsvernområde øst for veien og Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde på vestsiden.*

3 Materiale og metode

3.1 Feltkartlegging

Feltbefaring ble gjennomført 11. og 12. oktober 2022 av Espen Åsan (Faun Naturforvaltning AS). Været var vekslende mellom sol, overskyet og lette byger under feltarbeidet, med temperatur rundt 5-10 grader. Sideterreng langs riksvei 9 som lå innenfor definert planområde, i tilknytning til verneområdene, ble befart ut til 10 meters bredde. Omtrentlig 6,6 km strekning langs vei ble befart, fordelt på 3,5 km første segment og 3,1 km andre segment.

Det ble søkt etter særskilt viktige biotoper for naturmangfold. Naturtyper etter Miljødirektoratets (2022) instruks (M-2209 versjon 24.01.2022) ble benyttet for å se etter viktige områder for naturmangfold, men med bakgrunn i lite bredde på kartleggingsareal ble dette ikke utnyttet fult ut. Eksempelvis er det minstearealer knyttet til utfigurering av naturtyper som ikke ble innfridd. Verdivurdering etter instruksen ble ikke foretatt da kartleggingsarealet var begrenset til området langs veien. Det ble også undersøkt for rødlistede og fremmede arter, men ingen funn ble gjort. Rikere områder med vegetasjon som indikator ble også registrert, samt områder med andre nøkkelfunksjoner. Rikere områder er definert som områder med mer kravfulle arter. Videre er de rikeste områdene gitt ett punkt som viser registrering av en «*kalkindikator*». Svært reduserte områder, hvor tiltak eller andre menneskelig påvirkninger er så stor at verdi for naturmangfold ikke er interessant, forekom også langs strekket (se vedlegg for eksempel).

Kalkindikator
Her er det registrert en eller flere arter som indikerer kalkinnholdig, baserik, mark. Fordi det tilføyer området variasjon, mer naturmangfold, er disse områdene tatt med og gitt en buffer.

Verdifull våtmark
Områder med nøkkelfunksjon for fugl, insekter, amfibier og ulike planter. Myr i seg selv har en stor verdi. Tilnærmet intakt åpen myr er også ivaretatt i denne kategorien, sammen med dammer og variasjon i ulike myrutforminger.

Rikere bakkevegetasjon
Dette er ikke nødvendigvis veldig rikt, men rikere enn omkringliggende og mer triviell vegetasjon med bærlyngarter, einer og bjørk. Skogstorkenebb, enghumleblom, hvitbladtistel, enkelte bregner og større innslag av ulike gras og starrarter var typiske i disse områdene. Disse områdene kan ha en viktig funksjon for blant annet pollinatorer, men også som områder fugl bedriver næringssøk.

Art av nasjonal forvaltningsinteresse
Disse områdene ligger inne med tidligere registrerte observasjoner av rødlistede arter, og er vurdert til å være av relevans for tiltaket som ønskes gjennomført av Vegvesenet. Det er i hovedsak fugl som er registrert og det antas at observasjonen ikke nødvendigvis alltid refererer nøyaktig til oppgitt punkt.

Amfibolitt
Denne sonen indikerer et skille i hovedbergarter, men er ikke nødvendigvis noe ekstra å hensynta da bergarten er vanlig. Den markerer likevel geologisk variasjon, hvor lausavsettinger er nevnt i verneformål for Hovden landskapsvernområde.

3.2 Databehandling

Registreringer knyttet til feltbefaringen ble registrert i Norgeskart-app fortløpende og fremstilt i kart. Kartframstilling i rapporten er gjort ved hjelp av QGIS med WMS kartlag tilgjengelig fra Kartverket.

Registrering av Rødlistede arter etter *Norske rødliste for arter 2021* (Artsdatabanken 2021) og fremmede arter etter *Fremmedartslista 2018* (Artsdatabanken 2018).

Jon Bjarne Onsøien (AT Skog AS) og Anne Engh har videre medvirket under kvalitetssikring av arbeidet.

3.3 Feilkilder

Fordi vekstsesongen er langt på vei over for de fleste arter i planområdet og flere arter var visnet er det grunn til å tro at ulike arter ikke er fanget opp gjennom kartleggingen. Samtidig var vernemyndighet klar over dette før feltarbeidet ble igangsatt.

Eksisterende veitrase har påvirket naturforholdene noe, med utskfitning av masser og dertil endret drenering. I tillegg er det flere steder langs veien spor fra tyngre kjøretøy (kjøreskader og gravearbeid). Rydding av vegetasjon (kantslått og hogst av trær) langs veitraseen har også påvirket naturmangfoldet i noen grad. I sum er det flere steder endret tilstand og ikke mulig å kunne fastslå sikker verdi for naturmangfold.

Grunnet liten bredde på kartleggingsarealet ble naturtyper etter Miljødirektoratets instruks ikke registrert fullgodt. Vurderinger blir påvirket av et lite areal, både fordi størrelse i seg selv påvirket verdisetting, men også fordi en naturtype kan variere i utforming. Det er ikke kartlagt hele omfanget til en eventuell naturtype, bare innenfor 10 meters bredde. Der det fantes gode nok indikasjoner på en naturtype er denne tatt med, men ikke vurdert i henhold til instruksen.

4 Kartlegging og beskrivelse

4.1 Registreringer

Det var generelt kalkfattige områder hvor våtmark (myr og sumpskog) dominerer, samt noe boreal hei i tørrere partier (Figur 2). Likevel er det variasjon i myrtyper og lokalt rikere plasser enn andre. Vi fant ingen rødlistede arter under feltbefaring, men det er tidligere registrert en rekke observasjoner av fugl. Det ble ikke observert fremmede arter og det er heller ikke tidligere registrert fremmede arter i planområdet. Veiarbeid og arbeid langs veikanten har påvirket deler av kartlagt areal nær veien.

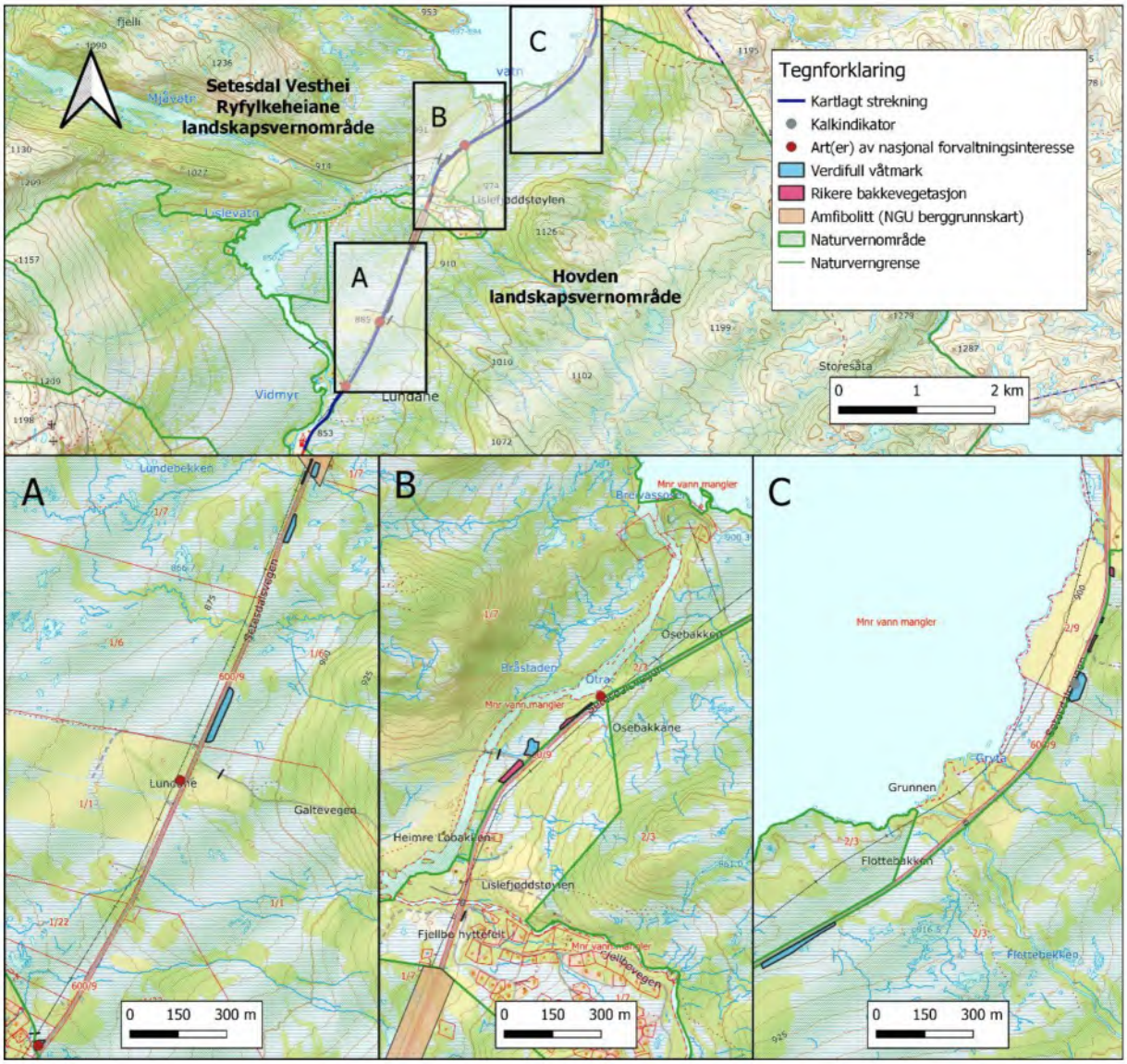

Figur 2. *Registreringskart fra kartlegging av naturmangfold langs riksvei 9 mellom Børtemannsbekken og Flottesstøylen i Bykle kommune. Øvre delfigur viser hele kartleggingsområdet, mens delfigurene A, B og C viser noe mer detaljert fra de områdene hvor det er gjort registreringer. Markerte polygon gjelder kun oppdragets avgrensing langs vei og således vil disse kunne være en liten del av et større område med tilsvarende verdi.*

4.2 Beskrivelse av lokaliteter

De ulike lokalitetene som er inntegnet er gitt en videre beskrivelse (Tabell 1). Punkt og polygon som er inntegnet i kart gjelder kun for oppdragets avgrensning langs vei. Eksempelvis kan det finnes observasjoner av rødlistearter, krevende karplanter eller naturtyper langt unna veikanten, men som ikke vises fordi den ikke er i relevant nærhet til riksvei 9.

Tabell 1. *Forklaringstabell for ulike lokaliteter (Figur 2) som er registrert under kartlegging langs riksvei 9 mellom Børtemannsbekken og Flottestøylen i Bykle kommune. Lokalitetene ligger kronologisk fra sør til nord.*

Verdikategori	Beskrivelse	Figurkart
Verdifull våtmark (blått polygon) Art av nasjonal forvaltningsinteresse (rødt punkt)	Lokaliteten har våtmark og en dam og har en nøkkelfunksjon for naturmangfold. Ved innkjørselen til Lislevatn er det observert rødstilk (rødlistet i kategori nært truet). Sammen utgjør dette at lokaliteten bør ivaretas. Det er dessverre gjennomført vesentlig endring i området, men området har likevel stort potensiale.	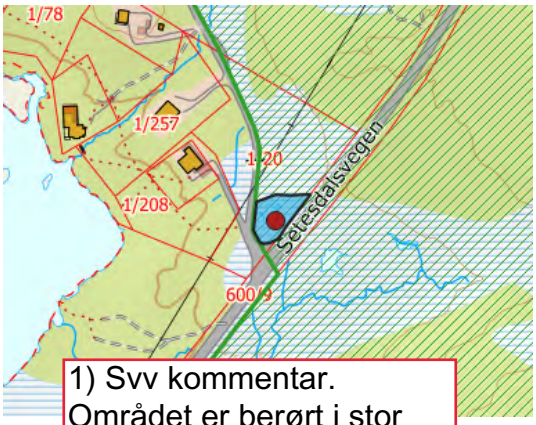 1) Svv kommentar. Området er berørt i stor grad frå tidlegare arbeid. SVV ynskjer å fylle ut i dette området i stadenfor autovern
Art av nasjonal forvaltningsinteresse (rødt punkt) Verdifull våtmark (blått polygon)	*Spesielle økologiske artsformer:* Sørlig gulerle. *Trua arter:* Knekkand, vipe, fiskemåke, storspove, brushane, grønnfink, granmeis, myrhauk, jaktfalk, vaktel, lappspurv og gulspurv *Nær trua arter:* Dobbeltbekkasin, gjøk, sanglerke, taksvale, stær, tårnseiler, småspove, heilo, rødstilk og rein. Intakt åpen våtmark med liten menneskelig påvirkning i området langs veien. Figuren er en liten del av en større myr.	 Svv kommentar. Her trenger vi kun å forlenge stikkrenner ellers ok.
Verdifull våtmark (blå polygon) Rikere bakkevegetasjon (mørk rosa polygon)	To områder med våtmark som er åpne, intakte og lite påvirket av veien. Den nordligste våtmarksforekomsten ligger sørvestvendt, som ansees som gunstig habitat for særlig insekter og amfibier. Dette kan	

Amfibolitt (oransje gjennomsiktig polygon)	være en kanthøymyr (nær truet), men det knyttes noe usikkerhet om det skyldes løsmasser og berggrunn under. Område med noe mer næring i jordsmonn langs veikanten, men avgrenses av fattigere våtmark og fastmark lengre vest. En sone med annen, men vanlig, berggrunn -amfibolitt. Som følge av registreringer av våtmark og rikere bakkevegetasjon knyttet til skille mellom to hovedbergarter er denne vist i kartet.	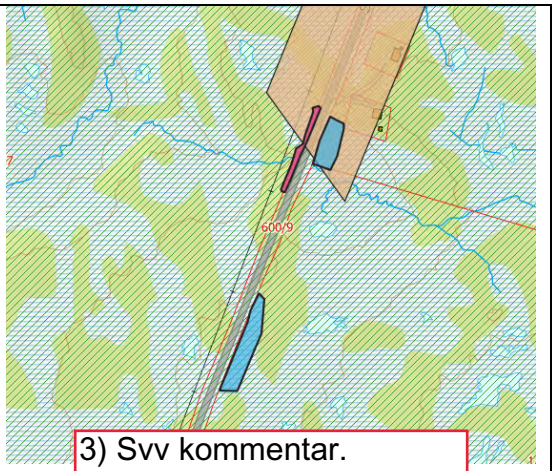 3) Svv kommentar. Området er berørt i stor grad frå tidlegare arbeid. SVV ynskjer å fylle ut i dette området i stadenfor autovern
Verdifull våtmark (blå polygon) Rikere bakkevegetasjon (mørk rosa polygon) Art av nasjonal forvaltningsinteresse (rødt punkt)	Våtmark og dam (midtre blått polygon) som kan ha stor nøkkelfunksjon for flere arter og er lokalt viktig. Områder med noe rikere vegetasjon, ikke kalkrikt, enn ellers for området. Det sydligste (venstre) området er noe mer variert og anses rikere. Det er forørig registrert en kullgrop i det samme området. Arter av nasjonal forvaltningsinteresse: *Trua arter:* granmeis og gulspurv. *Nær trua arter:* gjøk, taksvale, tårnseiler, rødstilk og rein.	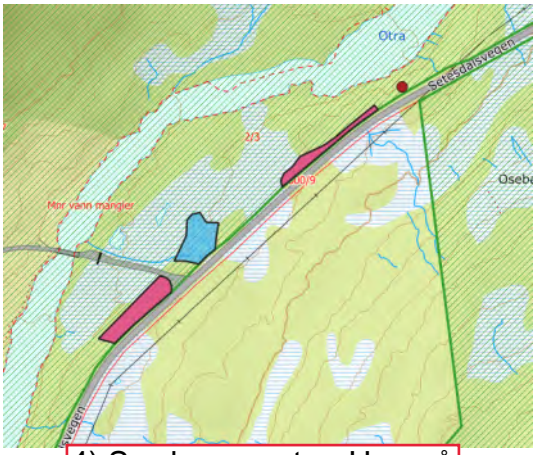 4) Svv kommentar. Her må vi fylle ut eller montere autovern. Dette er i villreintrekket
Verdifull våtmark (blått polygon)	Stort åpent og intakt våtmarksområde med nokså flat utforming og varierende innslag av torvmoser og brunmoser.	

	5) Svv kommentar. Vi utfører ikkje arbeid på sideterreng her. Kun forlenging av stikkrenner	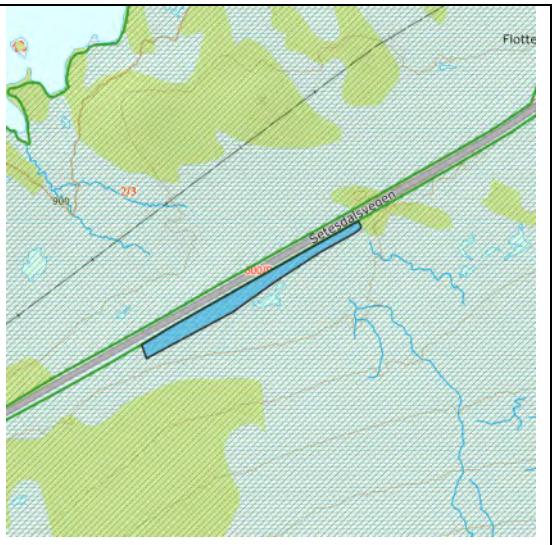
Kalkindikator (grått punkt) Verdifull våtmark (blått polygon)	Kalkindikator, flere individ gulstarr, registrert med en buffer av våtmark rundt området for å ivareta et mer baserikt våtmarksområde. 6) Svv kommentar. Her må vi fylle ut eller montere autovern. Må og forlenge stikkrenner	
Rikere bakkevegetasjon (mørke rosa polygon)	Nordligste del av strekket har spredte partier med rikere vegetasjon (figur til venstre), samt noe fattigere fastmark og våtmark. 7) Svv kommentar. Kun forlenge stikkrenner og stubbefresing	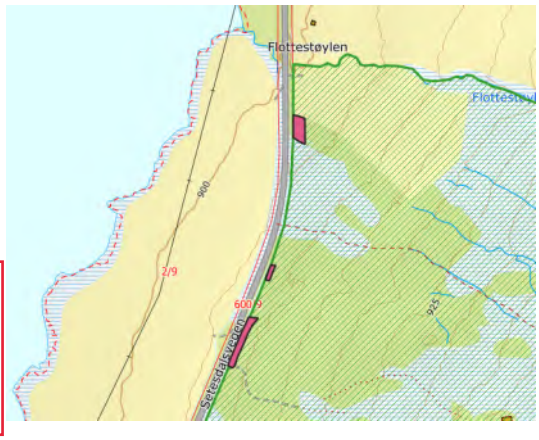

5 Diskusjon

Der hvor registreringer er gjort og det ikke synes absolutt nødvendig å gjennomføre tiltak med utslaking, kan området med fordel ivaretas med den tilstand som er nå. Om tiltakene kan det nevnes at bruk av stedegne masser absolutt er å anbefale. Så høyt over havet som ved planområdet i Bykle vil det ta lang tid å oppnå samme suksesjonsstadige som fjernes. Det øverste laget med vegetasjon er stedegent for området og kan med fordel etableres i samme område igjen (løfte av og legge på plass igjen etter tiltak) for raskere reetablering av vegetasjon. Dette kan for eksempel gjelde for kategori «rikere bakkevegetasjon» hvor masser og vegetasjon kan gjenbrukes. Underlag med drenerende effekt (stein, grus, pukk, kult) vil ikke kunne holde nok på vannet og det vil derfor bli tørrere utforming av vegetasjon.

For «verdifull våtmark» vil det i større grad være vanskelig å bevare våtmarksformen dersom det legges noe annet enn torv som underlag i utslakingspartiet. Hvis forholdene endres slik at oksygen kommer ned i myra kan dette føre til at karbon frigis. Lokale endringer i myra vil også endre forutsetninger for hva som gror. Det er ikke gunstig å grave i myr eller endre dreneringsforhold nevneverdig. Redusert eller endring i vannspeil vil kunne føre til at torvmassene får mer tilgang på oksygen, starter nedbryting (utslipp av karbon) og annen vegetasjon etableres på sikt.

Fordi våtmark er vanskeligere å opprettholde i nåtilstand og inngår i verneformålet bør dette gis større vektlegging, samtidig som områder med mer baserikt jordsmonn (kalk) er av stor verdi. Boreal hei, som finnes noen plasser langs veistrekningen, er ikke en rikere type eller vurdert til særdeles viktig biotop for området (tross at det er naturtype etter Miljødirektoratets instuks). Dette skyldes blant annet gjengroingsintensiteten og at tilstanden ikke har vært tilfredsstillende (menneskelig påvirkning, spor av tunge kjøretøy og gjengroing av busker og trær). Arter av nasjonal forvaltningsinteresse viser mangfold og variasjon, men hvorvidt tiltaket med utslaking av sideterreng påvirker i betydelig grad er vanskelig å fastslå.

6 Referanser

Artsdatabanken. (2018). Norsk rødliste for naturtyper 2018. Tilgjengelig fra: https://www.artsdatabanken.no/rodlistefornaturtyper (Lest: 01.08.2022)

Artsdatabanken. (2018). Fremmedartslista 2018. Hentet 15.10.2022 https://www.artsdatabanken.no/fremmedartslista2018

Artsdatabanken. (2021). Norsk rødliste for arter 2021. Hentet 15.10.2022 https://www.artsdatabanken.no/lister/rodlisteforarter/2021

Miljødirektoratet. (2022). Kartleggingsinstruks - Kartlegging av terrestriske Naturtyper etter NiN2. Veileder M-2209, 2022.

Miljødirektoratet. (2022). Naturbase. Lest 18.10.2022 https://www.miljodirektoratet.no/tjenester/naturbase/

NGU. (2022). Berggrunn. Lest 15.10.2022 https://geo.ngu.no/kart/berggrunn/

7 Vedlegg

Bilde 1. Bilde fra del av strekning gjennom Hovden landskapsvernområde (Foto: Espen Åsan).

Bilde 2. Jordvannsmyr fra Hovden landskapsvernområde (Foto: Espen Åsan).

Bilde 3. «Rikere bakkevegetasjon» med blant annet avblomstret enghumleblom (Foto: Espen Åsan).

Bilde 4. «Verdifull våtmark» hvor det er en dam i krysset ved innkjørsel til Mjåvassdalen (Foto: Espen Åsan).

Bilde 5. Enkelte steder var det populære stier fra riksvei 9 og inn i Hovden landskapsvernområde (Foto: Espen Åsan).

Bilde 6. Kjøreskader i myr langs veikanten (Foto: Espen Åsan). Kjørespor gikk langs begge sider av veien nesten hele kartleggingsstrekket.

Bilde 7. Annet nylig gjennomført tiltak langs riksvei 9 (Foto: Espen Åsan). Innkjørselen til Lislevatn sees omtrent i midten av bilde.

Bilde 8. Tiltak langs vei 350 nordøst for innkjørsel til Lislevatn (Foto: Espen Åsan).

Faun Naturforvaltning AS, Klokkarhamaren 6, 3870 Fyresdal | Telefon 976 65 517 | post@fnat.no| www.fnat.no

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Kommunehuset, 4440
Tonstad

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 38 17 62 03
fmavgso@statsforvalteren.no
www.svr.no

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2022/7185-0

Saksbehandler: Guro Sødergren

Dato: 17.10.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	47/22	08.11.2022

Søknad om dispensasjon til å arrangere Sesilåmi og motorisert ferdsel i forkant, under og etter arrangementet for 2023-2025, Stiftingen Sesilåmi.

Vedlegg:

1 **Sak 34-22 Sesilåmi**

2 **Høringsuttalelse frå Valle kommune angående behandling av søknad fra Sesilåmi**

3 **Søknad om gjennomføring av turrennet Sesilåmi 2023-2025**

4 **Loypekart Sesilåmi.pdf**

5 **Søknad til SVR Sesilåmi 2023-2025 sign.pdf**

Forvalters innstilling

I henhold til forskrift om vern av Setesdal Vesthei og Ryfylkeheiene landskapsvernområde kap. 4 pkt. 4.1 får stiftelsen Sesilåmi tillatelse til å arrangere turrennet Sesilåmi i 2023. I henhold til naturmangfoldloven § 48 får de også løyve til nødvendig motorferdsel i sammenheng med arrangementet. Løyvet gjelder for 2023.

Løyvet gjelder bare motorisert ferdsel (snøskuter og preparingsmaskin) som er helt nødvendig for å gjennomføre arrangementet. All transport med snøskuter og prepareringsmaskin skal utelukkende følge løypetraseen.

Motorisert ferdsel:
- Nødvendig transport til matstasjoner kan gjennomføres renndagen og to dager føre.
- Nødvendig transport og kjøring med snøskuter i forbindelse med sikkerhet, beredskap og evakuering skal kun utøves selve renndagen.
- Nødvendig transport i forbindelse med filming av de fremste løperne på renndagen.
- Nødvendig transport i forbindelse med sluttpatrulje etter renndagen.

Ved grunnpreparering, uten sporsetting, skal det kun beltes uten glattebrett, dette kan gjennomføres 2 ganger 14- 7 dager før renndato.

Grunnpreparering som inkluderer setting av skispor, kan prepareres 4 ganger i perioden 7-1 dager før rennstart.

Øvrige vilkår
- Alle som kjører med snøskuter på oppdrag for Sesilåmi skal ha med løyve samt ha på seg arrangørens gule vest. Arrangørene er ansvarlige for fordeling av løyve til den enkelte snøskuter samt prepareringsmaskiner.
- Arrangøren er ansvarlige for opprydning og fjerning av løypemerking dagen etter rennet. Søppel og annet avfall skal ikke brennes, men tas med ned fra fjellet.
- Arrangøren skal ikke markedsføre løypene utover selve renndagen.
- Om det oppholder seg villrein innen 500 m fra traseen 14-7 virkedager før renndato skal all grunnpreparering og løypesetting utsettes til siste uke før rennet.
- Om det skulle oppstå tilsvarende vanskelig beiteforhold for villreinen som vinteren 2020 kan ikke rennet gjennomføres. Arrangøren har ansvar for rutiner ved en slik avlysning.

Med hjemmel i verneforskriften kapitel IV pkt. 5.1 a avslår verneområdestyre den delen av søknaden som omhandler grunnpreparering tre uker før renndagen og søknad om gjennomføring av arrangementet i 2024-2025.

For korte ned tida for forstyrring av villrein blir perioden med grunnprepareringa redusert med en uke. Verneområdestyret gir løyve til arrangementet avgrenset til 2023. Verneområdestyret legger vekt på at rennet har ei lang historie og at arrangør alt har brukt mye ressurser i forberedelser og markedsføring. Verneområdestyret ber arrangør forberede seg på at 2023 kan bli siste året det gis tillatelse til Sesilåmi. Dette begrunnet med at arrangementet krysser viktige vinterbeiteområder der villreinen normalt oppholder seg i tiden før arrangementet. Gitt den krevende situasjonen for villreinstammen i Setesdal Ryfylke, senest aktualisert gjennom klassifiseringa i kvalitetsnormen, er ikke denne type arrangement forenelig med å ivareta et viktig funksjonsområde for villrein. Isolert sett er ikke arrangementet kritisk, men det må sees

i nær sammenheng med ønske om å redusere den samla belastningen i villreinområdet.

Til informasjon er arrangøren er selv ansvarlig for å innhente godkjente løyver fra grunneierne og kommuner både til arrangementet og motorferdsel.

Saksopplysninger

Bakgrunn for søknad

Forvaltingssekretariatet har mottatt søknad fra Stiftelsen Sesilåmi datert den 22.08.22.

Stiftelsen for Sesilåmi v/ Tarald Myrum søker forvaltningsmyndigheten for Setesdal Vesthei og Ryfylkeheiane landskapsvernområde (SVR) om dispensasjon fra verneforskrift om å få arrangere Sesilåmi og motorisert ferdsel før, under og etter arrangementet.

Det søkes om at arrangementet skal gjennomføres andre helgen i mars i 2023-2025.

Søker mener det er viktig å ha nødvendig personell og maskinkapasitet til å få til et kvalitetsmessig godt arrangement for å sikre tryggheten til deltakerne.

Det søkes derfor om følgende:

1 Preparering av traseen til Sesilåmi:
a) Tre uker før rennet, en kjøring
b) To uker før rennet, to kjøringer i uka.
c) *Nødvendig kjøring uka før rennet*.

2 Nødvendig transport til matstasjoner med hensyn til behov.
3 Nødvendig kjøring for å sikre sikkerhet, beredskaps og evakuering.
4 Kjøring med skuter med filmteam under rennet for deler av rennet.
5 Kjøring med sluttpatrulje gjennom løype etter rennet.

Historikk og løypetrase

Sesilåmi er et viktig arrangement både for Sirdal og Valle kommune og ikke minst deltakerne og arrangør. Turrennet og er et av det største i Sør- Norge. Sesilåmi ble for første gang arrangert i 1976 og har altså en etablert praksis før Setesdal Vesthei ble vernet i 2000. Løypetraseèn til Sesilåmi er 52 km lang og strekker seg fra Brokke i Valle til Sinnes i Sirdal, 15 km av disse er innenfor verneområde. De tre siste årene har ikke Sesilåmi blitt arrangert av ulike årsaker (villreinproblematikk, covid og uvær).

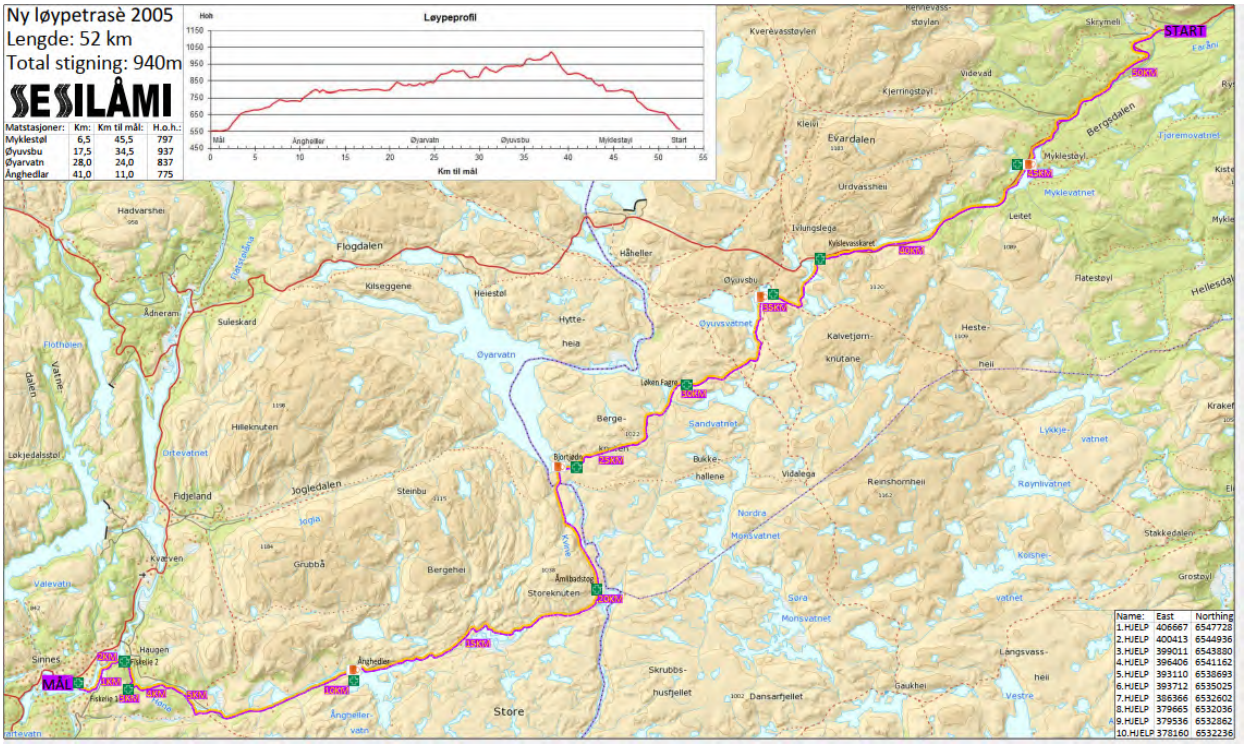

Kart over Sesilåmi trasèen- fra Brokke i Valle til Sinnes i Sirdal- 52 km.

Formell bakgrunn for vurdering og vedtak

- Forskrift om vern av Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiene landskapsvernområde av 28.4.00.
- Forvaltningsplan for SVR, godkjent 2015.
- Naturmangfoldloven.

Hjemmelsgrunnlag

Verneforskrift

Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiene landskapsvernområde ble vernet ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. april 2000.

Formålet med vernet går frem av kapittel III i Forskrift om vern av Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiene landskapsvernområde:

"1. Å ta vare på et sammenhengende, særpreget og vakkert naturområde med urørte fjell, hei og fjellskogsområder med et særpreget plante- og dyreliv, stølsområder, beitelandskap og kulturminner.
2. Å ta vare på et sammenhengende fjellområde som leveområde for den sørligste villreinstammen i Europa. "

Arrangører av større, organiserte arrangement som for eksempel Sesilåmi må søke forvaltningsmyndigheten om løyve til arrangementet/ ferdselen etter verneforskriften kapittel IV, punkt 4. Faste arrangement vil kunne få flerårige løyver.

Motorisert ferdsel i verneområdet reguleres av verneforskriften kapittel IV, punkt 5. Motorisert ferdsel på land er forbudt i landskapsvernområdet - med en del unntak.

Naturmangfoldloven
Den motoriserte delen av søknaden vil bli behandlet etter § 48 i naturmangfoldloven. Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak jf. naturmangfoldloven § 48 når det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig:

Det er to vilkår for dispensasjon etter denne bestemmelsen og begge vilkårene må være utfylt for at dispensasjon kan gis:

1) Tiltaket kan ikke påvirke verneverdiene nevneverdig, og
2) Tiltaket må ikke stride mot vernevedtakets formål.

Forvaltningsplan for SVR
Vernemyndighetene for SVR er i utgangspunktet restriktive til å gi løyve til skadelige organisert ferdsel og større arrangement, der ferdselen kan ha negativt innvirkning på verneverdiene eller kan komme i konflikt med andre brukerinteresser. Forvaltningen skal være restriktiv med å gi dispensasjon til slik aktivitet hvis det kommer i konflikt med blant annet viktige funksjonsområde for villrein, hekkelokaliteter for rødlista arter, områder som er sårbare for slitasje, område med viktige næring og eller friluftsinteresser. Ved eventuelt løyve kan det bli aktuelt å stille vilkår i forhold til avlysning, områdebruk, tider på året/døgnet, størrelse på gruppene o.l. Forvaltningen skal orientere søker om plikten til å innhente løyve fra grunneier.

Motorferdsel i verneområdene skal avgrenses til det som er strengt nødvendig, og holdes på et nivå som ikke er til skade for naturmangfoldet eller til ulempe for andre brukergrupper. Motorferdsel i viktige område for villreinen som trekk og kalvings område og viktige områder for vinterbeite skal avgrenses så mye så mulig og holdes på et nivå der en unngår systematiske forstyrrelser.

Preparering av skiløyper i verneområdet vil bare bli aktuelt, når konflikten med villreinen er svært avgrenset, og/eller der den kanaliserende effekten er sterk. Oppkjøring av skiløyper bør bare skjer i utkanten av verneområdet.

Forvaltningsmyndighet
Styret for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiene og Frafjordheiene har forvaltningsmyndighet for Setesdal Vesthei – Ryfylkeheiene landskapsvernområde.

Vurdering
Sesilåmi har blitt arrangert i flere år før område ble vernet og har en etablert praksis og er viktig for Valle og Sirdal kommune. Å bryte en etablert praksis er vanskelig, arrangøren stilte seg selv spørsmål om *Sesilåmi har livets rett* etter tre år med avlysninger.

Forvalter kan ikke bare vurdere påvirkning og konsekvenser selve renndagen, men alt av aktivitet arrangør står for i tiden før, under og etter løpet. Det har tidligere år (før 2019) blitt praktisert at arrangøren får starte med grunnpreparering av løype tre uker i

forkant av renndatoen. Forvalter innstiller på å videreføre praksis fra sist løyveperiode, 2019-2022, om grunnpreparering 2 uker i forkant. Dette for å redusere tiden med forstyrrelser for dyra. For deltakerne varer Sesilåmi en dag, for villreinen varer den i flere uker i et viktig vinterbeiteområde.

Forvalter avgrenser løyvet til å gjelde kun for 2023. Etter dette kan det ikke påregnes at tillatelsen til arrangementet blir videreført. Gitt den krevende situasjonen for villreinstammen i Setesdal Ryfylke, senest aktualisert gjennom klassifiseringa i kvalitetsnormen, er ikke denne type arrangement forenelig med å ivareta leveområdene. Isolert sett er ikke arrangementet kritisk, men det må sees i nær sammenheng med den samla belastningen villreinområdet er utsatt for.

For å styrke kunnskapsgrunnlaget for villrein sendte forvalter søknaden på høring til Valle og Sirdal kommune, Statsforvalteren i Agder og Villreinnemda for Setesdalsområdet datert den 23.09.22.

Kort oppsummering av høringssvar:

Valle kommune datert den 06.10.22 i vedlegg 2.

Løypekjøring må skje i kortest mulig tidsrom. Dersom der oppstår lignende beiteforhold som i 2020 med massiv nedising så er det helt nødvendig at dyra får fred.

Høringssvar fra Villreinnemda for Setesdalsområde datert den 27.20.22 i vedlegg 1.

Med bakgrunn i dagens kunnskap om villrein er villreinnemda skeptisk til gjennomføring av Sesilåmi. Arrangør må innerbeida rutinar for mogleg avlysing av rennet grunna villrienomsyn. Dette må vere like sjølvsagt som rutinar i forhold til å avlyse rennet grunna vanskelege verforhold. Dette må komme tydeleg fram i marknadsføring/omtale av rennet.

Etter § 7 i Naturmangfoldloven skal de miljørettslige prinsippene i § 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Forvaltningsmyndigheten må vurdere søknaden etter disse prinsippene ved alle tiltak som vedrører naturmangfoldet, og disse vurderingene skal fremgå av beslutningen.

Villrein
Villreinen i Setesdal Vesthei er i dag under et enormt press. Leveområdet er fragmentert av veier, hytteutbygging, ferdsel fra folk, vannkraft og anleggsveier. Det omfattende arbeidet som er gjort i klassifisering av de ti nasjonale villreinområdene etter kvalitetsnorm for villrein, deriblant Setesdal Vesthei, viser at bestanden har dårlig kvalitet grunnet bestandsforhold og menneskelig påvirkning. Kvalitetsnormen er retningsgivende for alle saker som har betydning for villrein. Villreinstammen ble i 2021

rødlista som betyr at villreinen er vurdert som «nær truet» på grunn av nedgang i bestanden på landsbasis og fragmentering av leveområdene.

I dag har vi mye kunnskap om dyrenes ferdselsmønster i Setesdal Vesthei og påvirkning av ferdsel fra folk. Det vi også vet er at dyrene har få gode vinterbeiteområder og at Sesilåmi krysser et av de få viktigste vinterbeitene i Setesdal Vesthei.

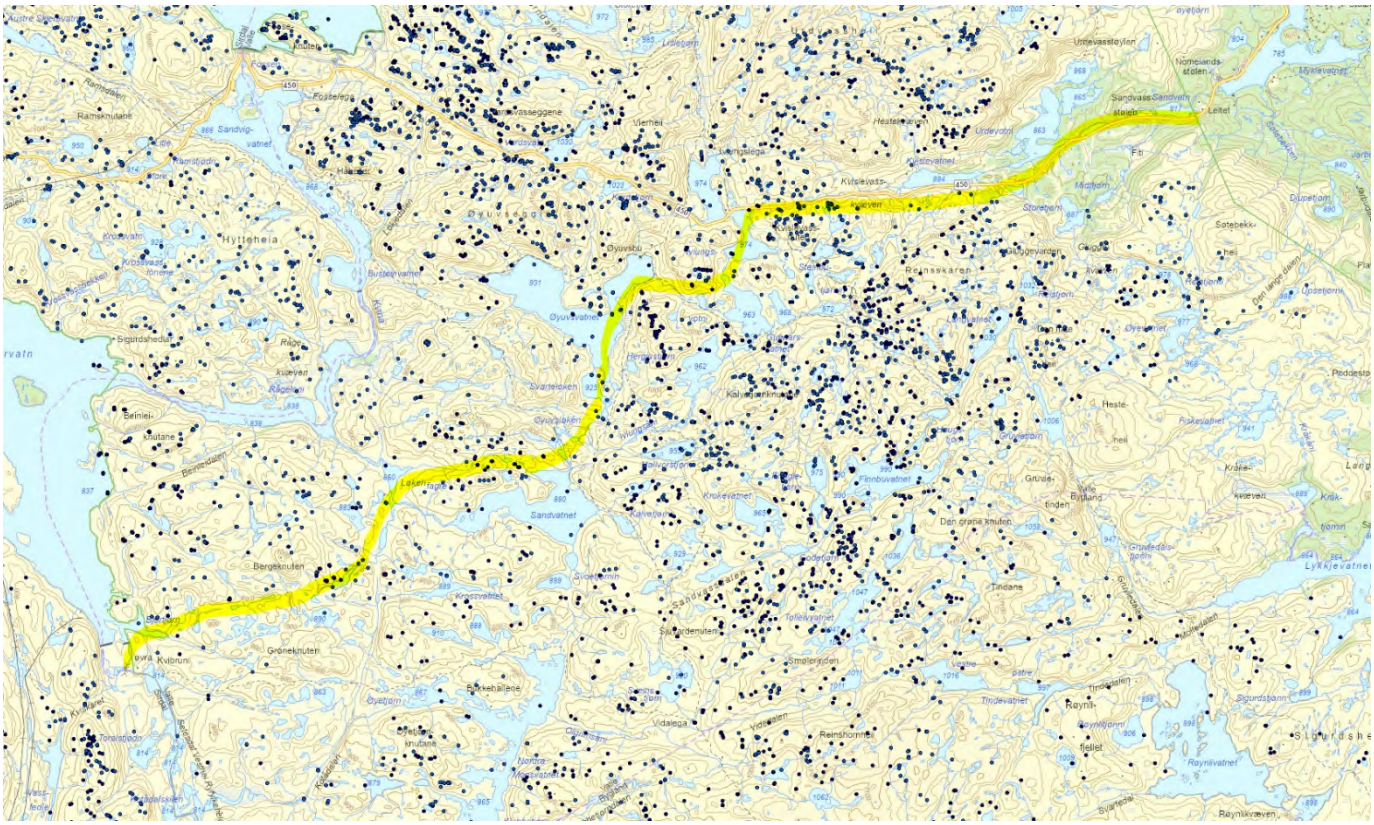

Kartet viser GPS posisjoner til villrein i februar og mars fra 2006-2019. Plottene viser villreinens bruk av område. Gul linje viser Sesilåmitrase i verneområde, ca. 15 km.

Kartet nedenfor viser sentrale viktige vinterbeitene i SVR.

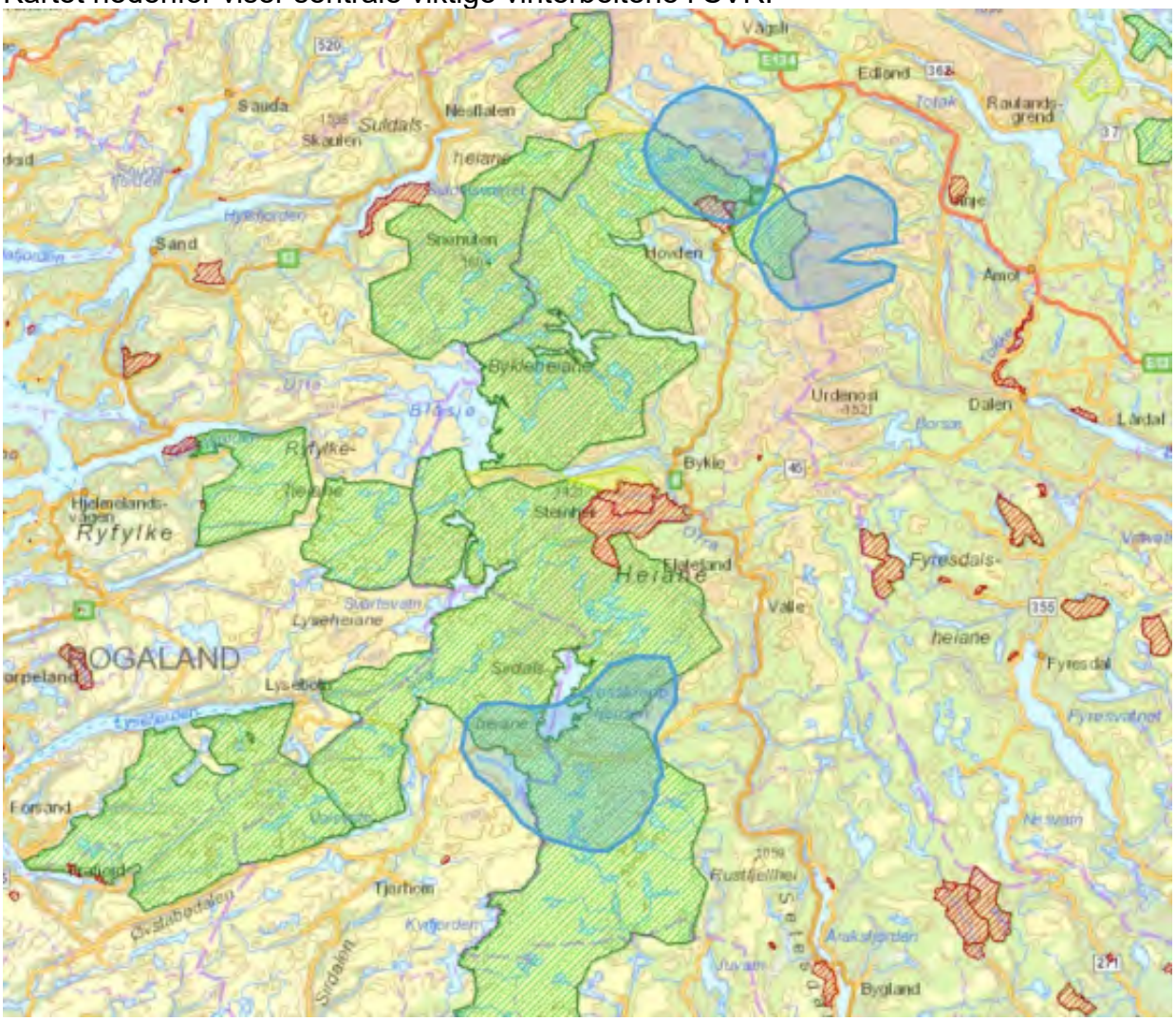

Kart over sentrale viktige vinterbeiter i SVR (blått).

Kunnskapsgrunnlaget i § 8 i naturmangfoldloven må regnes som godt nok til å fatte en beslutning, **§) 9 føre-var- prinsippet** blir det derfor ikke lagt større vekt på.

§ 10 økosystemtilnærming og samlet belastning
Området er preget av ulike type ferdsel både med ski og med snøskuter gjennom hele vinteren fra forskjellige aktører. DNT-sør har vintermerkede løyper som genererer til ferdsel på ski. Samt motorferdsel knyttet til drift og vedlikehold av turisthytter (Øyuvsbu). Kraftselskap har kjøretraseèr med snøskuter for å gjøre jobben sin ved kraftstasjon ved Heiestøl nord for Øyarvatn og ved Rosskreppdammen. I tillegg kommer andre grunneiere og sauenæring som bruker snøskuter for å transportere proviant o.l. til sine hytter i område. Det blir også maskinpreparert skiløype til vernegrensa på Valle siden gjennom hele vinteren.

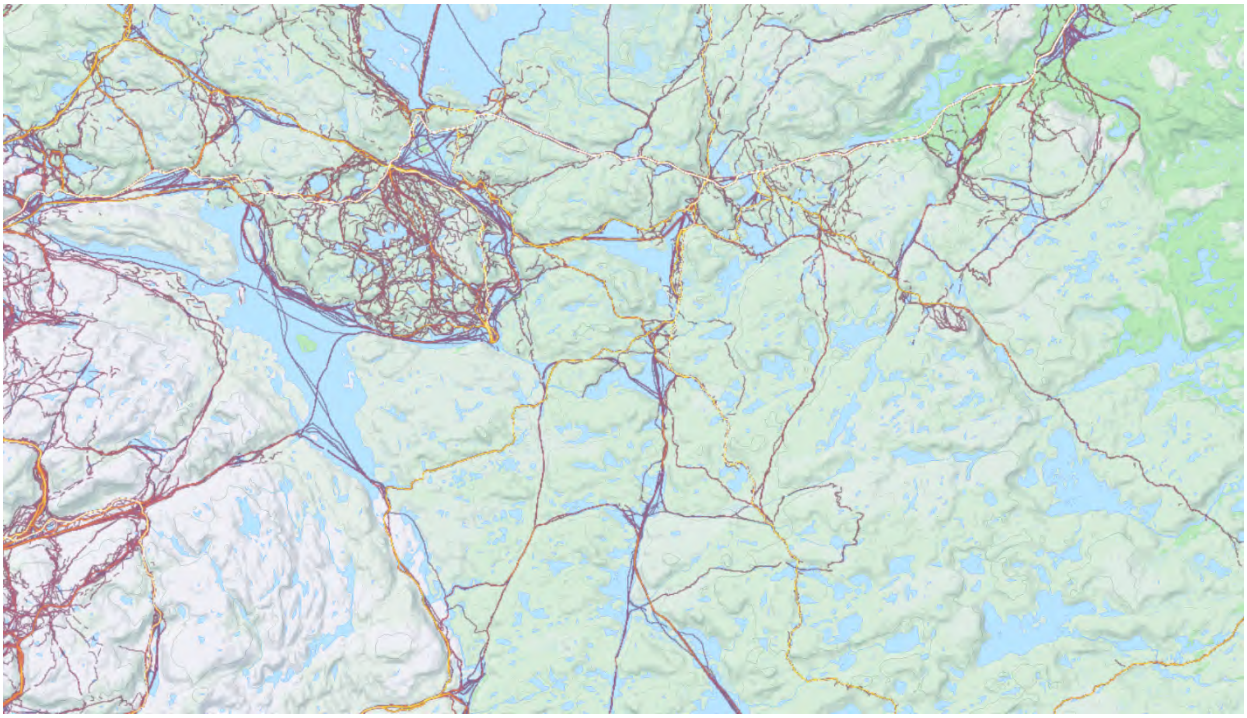

Strava heat map bekrefter noe av menneskelig påvirkning i området knyttet til Sesilåmi løypa.

§11 kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver
Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom det ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.

§ 12 miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder
For å kunne gjennomføre et så stort arrangement i høyfjellet midtvinters er det nødvendig med motoriserte kjøretøy m.h.t til gode løyper og at sikkerheten til deltakerne ivaretas. Alle kjøretøy som skal brukes før, etter og under arrangementet skal merkes, dette er arrangøren selv ansvarlig for at blir gjort. Forvaltingen har ikke satt krav til at sporene skal freses opp etter endt løp. Løypene med skispor vil naturen slette med litt vind.

Konklusjon
Sesilåmi krysser sårbare områder for villrein og rovfugl i en kritisk periode i forhold til vinterbeite For at forvaltningen delvis skal kunne imøtekomme søknaden og samtidig sikre at verneformål og verneverdier ivaretas er det satt strenge vilkår som arrangøren skal følge. Arrangementet får kun løyve for et år og vilkår i tillatelsen skal følges slik at verneverdier og verneformål til en viss grad kan sikres.

Sak 34/2022

Uttale til søknad om motorisert ferdsel i samband med Sesilåmi 2022- 2025

	Møtedato	**Sakshandsamar:**
Villreinnemnda for Setesdalsområdet, arbeidsutvalet	27.10.2022	Jarle Lunde

Villreinnemnda har 23.09.2022 mottatt førespurnad frå verneområdeforvaltar SVR, der ein ber om uttale på søknad om motorisert ferdsel i samband med Sesilåmi 2022- 2025.
For at kunnskapsgrunnlaget for villrein skal bli så godt så mulig før søknaden skal behandles av verneområdestyret for SVR ønsker vi å sende denne saken på en høring til aktuelle høringsparter.

Vedlegg (i innkalling)

- Stiftinga Sesilåmi: Søknad om løyve til motorisert ferdsle i samband med Sesilåmi 2023-2025
- Løypekart

Saksopplysningar

Søknad Sesilåmi
Forvaltningsmyndigheten for verneområdene i Setesdal- Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane har mottatt søknad frå Stiftinga Sesilåmi, om løyve til motorisert ferdsel i samband med Sesilåmi 2023-25.

Sesilåmi er eit turrenn som startar i Brokke i Valle med målgang i Sinnes i Sirdal. Rennet er på 52 km der ca. 15 km av distansen er i verneområdet i Setesdal Vesthei. I høve løyve som vart gitt for åra 2020, 2021 og 2022, så har ingen av arrangementa blitt gjennomført. I 2020 hadde ein uvanlege beiteforhold i det aktuelle fjellområdet som førte til at verneområdestyret trekte tilbake løyvet til gjennomføring av rennet dette året. I 2021 var det pandemi og i 2022 måtte rennet stoppast grunna hard vind og nedbør.

Stiftinga har vurdert om det er realistisk å vidareføre Sesilåmi, men etter ein omfattande prosess har ein kome til at ein vil vidareføre rennet. Ein søkjer om følgjande:

1. Preparering av traseèn til Sesilåmi på følgjande måte:
    a. Tre veker før rennet, ei køyring.
    b. To veker før rennet, to køyringar i veka.
    c. Naudsynt køyring veka før rennet.
2. Naudsynt transport til matstasjonar i høve til behovet.
3. Naudsynt køyring for å sikre tryggleik, beredskap og evakuering.
4. Naudsynt køyring med tanke på filming av delar av rennet.
5. Køyring av sluttpatrulje gjennom løypa etter rennet.

I 2023 er rennet planlagt 19.mars.
Påmelding til løpet opna 1.oktober.

Villreinen og vinterbeite

Setesdal Ryfylke kan karakteriserast som eit villreinområde med marginale beiteforhold om vinteren. Her er store snømengder og hyppig nedising av beite. Med klimaendringar er det venta at forholda vil bli vanskelegare.

GPS-merkeprosjektet har dokumentert at villreinen sør for Blåsjø har trekt sørover om hausten og har vinterbeite sør for Roskreppfjorden. Områda rundt Suleskarvegen har vore nytta som vinterbeite. Areala nyttast fram til og med mars/april. Etter denne tid startar trekket nordover der dyra etablerer seg i kalvingsområda lengre nord.

Forvaltning av villrein

Sesilåmi kryssar Setesdal Ryfylke villreinområde. Dette er eit av 10 villreinområde som har status som Nasjonale villreinområde.

Villrein er ein ansvarsart for Norge. Me forvaltar dei siste livskraftige bestandane av den opphavelege ville fjellreinen i Europa. Den generelle samfunnsutviklinga har ført til ei fragmentering av villreinen sine leveområde.

Villreinen er oppført på raudlista i Norge med status nær trua.

Kvalitetsnorm for villrein blei vedteke sommaren 2020. Målet med kvalitetsnorma er å beskrive tilstanden til villreinen, mellom anna gjennom eit trafikklys-system som seie oss om eit villreinområde har god (grøn), middels (gul) eller dårleg (raud) kvalitet. Resultata for dei nasjonale villreinområda blei framlagt i april 2022. Etter ei heilskapleg vurdering blei Setesdal Ryfylke klassifisert til dårleg kvalitet (rød). Målet er at minimum middels kvalitet skal nås snarast mogleg. På lengre sikt også god kvalitet. Årsaka til at villreinområde ikkje tilfredsstillar måla er samansett, men sentralt er at vegar og vasskraftutbygging i kombinasjon med ferdsel i utsette områder har

stor negativ effekt på villreinens vandringsmoglegheiter. Kvalitetsnorma skal følgast opp med ein tiltaksplan.

Uavhengig av kvalitetsnorm blir det no arbeida med tiltak i villreinområde som oppfølging av rapporten «GPS villreinprosjektet i Setesdal-Ryfylke. Avbøtende tiltak.»

Det blir også arbeida med ein «Beredskapsplan for omsyn til villrein i vanskelege vintrar». Denne har vore på høyring hausten 2022 og er planlagt iverksett frå vinteren 2023. Bakgrunnen for planen var den vanskelege vinteren 2020. Dette året gjorde mildversperiodar med påfølgjande kulde at mykje av beita i høgheia isa ned og gjorde det ekstra vanskeleg for villreinen. Erfaringa synte trong for betre samordning og konsekvent handling slik at ein er betre førebudd til tilsvarande vintrar seinare.

<u>Heiplanen</u>
I Heiplanen sine generelle retningsliner heiter det mellom anna:
Det skal legges spesiell vekt på å unngå virksomhet, aktivitet og forstyrrelse i vinter beiteområder, kalvingsområder og viktige trekkområder samt fokusområdene i de aktuelle årstider/perioder.

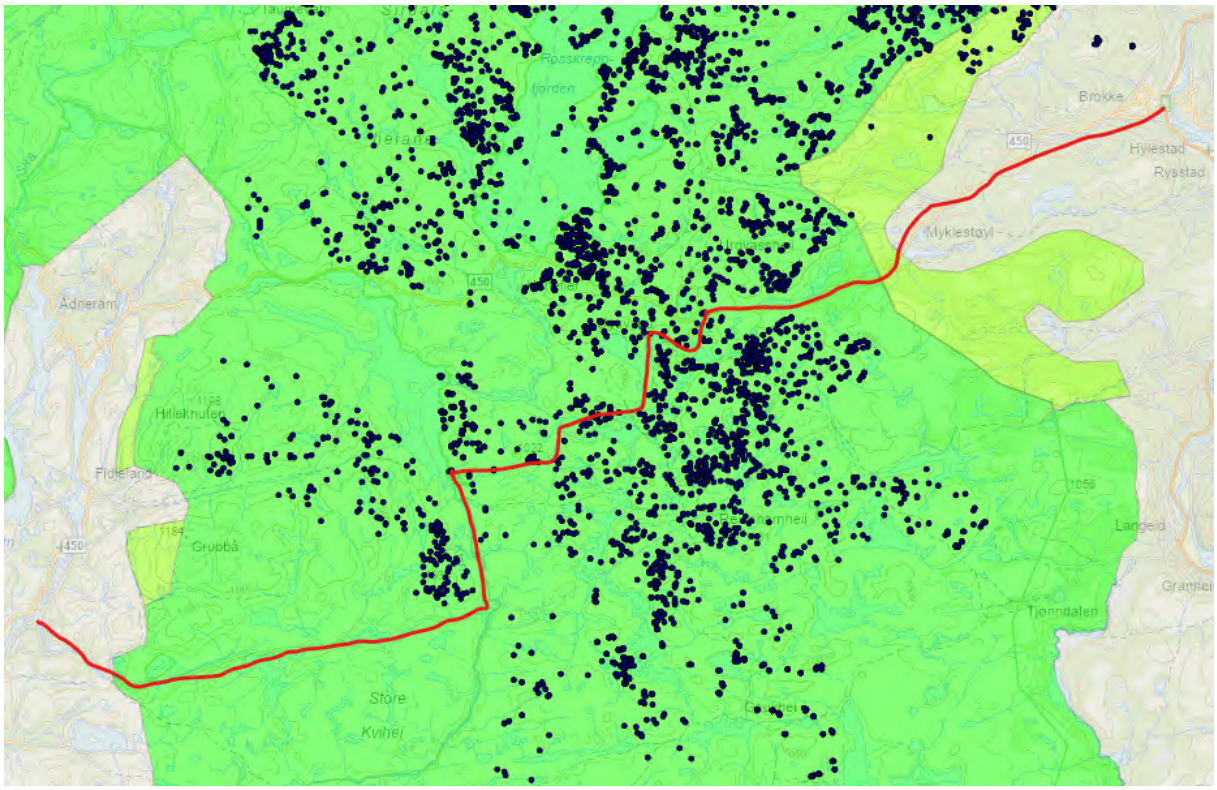

Kartet viser GPS posisjonar frå merka villrein i mars (frå 2006). Rød linje er omtrentleg løypetrase. Mørk grøn farge er omsynsona nasjonalt villreinområde (Heiplanen).

Vurdering

Sesilåmi er eit klassisk høgfjellsrenn som vart arrangert fyrste gong i 1976. Etter 2015 har det vore om lag 1000 deltakarar, men det har vore fleire deltakarar. I 2010, eit år rennet blei avlyst grunna vêrforholda, var det påmeld 2800.

Sesilåmi har ein lang tradisjon og etablert praksis. Rennet er viktig for mange. Å bryte ein etablert praksis er vanskeleg. Etter at ein dei tre siste ikkje fekk gjennomført arrangementet stilte arrangøren sjølv spørsmål om det 46 år lange Sesilåmi-eventyret er over. *«Er det på tide å gi opp? Har Sesilåmi livets rett? Sesilåmi er i ei kritisk fase. Etter 3 år uten renn er det krevende. Men, på bakgrunn av mange svært positive tilbakemeldinger er vi motivert for å fortsette og prøve å få Sesilåmi tilbake til gamle høyder.»*[1]

Sjølve arrangementet går ein dag. Førebuing med skiløypene startar tre veker tidlegare. I denne perioden og ei tid etter rennet, avhengig av vêr og vind, vil dette vere som tilrettelegging for ferdsel. For deltakarene varer Sesilåmi ein dag, for villreinen varer den fleire veker i eit viktig vinterbeiteområde.

I forvaltninga skal ein vere restriktiv med å gi dispensasjon til aktivitet som kan kome i konflikt med viktige funksjonsområde for villrein (Heiplanen, Forvaltningsplan for SVR).

Kvalitetsnorm for villrein har i 2022 slått fast at tilstanden i Setesdal Ryfylke ikkje er godkjend og at det skal utarbeidast ein tiltaksplan for å betre situasjonen. Ein må i denne samanheng vurdere om Sesilåmi, som anna aktivitet i villreinområde, bør leggast ned/om i noverande form.

Verneområdestyre gav sist løyve for 2020-2022. Det blir no søkt om løyve for tre nye år. Planlegging og påmelding for 2023 er allereie godt i gang.

Med bakgrunn i dagens kunnskap om villreinen er sekretariatet skeptisk til gjennomføring av Sesilåmi. Sekretariatet vil rå til at ein ikkje gir løyve for meir enn eit år med vilkår som vil kunne avgrensa negativ påverknad, blant anna
- grunnpreparering må gjerast innafor to veker, ikkje tre som i søknad.
- at arrangør ikkje marknadsfører løypene anna enn for renndag
- arrangør må innarbeida rutinar for mogleg avlysing av rennet grunna villreinomsyn. Dette må vere like sjølvsagt som rutinar i forhold til å avlyse rennet grunna vanskelege vêrforhold. Dette må komme tydeleg fram i marknadsføring/omtale av rennet.

Forslag til vedtak

Med bakgrunn i dagens kunnskap om villreinen er arbeidsutvalet i villreinnemnda skeptisk til gjennomføring av Sesilåmi. Kvalitetsnorm for villrein har i 2022 slått fast at tilstanden i Setesdal Ryfylke ikkje er godkjend og at det skal utarbeidast ein tiltaksplan for å betre

[1] http://sesilami.no/wordpress/er-det-46-ar-lange-sesilami-eventyret-over/

situasjonen. Ein må i denne samanheng vurdere om Sesilåmi, som anna aktivitet i villreinområde, bør leggast ned/om i noverande form.

Me vil no rå til at ein ikkje gir løyve for meir enn eit år med vilkår som vil kunne avgrensa negativ påverknad, blant anna
- grunnpreparering må gjerast innafor to veker, ikkje tre som i søknad.
- at arrangør ikkje marknadsfører løypene anna enn for renndag
- arrangør må innarbeida rutinar for mogleg avlysing av rennet grunna villreinomsyn. Dette må vere like sjølvsagt som rutinar i forhold til å avlyse rennet grunna vanskelege vêrforhold. Dette må komme tydeleg fram i marknadsføring/omtale av rennet.

Behandling

Knut Hagen la fram følgjande
De å arrangere eit turrenn som Sesilåmi krev mykje frivilligt arbeid og då trengs de forutsigbarhet.
Då foreslår eg at villreinemda imøtegår søknad om arrangement i 3 år 2023 til 2025.
Vis ein les søknaden så er de ikkje slik at de skal preparerast kvar dag i forkant av løpet men avgrensa til ein og to dager.
De står også i søknad at de ikkje skal marknadsførast i forkant av løpet.

Arbeidsutvalet diskuterte seg fram til følgjande alternativ til vedtak:

Det å arrangere eit turrenn som Sesilåmi krev mykje frivillig arbeid og då trengs det forutsigbarhet. Villreinemnda imøtekomme søknad om arrangement i 3 år 2023 til 2025. Arrangør må innarbeida rutinar for mogleg avlysing av rennet grunna villreinomsyn. Dette må vere like sjølvsagt som rutinar i forhold til å avlyse rennet grunna vanskelege vêrforhold. Dette må komme tydeleg fram i marknadsføring/omtale av rennet.

<u>Røysting</u>
Forslag til vedtak: O stemmer
Alternativ til vedtak: 5 stemmer, samrøystes

Vedtak

Det å arrangere eit turrenn som Sesilåmi krev mykje frivillig arbeid og då trengs det forutsigbarhet. Villreinemnda imøtekomme søknad om arrangement i 3 år 2023 til 2025. Arrangør må innarbeida rutinar for mogleg avlysing av rennet grunna villreinomsyn. Dette må vere like sjølvsagt som rutinar i forhold til å avlyse rennet grunna vanskelege vêrforhold. Dette må komme tydeleg fram i marknadsføring/omtale av rennet.

Valle kommune
Gjestfri for nye tankar

Verneområdeforvalter SVR v/Guro Sødergren

Vår ref.: .2022/782-2	Sakshandsamar: Knut Gunnar Solli knut.gunnar.solli@valle.kommune.no	Dato 06.10.2022

Høringsuttalelse frå Valle kommune angående behandling av søknad fra Sesilåmi

Viltforvaltninga i Valle kommune har føljande kommentarar til søknaden om løyve til motorisert ferdsel i samband med Sesilåmi:

-løypekøyringa må skje i eit kortast mogleg tidsrom. Å køyre løypa så tidleg som 3 veker føre rennet vil føre med seg ein del skigåing innover i verneområdet. Dette er spesielt lite ønskeleg i vinterbeiteområda som ligg på langs løypa. Som eit minimum er det ønskeleg at punkt 1. a. og punkt 1. b. i søknaden ikkje innvilgast.

-dersom det oppstår liknande forhold som på seinvinteren 2020 med massiv nedising av beite, så er det heilt naudsynt at dyra får fred, både utifrå vanlege villreinomsyn og dyrevelferd (kasting av kalv, utmagra dyr som må bruke kreftar på å springe, med påfølgande død). Difor meiner viltforvaltninga i Valle kommune at eit eventuelt løyve må inndragast viss slike forhold oppstår.

Med helsing
Valle kommune

Knut Gunnar Solli
Landbruksrådgjevar

Dokumentet er godkjent elektronisk og vert sendt utan signatur.

Fra: Tarald Myrum[tmyru@start.no]
Sendt: 22.08.2022 21:36:37
Til: Postmottak SFAG[sfagpost@statsforvalteren.no]
Kopi: orjan@skiopplevelser.no[orjan@skiopplevelser.no];
Tittel: Søknad om gjennomføring av turrennet Sesilåmi 2023-2025

Hei
Her kjem søknad om gjennomføring av Sesilåmi åra 2023, 2024 og 2025.
Legg og ved kart over løypetrasèen.
Helsing
Tarald Myrum
-Styreleiar i Stiftinga Sesilåmi-

Ny løypetrasè 2005
Lengde: 52 km
Total stigning: 940m

SESILÅMI

Matstasjoner:	Km:	Km til mål:	H.o.h.:
Myklestøl	6,5	45,5	797
Øyuvsbu	17,5	34,5	937
Øyarvatn	28,0	24,0	837
Ånghedlar	41,0	11,0	775

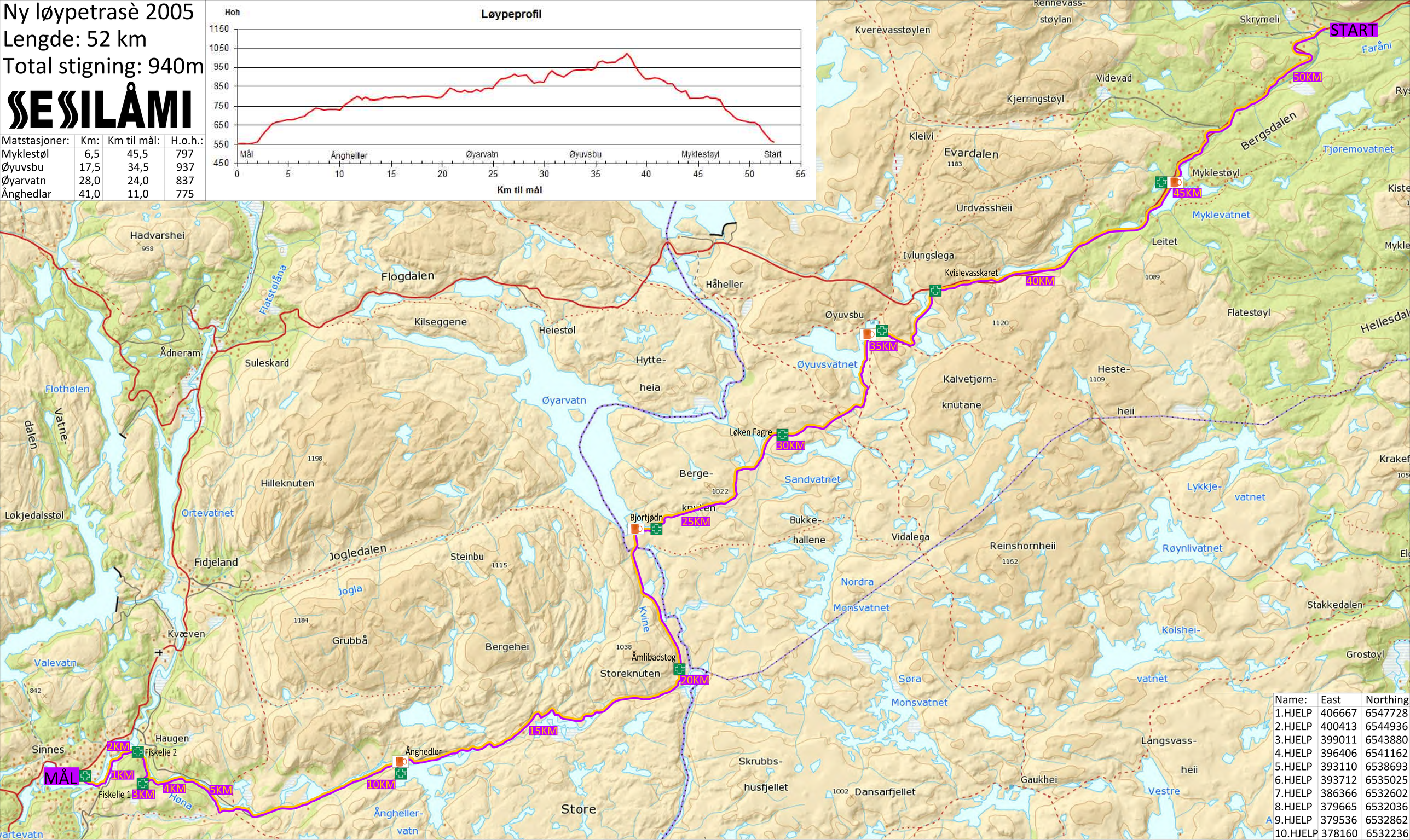

Name:	East	Northing
1.HJELP	406667	6547728
2.HJELP	400413	6544936
3.HJELP	399011	6543880
4.HJELP	396406	6541162
5.HJELP	393110	6538693
6.HJELP	393712	6535025
7.HJELP	386366	6532602
8.HJELP	379665	6532036
9.HJELP	379536	6532862
10.HJELP	378160	6532236

Stiftinga Sesilåmi
v/ Tarald Myrum
Tveitebøvegen 89
4747 Valle

Til
Forvaltningssekretariatet for Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane.
v/ Jørn Haug
Setesdalsvegen 3273
4748 Rysstad

Valle 22.08.2022

SØKNAD OM LØYVE TIL MOTORISERT FERDSLE I SAMBAND MED SESILÅMI 2023-2025

Me søkjer med dette om løyve til å gjennomføre turrennet Sesilåmi i 2023,2024 og 2025. Sesilåmi er eit turrenn som startar i Brokke i Valle med målgang i Sinnes i Sirdal. Rennet er på 52 km der ca. 15 km av distansen er i verneområdet i Setesdal Vesthei.

I høve løyve som vart gitt for åra 2020, 2021 og 2022, så har ingen av arrangementa blitt gjennomført.

I 2020 hadde ein uvanlege beiteforhold i det aktuelle fjellområdet som førte til at verneområdestyret trekte tilbake løyvet til gjennomføring av rennet dette året. Seinare vart alle andre turrenn avlyst på grunn av Covid-19 epidemien. Dei renna som vart avlyst på grunn av Covid-19 fekk kompensasjon gjennom den statlege ordninga. Sesilåmi fekk råd om å søke, men fekk avslag på kompensasjon på grunn av at det var villreinproblematikk som var utløysande årsak for avløysinga.

I 2021 var framleis pandemien i samfunnet så det var ikkje aktuelt å gjennomføre arrangementet.

I 2022 låg tilhøva til rette att og me starta førebuing av arrangementet. Samfunnet var i hovudsak vaksinert mot Covid-19, men på vinteren før rennet vart smitten sleppt fri slik at mange potensielle deltakarar vart sjuke eller var usikre på å bli det. Likevel fekk me ei påmelding på drøye 600 deltakarar.

Alt gjekk som planlagt fram til renndagen. Men hard vind og nedbør førte til at rennet måtte stoppast like etter start av tryggleiksomsyn.

Ein har vurdert om det er realistisk å vidareføre Sesilåmi, men etter ein omfattande prosess har ein kome til at me vil vidareføre rennet. Det er gjort mindre endringar på kalendertidspunkt, renndag (sundag) m.m.

På grunn av dei hendingane som er omtalt her, så har me ikkje røynsler frå dei siste åra til å vurdere om rammevilkåra i høve preparering m.m. har gitt oss høve til å gjennomføre gode renn. Når det gjeld villreinproblematikken, så er meldingane frå løypekøyrarar og dugnadsfolk at ein som tidlegare støyter på småflokkar av og til men at ein ikkje registrerer at aktiviteten fører til vesentleg forstyrring.

På denne bakgrunn har me ikkje grunnlag for å føreslå vesentlege endringar i søknaden. I førre periode hadde me løyve til å gjennomføre «Ope spor» fram til Kvislevasskaret helga før rennet. Dette søkjer me ikkje om nå. Det vert ulike aktivitetar i startområdet i Brokke dagen før rennet i staden.

1. Preparering av traseèn til Sesilåmi på følgjande måte:
    a. Tre veker før rennet, ei køyring.
    b. To veker før rennet, to køyringar i veka.
    c. Naudsynt køyring veka før rennet.
2. Naudsynt transport til matstasjonar i høve til behovet.
3. Naudsynt køyring for å sikre tryggleik, beredskap og evakuering.
4. Naudsynt køyring med tanke på filming av delar av rennet.
5. Køyring av sluttpatrulje gjennom løypa etter rennet.

Med helsing

For Sesilåmi

Tarald Myrum

Tarald Myrum
-Styreleiar i Stiftinga Sesilåmi-

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Kommunehuset, 4440
Tonstad

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 38 17 62 03
fmavgso@statsforvalteren.no
www.svr.no

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2022/729-0

Saksbehandler: Guro Sødergren

Dato: 01.11.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	48/22	08.11.2022

Søknad om utvidelse av hytte ved Skjerlevatn/ Vestvassdalen (gnr/bnr 102/108) i Hægebostad kommune.

Vedlegg:

1 Hægebostad - Skjerlevatn - 102/108 - klage - utviding av bygningsmasse - SVR

Forvalters innstilling

Med hjemmel i forskrift om *vern av Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde kapittel IV pkt.1.3 bokstav c)*, gir verneområdestyret for Setesdal- Vesthei, Ryfylke og Frafjordheiane tillatelse til oppføring av tilbygg til fritidsbolig ved Skjerlevatn i Vestvassdalen, Hægebostad kommune, som omsøkt. Tiltakshaver kan utvide eksisterende bygning med 17 BYA.

Vilkår

- Maks tillat størrelse inkl. utvidelse skal ikke overskride 50 BYA.
- Møne høyde skal ikke overskride 4,5 m og gesimshøyde skal ikke overskride 3m og høyden på grunnmur må ikke overskride 0,5 m.
- Tiltaket skal bygges med samme kledning, farge og taktekke som eksisterende bygning.
- Det skal ikke sprenges for
- Alt av bygningsavfall skal fraktes ut av verneområdet og levers på godkjent mottak.
- Søker skal sende bilde av ferdig byggetiltak og gi en melding til forvaltingssekretariatet straks byggearbeidet er avsluttet.
- Dispensasjon til å bruke helikopter i byggearbeidet må søkes utenom.
- Byggeløyvet gjelder frem til 8.november 2025.

Verneområdestyret legger vekt på at det foreligger grunnlag for å gi tillatelse til omsøkte tiltak etter verneforskriften kapittel IV punkt 1.3 bokstav c).Tiltaket kan gjennomføres uten at det strir mot formålet med vernet og er vurdert til å ikke være en trussel for verneverdier. Tiltaket har liten påvirkning på landskapets art og karakter. Tilbygget til den eksisterende bygningen vil ikke overskride 50 BYA og er derfor innenfor grensen for utvidelse som kan godtas.

Før arbeidet sette i gang må det innhentes nødvendig tillatelse fra Hægebostad kommune.

Saksopplysninger

Sakens faktiske bakgrunn
Lignende søknad har vært til behandling hos verneområdestyret i SVR to ganger tidligere datert den 2.5.22 og 6.6.22. Søker fikk i begge behandlingene avslag på søknader om å bygge anneks og utvidelse av et skjul i tilknytting til jakthytta.

Etter å ha fått avslag på både å bygge anneks og utvidelse av skjul søker han nå om å få bygge ut fritidshytte/jakthytte, som ligger 1 km innenfor vernegrensen. Det er ikke mulig å utvide eksisterende bygning i nord, øst, sør eller sørvest pga fjell og vann rundt hytta.

Nåværende jakthytte inkludert skjul er 32 BYA og oppført i 2007. Formål med utvidelse er å få bedre plass til jaktlaget under elgjakten og at de kan være flere som kan bære ut elgen i stedet for å bruke helikopter.

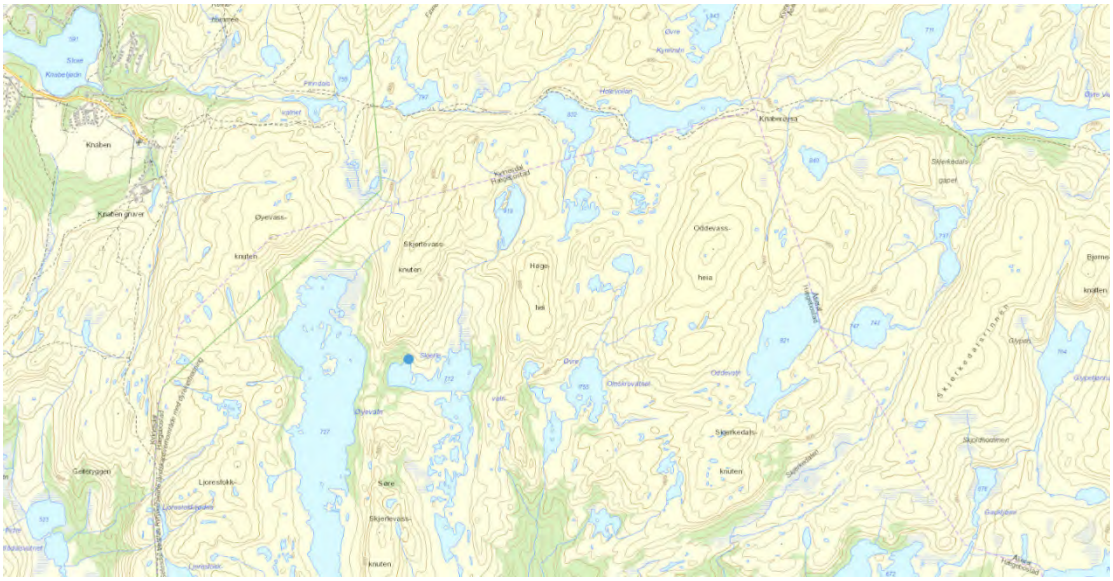

Blå prikk viser plassering av jakthytta ved Skjerlevatn i Hægebostad kommune.

Tilbygget er tegnet som rød firkant i nordvest.

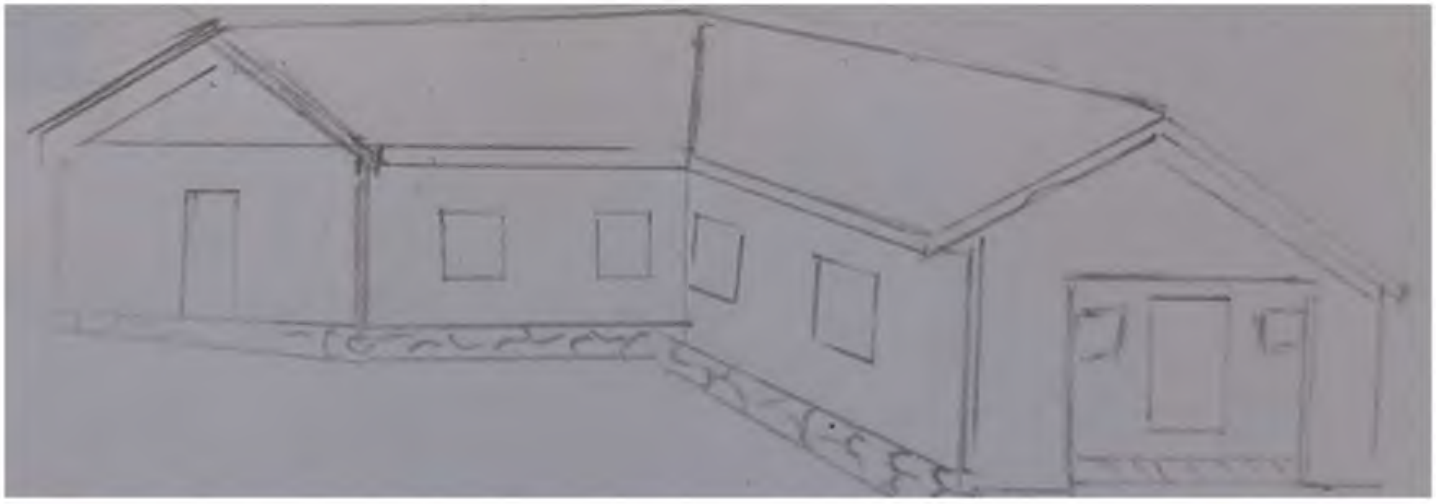

Skisse av tiltenkt bygg, ny del til venstre, eksisterende til høyre.

Eksiterende hytte ved Skjerlevatn i Hægebostad kommune.

Forvalter etterspurte i e-post til søker om diverse mål, svar på dette ble sendt 23.10.22:

Mål eksisterende bygg:
Gesimshøyde: 2,53m
Mønehøyde: 4,08m
I tillegg kommer gjennomsnittlig grunnmurshøyde ca. 0,3m
0,1m i nord, 0,5m i sør. Tilbygg kommer i nord.
Tilbygget er tenkt å være 17,2 kvadratmeter (utvendig mål).

Juridisk grunnlag
•Forskrift om vern av Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane landskapsvernområde, Bykle, Valle og Bygland kommuner, Åseral, Hægebostad, Kvinesdal og Sirdal kommuner, Agder, og Sandnes kommune, Rogaland, fastsatt ved Kronprinsreg.res. 28. april 2000 (verneforskriften).
•Lov om forvaltning av naturens mangfold av 19.06.2009 (naturmangfoldloven/nml.).
•Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane, godkjent den 27.04.2015 (forvaltningsplanen).

Hjemmelsgrunnlag
Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiene landskapsvernområde ble vernet ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. april 2000.

Formålet med vernet går frem av kapittel III i Forskrift om vern av Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiene landskapsvernområde:

"1. Å ta vare på et sammenhengende, særpreget og vakkert naturområde med urørte fjell, hei og fjellskogsområder med et særpreget plante- og dyreliv, stølsområder, beitelandskap og kulturminner.
2. Å ta vare på et sammenhengende fjellområde som leveområde for den sørligste villreinstammen i Europa. "

Innenfor landskapsvernområdet er det, med unntak av tiltak nevnt i verneforskriften kapittel IV punkt 1.1, forbudt å foreta «inngrep som vesentleg kan endra eller innverke på landskapet sin art eller karakter», herunder bl.a. «oppføring av bygningar», jf. verneforskriften kapittel IV punkt 1.1.

I henhold til verneforskriften kapittel IV pkt. 1.3 bokstav c), kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til «mindre tilbygg til eksisterande bygningar», «når verksamda eller tiltaket kan skje utan at det strir mot føremålet med vernet».

Forvaltningsplan
Nye bygninger og større utvidelser av eksisterende bygninger vil kunne være et trussel mot verneverdiene og i strid med verneformålet. En forutsetning for dispensasjon er derfor at det kan dokumenteres et konkret behov og at tiltaket kan gjennomføres uten nevneverdig negativ effekt på verneverdiene og at tiltaket ikke er i strid med verneformålet.

Selv om forvaltningsplanen har en øvre arealgrense for de fleste type bygg, er det på ingen måte automatikk i at det blir gitt dispensasjon til å bygge opp mot denne arealgrensa. I hver søknad vil det bli gjort en vurdering av de dokumenterte behovene og innvirkning tiltaket vil ha på verneverdiene og verneformål.

Når det ikke strider mot verneformålet, og heller ikke er en trussel mot verneverdiene kan forvaltningsmyndigheten etter søknad gi tillatelse til utvidelse av eksisterende bygninger opptil en størrelse på 50 BYA.

Tallet på bygninger i verneområde skal holdes på et nivå som ikke er si strid med verneverdier og verneformål. Inngrep i nye området skal unngås, og ved behov for å øke bygningsmasse skal dette skje gjennom utvidelse av eksisterende bygninger.

Naturmangfoldloven
Etter § 7 i naturmangfoldloven skal de miljørettslige prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøvelse av offentlig myndighet. Forvaltningsmyndigheten må vurdere søknaden etter disse prinsippene ved alle tiltak som vedrører naturmangfoldet, og disse vurderingene skal fremgå av beslutningen.

Styret for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiene og Frafjordheiene har forvaltningsmyndighet for Setesdal Vesthei – Ryfylkeheiene landskapsvernområde.

Vurdering

Fritidshytta ligger i randområde for villreinen, men er fortsatt innenfor nasjonalt villreinområde. Det er senest våren 2022 sikre observasjoner av en flokk villrein på nærmere 30 dyr nord i Hægebostad kommune. Spesielt bukker kan finne på å bruke området til vinterbeite, særlig dersom de mer «sentrale» områdene er nediset. Det er mange år siden sist det var sett villrein i Hægebostad. Observasjonene fra våren 2022 viser imidlertid at villreinen kan ta i bruk området på nytt. Etter søk i naturbase for sensitive arter er det registrert forekomster av rødlistet rovfugl nord i Hægebostad, - men lokaltietene er i god avstand fra Skjerlevatnet hvor jakthytta ligger. Forvalter kan ikke finne registrerte sårbare kulturminner. Kunnskapsgrunnlaget §8 vurderes som godt, og det blir derfor lagt mindre vekt på føre var-prinsippet.

Fritidshytta ligger i Vestvassdalen og er 1 km fra vernegrensen og ca. 3 km sør øst for Knaben. I Vestvassdalen er det kun søker som har ei jakthytte pluss «gammel hytta» som ble restaurert i xxxx. Søker har fått innvilget løyve til å bruke helikopter for frakt av felt vilt. Naboterrenget har også fått innvilget det samme. Ellers er det langt mellom hyttene nord i kommunen. Økosystemtilnærming og samlet belastning, jf. § 10:

Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver § 11:
tiltakshaver skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter.

Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, jf. § 12;
Forvalter tar høyde for at det skal brukes helikoptertransport under arbeidet, søker er blitt gjort oppmerksom på i vedtaket at det må søkes om eget løyve for dette.

Konklusjon

Ut fra vurderingen over, finner forvalter at det foreligger grunnlag for å gi tillatelse til omsøkte tiltak etter verneforskriften kapittel IV punkt 1.3 bokstav c).Tiltaket kan gjennomføres uten at det strir mot formålet med vernet og er vurdert til å ikke være en trussel for verneverdier. Tilbygget til den eksisterende bygningen vil ikke overskride 50 BYA og er derfor innenfor grensen for utvidelse som kan godtas.

Til: Forvaltningssekretariatet for Setesdal Vesthei Ryfylkeheiane (SVR)

Fra: Jone Haugland, Kolhaug 8, 4340 BRYNE – eier av Vestvassdalen gnr. 102 bnr. 108.

Klage på sak 2022/729-0 angående utviding av bygningsmasse ved Skjerlevatn i Hægebostad.

Dette er ikke en direkte klage, men oppfølging av 2 nylige søknader (imøtekomme innvendingene fra de tidligere søknadene). Søkte først om å realisere utvidelsen som ekstra bygg. Dette ble avslått da ekstra bygg ikke tillates. Søkte så om å utvide skjulet. Dette ble avslått da skjul ikke kan omgjøres til hytte. Søker nå om å utvide hovedbygget til inntil 50 kvadratmeter. Fjell og vann rundt hovedbygget er årsaken til at det ikke ble søkt om dette i første omgang (mer omfattende utførelse).

Nåværende jaktbu og skjul er 30 kvadratmeter og oppført i 2007/2008. 30 kvadratmeter var maksimal størrelse den gang. Senere har maksimal størrelse blitt økt. Formålet med utvidingen er å få plass til et helt jaktlag for elg samt være så mange mann at elgen kan bæres ut i stedet for å bruke helikopter. Bruk av helikopter er verken billig eller miljøvennlig. Området er bratt og kupert. Mellom 6 og 10 km å bære elgen.

Sitat fra siste søknadsbehandling: *En utviding av hovedhytta til inntil 50 m2 BYA ville vært en relativt kurant sak.* Antar derfor at måten å realisere utvidelsen på nå er avklart.

Det ble i første avslaget vist til presedens og faren for mange liknende søknader. Da maksimalt areal ble utvidet ble det sagt at de fleste eksisterende hytter var gamle og allerede var større enn nytt maksimalt areal. Det ble dermed sagt at maksimalt areal kunne utvides da antall søknader kom til å bli få. Det gjelder nok fortsatt. Det har vel heller ikke kommet mange andre søknader.

Ifm. arbeidet med forvaltningsplanen ble det sagt at utvidelse for å få plass til helt jaktlag var et godt argument. Her blir det i tillegg utvidelse for å redusere bruken av helikopter. Jakten blir forhåpentligvis ferdig fortere når flere mann er med. Dette reduserer antall dager med forstyrrelser.

Lokasjonen er bare 1 km fra verneområdegrensen. Plassering av bygg på neste side.

I siste behandling er det også lagt inn et nytt moment: *Verneområdestyret legger vekt på at søker fra før har to driftshytter på eiendommen.* Det stemmer ikke. Det andre bygget det siktes til her er Gamlehytta på 3X4 meter. Gamlehytta er ikke en ordinær driftshytte, men et gjenreist kulturhistorisk bygg som kun kan brukes sporadisk. Det er ikke tillatt med ildsted i bygget. Det er også plassert i feil ende med tanke på bæring av elg. Bygget må kalles lite med omfattende begrensninger vedr. bruk.

Oppsummering: Ønsker å utvide for å få plass til et helt jaktlag samt å ha sengeplasser nok til at felt elg lettere kan bæres ut. Helikopter til frakt av elg er dyrt og ikke alltid mulig å få tak i. Med nok sengeplasser kan bruken av helikopter reduseres til et minimum.

Jone Haugland

Plassering.

Det er ikke mulig å utvide i nord, øst, sør eller sørvest.

Tilbygget er tegnet som rød firkant i nordvest:

Skisse av tiltenkt bygg (ny del til venstre, eksisterende til høyre):

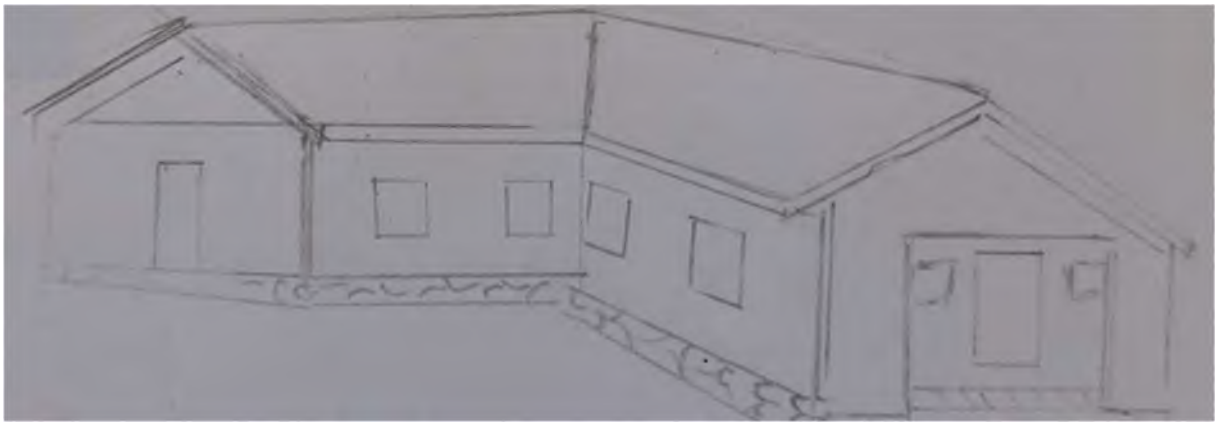

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Garaneset, 4230 Sand

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47

www.svr.no

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2022/9170-0

Saksbehandler: Alf Odden

Dato: 28.10.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	49/22	08.11.2022

Søknad om helikopterlandingar på Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde i samband med Heliboogie 2023, gnr/bnr, 222/1, Sandnes kommune - SBK-BASE

Vedlegg:
1 SBK-BASE - Søknad om Heliboogie 2023
2 Henrik Lilleheim - Uttale om Heliboogie
3 Miljødirektoratet - Klageavgjerd for Heliboogie 2020

Forvalters innstilling

Med heimel i §2 og §3, punkt 5.1, i Føreskrift om vern av Frafjordheiane landskapsvernområde, samt §48 i naturmangfaldlova, får SKB BASE v/ Stein Edvardsen dispensasjon til 200 landingar med helikopter på Kjerag i samband med transport av personar og utstyr til arrangementet "Heliboogie 2023". Dispensasjonen gjeld for tidsrommet 21-24. juni 2023. Verneområdestyret legg til grunn at forstyrringa av naturmangfald og fotturistar er relativt avgrensa, og går føre seg over eit så kort tidsrom at dette vurderast til å ikkje være i strid med verneføremålet.

Dispensasjonen på omfattar transport av basehopparar, andre luftsportutøvarar, arrangørstab, filmmannskap og journalistar til og frå Kjerag. Dispensasjonen omfattar og transport av utstyr til desse aktivitetane. Denne utvidinga av dispensasjonen kan gjennomførast, da dette vil ikkje medføre fleire helikopterlandingar.
Verneområdestyret vidarefører vedtaket frå styresak 40/20, der det vart opna for passasjerar kan takast med på returflygingane frå Kjerag til Lysebotn. Andre kan dermed sitte på returtransportane frå Kjerag til Lysebotn dersom dette ikkje medføre auke i talet på transportar.

Helikoptertransportane skal gå føre seg mellom landingspunkta Lysebotn og Kjerag. Landingspunkt på Geitaneset kan brukast dersom det oppstå situasjonar der det blir nødvendig. Det skal følgjast flygeruter som er teikna inn på kartet i vedtaket.

Verneområdestyret vil presisere at det ikkje må takast med gjenstandar som kan medføre forsøpling utfor stupkanten, og at det må leverast inn rapportskjema over kor mange transportar som er gjennomførde til forvaltningssekretariatet innan 1. august 2023.

Kart over flygeruter

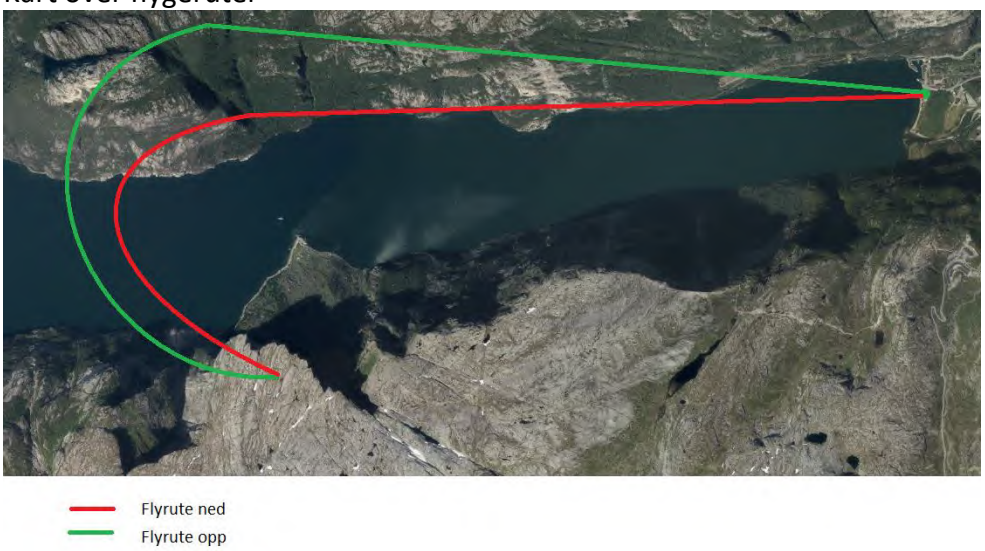

Vi vil og gjere merksam på at det i tillegg til dispensasjon etter verneføreskrifta, må innhentast nødvendig dispensasjon frå Sandnes kommune og samtykke frå grunneigar

Med heimel i §2 og §3, punkt 5.1, i Føreskrift om vern av Frafjordheiane landskapsvernområde, samt §48 i naturmangfaldlova, får SKB BASE v/ Stein Edvardsen avslag på sin søknad om dispensasjon til å gjennomføre 300 landingar med helikopter på Kjerag i samband med Heliboogie 2023. Verneområdestyret vurderer 300 helikopterlandingar til å medføre såpass omfattande forstyrringar av fotturistane på Kjerag at det ikkje er grunnlag for å gi dispensasjon etter §48 i naturmangfaldlova.
Verneområdestyret viser elles til vurderingane som vart gjort av Miljødirektoratet i deira klageavgjerd for Heliboogie 2020. Her blir det mellom anna satt ei øvre tak på 200 helikopterlandingar, for å avgrense størrelsen på arrangementet og konfliktar mellom brukargrupper. Etter verneområdestyret si vurdering utgjer dette talet framleis rammene for dispensasjonen.

Med heimel i §2 og §3, punkt 1.1, i Føreskrift om vern av Frafjordheiane landskapsvernområde, samt §48 i naturmangfaldlova, får SKB BASE v/ Stein Edvardsen dispensasjon til å sette opp ein mellombels installasjon ved ein uthoppstad under arrangementet ”Heliboogie 2023” 21-24 juni 2023. Installasjonen er ei rampe som skal «skyte» basehopparar ut over stupkanten. Verneområdestyret legg vekt på at installasjonen er relativt liten og berre skal stå på staden inntil fire dagar. Det skal heller ikkje brukast boreboltar til forankring.

Saksopplysninger

Bakgrunn for søknaden
Viser til søknad frå 16.10.2022. Det visast og til tidlegare handsamingar av liknande søknader i Styresak 23/21, AU sakane 126/2012, 268/2012 og 62/2013, 30/2018, samt Delegasjonssak RO 49/2017. Viser og til handsaminga av Heliboogie 2020 i styresakene 30/19, 42/19, 15/20, 38/20 og 47/20, samt Miljødirektoratet si klageavgjerd datert 07.09.2020.

SBK BASE v/ Stein Edvardsen søker om dispensasjon til helikoptertransport til Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde. Søknaden gjeld transport av utstyr og personar i samband med BASE hopp arrangementet "Heliboogie" 21-24. juni 2023. Transportane vil gå føre seg mellom landingspunktane Lysebotn og Kjerag, kor det siste ligg inne i Frafjordheiane landskapsvernområde. Landingspunkta og flygeruta mellom dei, er teikna inn på eit kart som følgjar søknaden.
Det søkast om å kunne personar og utstyr relatert til luftsportarrangementet. Dette vil til dømes omfatte basehopparar, paraglidere, speedflygere, hangglidere, samt filmmannskap og media som ønskjer å dokumentere og dekke arrangementet. Søknaden omfattar og transport av tilskodarar frå Kjerag og ned til Lysebotn.
SBK BASE forventar høg deltaking på arrangementet. Da vil 200 landingar bli for lite, og ved optimale tilhøve kan den landingane være brukt opp i løpet av to dagar. Det søkast derfor om å kunne gjennomføre 300 landingar med helikopter i 2023.
Med grunnlag i erfaringar frå tidlegare år vil talet på transportar truleg ligge ein stad mellom 200 og 300. For arrangementet i 2017 rapporterte søkar om 278 gjennomførte transportar, mens talet låg på 157 i 2018. I 2019 gjorde dårleg vær at talet låg på 168, mens berre 44 transportar vart gjennomført i 2020 og 2021 på grunn av reiserestriktsjonar i samband med covid 19. I 2022 vart det gjennomført 156 landingar.

Ved søknaden ligg det og ein uttale frå Henrik Lilleheim som har vore parkeringsvakt ved Øydegardsstøl i mange år. I uttalen kjem det mellom anna fram at knapt finns fotturistar for blir forstyrra av helikopteraktiviteten under Heliboogie. Tvert om synes mange at det er spanande å sjå på basehopparane og att arrangementet gir ein positiv dimensjon til turen.

I følgje opplysningar frå søkar og informasjon på søkar si nettside http://stavangerbase.com/about-the-heliboogie/, vart dette arrangementet gjennomført første gang i 1998. Vanlegvis er om lag 25-30 land, og opp til 200 hopparar frå heile verden er representert. Noko som gjer det til det største arrangementet i verden av sitt slag. SBK seier at dei har gjennomført Heliboogie i fleire år med stor suksess, og at den har vore med på å sette Kjerag/Lysefjorden på verdskartet både blant hopparar og andre turistar. All hopping vil i følgje søkaren gå føre seg i kontrollerte former, styrt av SBK.

SBK BASE søker og om å få plassere ein mellombels installasjon under arrangementet. Dette dreier seg om ei rampe som er om lag 5m lang, 1m breitt og 1.5m høg. Dette skal brukast til å «skyte» basehopparane ut over kanten, og vil bli plassert ved eit uthoppsdpunkta. Det vil ikkje bli brukt boreboltar for å forankre rampa.

Miljødirektoratet si klageavgjerd for Heliboogie 2020
I styresak 30/19 avslo verneområdestyret søknaden om å arrangere Heliboogie 2020. Grunngjevinga for avslaget var at motorferdsla verka forstyrrande på fotturistane si naturoppleving. Vedtaket vart påklaga av SBK-BASE, Forsand kommune og Lysefjorden utvikling. I styresak 42/19 gjorde derfor verneområdestyret om sitt vedtak og gav dispensasjon til Heliboogie 2020. Denne dispensasjonen vart påklaga av Naturvernforbundet i Rogaland. I si førebuande klagesakshandsaming i styresak 15/20, stod verneområdestyret fast ved dispensasjonen og saka vart sendt til Miljødirektoratet for endeleg klagehandsaming.
I si klageavgjerd datert 07.09.2020 avviser Miljødirektoratet klagen frå Naturvernforbundet i Rogaland, og opprettheld verneområdestyret sitt vedtak om dispensasjon i styresak 42/19, men med ei endring i form av eit nytt vilkår. Her heiter det at dispensasjonen avgrensast til totalt 200 landingar.
I klageavgjerda legg Miljødirektoratet vekt på at forstyrringa frå helikoptertrafikken er tidsmessig avgrensa på ein slik måte at det ikkje kjem i strid med verneføreskrifta sitt føremål om ålmenta sitt høve til naturoppleving. Når arrangementet heller ikkje påverkar verneverdiane negativt, er det grunnlag for å gje dispensasjon etter §48 i naturmangfaldlova. Samstundes meiner Miljødirektoratet at det ikkje er ønskjeleg at arrangementet aukar ytterlegare i volum, og det derfor bør settast eit tak for talet på landingar.

Formell bakgrunn for vurdering og vedtak

- Forskrift om vern av Frafjordheiane landskapsvernområde av 30.01.2004.
- Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane, godkjent 2015
- Naturmangfaldlova.

Heimelsgrunnlag

Frafjordheiane landskapsvernområde og dei tilgrensande naturreservata Ørestø og Migaren vart oppretta ved Kronprinsregenten sin resolusjon 19.12.2003. Direktoratet for naturforvaltning vedtok 30.01.2004 ei mindre endring i verneforskrifta.

Føremålet med opprettinga av Frafjordheiane landskapsvernområde er etter §2 mellom anna:

- å ta vare på eit representativt, særprega og vakkert landskap, med bratte fjord- og dalsider via lågheiar opp til glattskurt høgfjell.
- å ta vare på vatn og vassdrag, viktige leveområde for eit særmerkt plante- og dyreliv, geologiske landskapsformer, samt beite- og stølslandskap med automatisk freda og nyare tids kulturminne.

Vidare heter det at *"Allmenta skal ha høve til naturoppleving gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med lita grad av teknisk tilrettelegging".*

Motorisert ferdsel i verneområdet blir regulert av verneforskrifta §3, punkt 5.1. Her heter det at motorferdsel er forbode på land og i vatn, og vidare at " *Flyging lågare enn 300 m over bakken, og landing og start med motordrivne luftfarty er forbode. Henting og bringing av passasjerar og gods, der luftfartyet ikkje er nær bakken, er og forbode".* I §3, punkt 5.2 er det nemnt einskilte unnatak frå forbodet og i §3, punkt 5.3 er det lista opp fleire tiltak som forvaltningsstyresmakta kan gje løyve til etter søknad.
Etter forvaltningsmyndigheita si vurdering kjem dei omsøkte helikoptertransportane ikkje inn under nokre av dei tiltaka som er nemnt i §3, punkt 5.2 og 5.3 i verneføreskrifta for Frafjordheiane landskapsvernområde. Dispensasjonssøknaden må derfor handsamast etter §48 Naturmangfaldslova som har avløyst dei generelle dispensasjonsreglane i §4 i verneføreskrifta.

Tekniske inngrep i verneområdet blir regulert av verneforskrifta si §3, punkt 1.1 Her heiter det at det må ikkje gjerast inngrep som vesentleg kan endra eller verka inn på landskapet sin art eller karakter. Vidare heter det at med dei unntak som følgjer av forskrifta pkt. 1.2 og 1.3, er det forbod mot inngrep som:
"oppføring og ombygging av bygningar, anlegg og faste innretningar, framføring av røyr, luft- og jordleidningar, bygging av vegar og rasteplassar, oppsetting av autovern, drenering og anna form for tørrlegging, graving og påfylling av masse, bakkeplanering, sprenging og boring, bryting av steinar, mineral og fossil, fjerning av større steinar og blokker, bergverksdrift, vassdragsregulering, gjødsling, sprøyting med kjemiske middel, nydyrking, planting, såing, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stiar, løyper o.l. Kulturminne skal ikkje skadast eller øydeleggjast. Opplistinga er ikkje uttømmande".

Den mellombels installasjonen det er søkt om kjem etter forvaltingsstyresmakta sitt syn inn under §3, punkt 1.1 og krev derfor dispensasjon etter naturmangfaldlova sin §48 for å kunne gjennomførast.

I §48 i Naturmangfaldlova heter det at "Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig".

Rundskrivet *Forvaltning av verneforskrifter* (Miljødirektoratet 2014) gir føringer for dispensasjonsbehandling etter § 48. I følge rundskrivet må følgende to vilkår begge være oppfylt for å kunne gi dispensasjon:
- Tiltaket kan ikke påvirke verneverdiene nevneverdig.
- Tiltaket må ikke stride mot vernevedtakets formål.

Det følger av samme retningslinjer at forvaltningsmyndigheten særlig bør vurdere presedensvirkninger av en dispensasjon.

Helikoptertransportar til Kjerag blir også særskilt omtala i Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og, kapittel 3.6.4 under overskrifta *"Retningsliner for bruk av helikopter til Kjerag i samband med reiseliv, marknadsføring og basehopping"* på side 74. Her er det utarbeida nærare retningsliner og vilkår for handsaming av dispensasjonssøknadar i samband med helikoptertransport til mellom anna filmopptak. Formålet med retningslinene er mellom anna å gje ein mest mogleg avklara forvaltningspraksis, avgrense negative effektar på verneverdiar og opplevingskvalitetar, og å lette oppsynsoppgåvene. Retningslinjene er ei vidareføring av tilsvarande retningslinjer i Fylkesmannen i Rogaland si forvaltningsplan for Frafjordheiane frå 2007. I Forvaltningsplanen heitar det vidare:

- "Tidsvindauga" vil bli strengt handheva, og avgrensa til fire samanhengande dagar i andre halvdel av juni, og fire dagar i september. "Tidsvindauga" skal definerast med datoar i kvar einskild dispensasjon, utan høve til forlenging grunna dårleg vêr eller liknande.
- I vurderinga av søknaden, skal det vere avgjerande om helikopterflyging er absolutt naudsynt for å gjennom- føre tiltaket.
- "Tidsvindauga" i september er reservert for reportasjeverksemd.
- Flyging og landing skal skje kortaste veg frå fjorden og inn til stupkanten ved Kjeragplatået, eventuelt Geitaneset, med retur same veg.

Mellombels installasjonar på Kjerag er omtala i Besøksstrategi for SVR på side 49. Her går det fram at dispensasjonar til mellombelse installasjonar skal avgrensast til perioden 15-30 juni, og at dei skal avgrensast til områda vest for Kjeragbolten.

Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane har forvaltningsmynde for Frafjordheiane landskapsvernområde.

Vurdering

Naturmangfaldlova
Etter § 7 i Naturmangfaldlova skal dei miljørettslege prinsippa i §§ 8 til 12 leggast til grunn som retningslinjer ved utøving av offentleg myndigheit. Forvaltingsmyndigheita må ved alle tiltak som vedkjem naturmangfaldet, vurdere søknadane etter desse paragrafane.

Innverknad på verneverdiar og verneføremål
Den omsøkte landingsplassen ligg om lag 950 moh nær kanten mot Lysefjorden. Området består av mykje fjell i dagen og flekkar med skrinn vegetasjon. Hovudsakleg lav, mose og

grasartar. Landingsplassen er lokalisert om lag 700 m nordvest for utkikkspunktet ved Nesatind og om lag 800 m nord for Kjeragbolten.

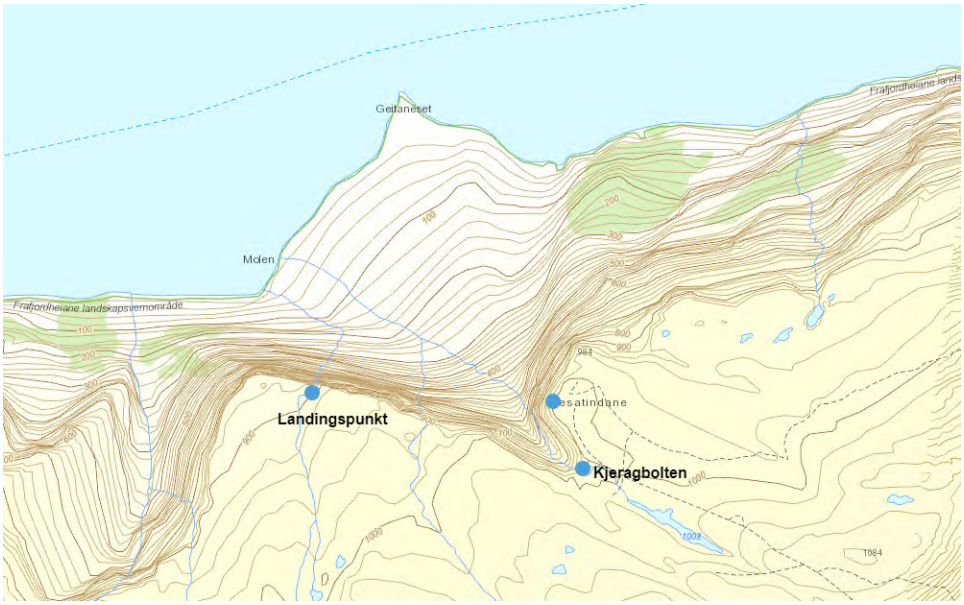

Kart over landingspunktet for Heliboogie, samt Kjeragbolten og Nesatind.

Denne delen av Frafjordheiane blir i liten grad brukt av villreinen og denne låge bruken har vore mønsteret ei tid. Dette blir og stadfesta av resultata frå NINA sitt GPS-merkeprosjekt (NINA rapport 694/2011). Her er det dokumentert at ingen av dei ni simlene som har nytta søområdet har vore i nærleiken av området der arrangementet skal gjennomførast den tida dei hadde sendar. Heller ikkje nyare GPS data frå www.dyreposisjoner.no har registrert plott frå området. I Norsk Villreinsenters rapport Kartlegging av villreinens arealbruk i Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei (NVS rapport 6/2010) er det ikkje registrert villreintrekk i dette området.

Kunnskap om naturmangfaldet i området baserer seg og på Miljødirektoratet sin naturdatabase med innsyn til sensitiv informasjon (www.naturbase.no) og tilsvarande informasjon frå Temakart Rogaland. Her er det registrert ein hekkelokalitet for Tårnfalk i den bratte fjellveggen om lag 400m frå det omsøkte landingspunktet på toppen av Kjerag. Tårnfalk er i oppført som livskraftig i den nasjonale raudlista, men arten er svært sårbar for forstyrringar i nærleiken av reirplassen. Dette gjelder særleg for perioden for egglegging og ruging frå slutten av mai og ut juni.
Så langt forvaltningsstyresmakta kjenner til etter søk i Naturbase, er det ikkje registrert informasjonen om prioriterte arter, trua eller nær trua arter på Norsk raudliste for arter 2021 eller andre verdifulle arter. Det er heller ikkje informasjon om utvalde naturtypar, trua eller nær trua naturtypar på Norsk raudliste for naturtypar 2018 eller andre verdifulle naturtypar. Det er ikkje komme fram andre opplysningar som tyder på at det finns slike arter og/eller naturtypar i det aktuelle område som kan ta skade av motorferdsla det er søkt om. I følgje Fylkesmannen i Rogaland sitt framlegg til verneplan for Frafjordheiane frå 2001, er områda rundt Kjerag gjennomgåande artsfattige.

Kunnskap om kulturminne i området baserer seg på Riksantikvaren sin kulturminnebase (www.askeladden.no). Her er det ikkje registrert kulturminne i nærleiken av den aktuelle landingsplassen.

Det er svært mykje ferdsle i dette området i samband med fotturisme. Ferdselsteljingane i 2016 og 2017, dokumenterte at talet på besøkande på Kjerag nå var på 55-60.000 pr år. Noko som var langt høgare enn i 2011 og i 2014, da tidlegare forvaltningspraksis og innhaldet i forvaltningsplanen vart utarbeidd. Ferdselsteljingane viste og at det var svært mange besøkande på Kjerag rundt 20. juni når Heliboogie blir arrangert. Ein fekk nå dokumentert at 20. juni var ein del av hovudsesongen med om lag 150-1100 besøkande kvar dag, alt etter værtilhøve og vekedag. I 2020 og 2021 har det vore langt færre besøkande på grunn av reiserestriktsjonane i samband med Covid 19. For 2022 sesongen viser foreløpige berekningar at talet på besøkande vil ligge rundt 75.000- 80.000. Det er derfor grunn til å tru at besøket på Kjerag vil bli høgt i 2023, truleg om lag 80.000.

Kunnskapsgrunnlaget (§8) som ligg føre for å vurdere dei omsøkte tiltaka si innverknad på verneverdiar og verneføremål, må derfor vurderast som godt. §9 om "Føre var prinsippet" vil derfor bli tillagt mindre vekt i dei følgjande vurderingane.

§10 tek føre seg den samla belastninga av økosystemet i området. Det omsøkte tiltaket vil gå føre seg relativt nær dei registrerte hekkelokalitetane for tårnfalk, men på eit tidspunkt som gjer at det er mindre fare for redusert hekkesuksess. I og med at det ikkje er registrert andre sårbare artar og naturtypar i på staden, vil desse helikopterturane, etter forvaltningssekretariatet si vurdering, berre i liten grad føre til større belastning på økosystemet i område.
Det er fare for at fotturistane som oppheld seg på Kjerag desse dagane vil dei kunne få ei redusert naturoppleving. Sjølv om avstanden til landingsplassen frå Nesatind og Kjeragbolten er 7-800 m, og svært få av dei besøkande går vidare enn Kjeragbolten og såleis kjem i direkte kontakt med BASE hopparane, vil ein både kunne sjå og høyre helikoptera når dei landar og tek av.
BASE hopp arrangement med helikoptertransport av hopparane, var ein pågåande aktivitet da Frafjordheiane landskapsvernområde vart oppretta i 2004. Nærare retningslinjer for gjennomføringa av arrangementet vart såleis nedfelt i den første forvaltningsplanen for verneområdet og vidareført i den eksisterande.
Om eit tek utgangspunkt i tilhøva ved vernetidspunktet, har talet på helikoptertransportar under arrangementet har auka samstundes som talet på besøkande til Kjerag har blitt mangedobla. Dermed har forstyrringane i samband med arrangementet blitt meir omfattande og påverkar mange fleire fotturistar. Eventuelle dispensasjonar bør derfor innehalde ei øvre grense for kor mange helikopter transportar som kan gjennomførast kvart år. Ei avgrensing til 200 transportar vil kunne redusere forstyrringane noko, utan at det medfører urimelege konsekvensar for arrangementet.

Vurdering av presedensverknader
Heliboogie er eit einestående arrangement i verneområda som Verneområdestyret for SVR har forvaltningsmynde for. Aktiviteten var etablert før Frafjordheiane vart verna i 2004, og

retningslinjer for arrangementet vart fastsett i forvaltningsplanane for området i 2007 og 2015. Ein dispensasjon vil derfor ikkje ha direkte presedensverknadar for Frafjordheiane eller nokon av dei andre verneområda som Verneområdestyret for SVR har forvaltningsmynde for. Samstundes er det eit stort paradoks et det blir gitt dispensasjon til så mange persontransportar med helikopter til Kjerag, når det er en streng praksis i høve til persontransport elles i verneområda.

§12 omhandlar miljøforsvarleg teknikkar, driftsmetodar og lokalisering. I høve til transportbehovet som er skissert i søknaden, vurderer forvaltningsmyndigheita bruk av helikopter som eit aktuelt alternativ, sjølv om BASE hopp frå Kjerag gjennomførast utan helikoptertransport resten av året.
§11 legg til grunn at eventuelle kostnader ved miljøforringing skal bærast av tiltakshavar. Tiltakshavar er fullt og heilt ansvarleg for ei miljømessig god løysing. Dersom det blir påvist søppel frå arrangementet vil tiltakshavar bli pålagt og rydde opp.

Konklusjon
Det omsøkte tiltaket vil i liten grad ein negativ innverknad på verneverdiane knyt til naturmangfaldet i Frafjordheiane landskapsvernområde, og vil i liten grad komme i konflikt med verneføremålet på dette området.
På grunn av det avgrensa talet på dagar, flygeruta rett opp frå Lysefjorden og avstanden til Kjeragbolten og Nesatind, blir forstyrringa av fotturistane i området ikkje vurdert til å være av eit slik omfang at det er i strid med verneføremålet. Det er såleis grunnlag til å gje dispensasjon etter naturmangfaldlova si §48, første ledd, første alternativ. Talet på helikopterlandingar avgrensast likevel til 200 i tråd med Miljødirektoratet si klageavgjerd.

SBK BASE
Galeivegen 6
4056 Tananger
Tlf: +47 90117115
Email: stein.edvardsen@lyse.net

16.10.2022

Til

SVR **V/ Alf Odden**	**Avantor** **V/ Roy Frivoll**	**Sandnes Kommune**

Søknad om landingsløyve.
SBK BASE vil med dette søke om landingsløyve på Kjerag, Geitaneset og Lysebotn i forbindelse med Heliboogie 2023
Landingsløyvet det søkes om er fra og med onsdag 21. juni til og med lørdag 24. juni 2023.

Løyvet om befatter utstyr og persontransport under Heliboogie arrangementet.

Vi ønsker å transportere personell med utstyr relatert til luftsportsutøvere til arrangementet opp og ned fra fjellet under disse dagene. Eksempelvis basehoppere, paraglidere, speedflyere, hangglidere og film mannskap knyttet til arrangør eller media som ønsker å dokumentere / dekke hele eller deler av Heliboogie arrangementet.

Utstyr
Ønsker også til Heliboogie 2023 å løfte opp en rampe som er til hoppingen, se bilde. Denne trenger ikke festes med noen festemidler. Det vil bli brukt kun noen sandsekker til å stabilisere den. Den vil bli stående 1-4 dager ved utsprangspunktet.

Tilskuere
Ønsker også løyve til å transportere ned tilskuere som har gått turen opp fra Øygardstøl til utsprangspunktet for å se aktivitetene på nært hold. Dette tilbudet er kun for de helikopterturene som allerede er flydd opp med aktører fra Lysebotn.

Flyrute
Flyruten blir lagt slik at verneområdet eksponeres minimalt, se kart for flyvning opp og ned. Landingspunktet på Kjerag er ca. 700 meter fra turist plassen ved den kjente Bolten og ligger delvis skjermet slik at andre turister blir minimalt plaget av støy.
Landing på Geitaneset blir begrenset til kun nødstilfelle eller annen prekær situasjon.

Antall landinger
Det forventes høy deltakelse på Heliboogien. Vi vet at med 200 landinger som var gitt sist er for lite, og med optimalt fint vær så vil disse bli brukt opp innen to dager. Vi søker derfor om en utvidet løyve med tanke på antall landinger og vil be om å få 300 landinger for Heliboogie 2023.
For Heliboogie 2021 ba vi Henrik Lilleheim som er parkeringsvakt/turistvert ved øygardstølen om å gjøre en enkel spørreundersøkelse vedrørende publikums tilbakemelding i forbindelse med støy og forstyrrelser i forbindelse med deres tur til Kjerag. Se vedlagt mail fra Henrik Lilleheim.

Litt om Heliboogien:
Heliboogie hadde sitt første arrangement i 1998 og har siden den gang vært arrangert årlig. Dette er et arrangement som trekker basehoppere, andre ekstremsportsutøvere, tilskuere, diverse TV og dokumentar produksjoner til fantastiske Lysebotn og Kjerag. Heliboogie er det største arrangementet som arrangeres i Lysebotn og er blitt en god tradisjon og varer vanligvis en hel uke. Arrangementet er verdenskjent og trekker aktører fra hele verden. Vi har deltakere fra typisk 25 - 30 forskjellige land under Heliboogie uken.

Mvh
Stein Edvardsen
SBK BASE

From: "Henrik Lilleheim" <henrik@lilleheim.no>
Sent: Wed, 25 Aug 2021 23:04:25 +0200
To: "stein.edvardsen@lyse.net" <stein.edvardsen@lyse.net>
Subject: Heliboogie

Etter 7 år her på Kjerag og 7 Heliboogie kan jeg fastslå at dette er en attraksjon som tiltrekker mer enn bare basehoppere. Siden første Heliboogie har jeg forstått hvor viktig dette er for turismen til Kjerag. Jeg blir gjentatte ganger fortalt av turister at de kommer denne spesielle helgen før å se på basehoppere gjøre sine kunster når de hopper fra platået. Turister fra både Norge og utland legger sine turer til Kjerag denne uken for å oppleve det mest spektakulære de kan forestille seg.
På syv år har jeg kun hørt en person som klagde på helikopter denne dagen, men så snart jeg fortalte hva det gjaldt så hun at da forstod hun.
Alle blir selvfølgelig informert av oss på parkeringen om hva som foregår og når de kommer tilbake fra turen er de i extase over hva de har fått oppleve. Absolutt ingen har noe imot at dette foregår denne uken som jeg og mine kollegaer har snakket med.
Tidligere år har også personer som aldri ville kunnet komme seg til Kjerag kunne ta et helikopter opp denne uken og de personer har vært helt henrykt over opplevelsen. Ikke ofte handikappet personer har mulighet til en slik opplevelse.
I konklusjon er det basehopp som begynte i 94 som har satt Kjerag på kartet som turist destinasjon. Det går ikke en dag uten at turister spør om basehoppere og når de skal hoppe. Hver gang passasjerer på fergen ser de komme ned kommer de til meg og forteller hvor fantastisk det var.
I tilegg spør de om slackliners, fjellklatrere og hva annet de kan oppleve på Kjerag.
Uten basehopping og Heliboogie vil destinasjonen Kjerag være mye mindre verdt.
Håper dette gir en klarhet i hvor viktig Heliboogie og basehopping er for turismen.

Mvh
Henrik

Naturvernforbundet i Rogaland
Postboks 441, Sentrum
4002 STAVANGER

Trondheim, 07.09.2020

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2020/4401

Saksbehandler:
Helene Mokkelbost

Avgjørelse i klagesak – klage på tillatelse til helikoptertransport for arrangementet Heliboogie 2020 – Frafjordheiane landskapsvernområde

Vi viser til klage av 31.12.2019 på verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheianes (verneområdestyret for SVR) vedtak i møte 13.12.2019. Klagesaken ble oversendt til direktoratet 23.3.2020.

Sakens bakgrunn
Basehopp-arrangementet Heliboogie har blitt avholdt siden 1998 i Kjerag, og fra 2004 innenfor grensene til Frafjordheiane landskapsvernområde.

Arrangøren SBK-Base As søkte 20.8.2019 om dispensasjon fra verneforskriften for avholdelse av arrangementet 17.-20.6.2020. Verneområdestyret for SVR avslo søknaden i vedtak 26.9.2019 da helikoptertrafikken ble vurdert å medføre en slik forstyrrelse av fotturister at aktiviteten var i strid med verneformålet og dermed ikke lenger kunne tillates. Vedtaket ble påklaget av søker SBK-Base As, Forsand kommune og Lysefjorden utvikling. Verneområdestyret omgjorde sitt vedtak på bakgrunn av disse i vedtak i møte 13.12.2019, slik at det ble gitt tillatelse til å benytte helikopter til persontransport i forbindelse med arrangementet "Heliboogie". Av vedtaket fremgår:

"Dispensasjonen gjeld for tidsrommet 18.-21. juni 2020.

Transportane skal gå føre seg mellom dei tre landingspunkta Lysebotn, Kjerag og Geitaneset, og følgje flygeruter som er teikna inn på kartet som følgjer saksutgreiinga.

Verneområdestyret vil presisere at det ikkje må takast med gjenstandar som kan medføre forsøpling utfor stupkanten. Verneområdestyret vil og understreke at oppsetting av mellombelse installasjonar og bruk av boreboltar er søknadspliktig etter verneføreskrifta.

Dispensasjonen blir gitt med desse vilkåra:

- *Eventuelt søppel må fjernast frå områda både over og under stupet så snart arrangementet er ferdig.*
- *Dispensasjonen gjeld berre for arrangørstab og betalande deltakarar på Heliboogie.*
- *Det må innhentast nødvendig dispensasjon frå Forsand kommune og samtykke frå grunneigar.*
- *Det må leverast inn rapportskjema over kor mange transportar som er gjennomførde til forvaltningssekreteriatet innan 1.august 2020."*

Postadresse: Postboks 5672, Torgarden, 7485 Trondheim | **Telefon:** 03400/73 58 05 00 | **Faks:** 73 58 05 01
E-post: post@miljodir.no | **Internett:** www.miljødirektoratet.no | **Organisasjonsnummer:** 999 601 391
Besøksadresser: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim | Grensesvingen 7, 0661 Oslo|
Besøksadresser Statens naturoppsyns lokalkontorer: Se www.naturoppsyn.no

Denne tillatelsen ble igjen påklaget av dere den 31.12.2019. Styret oppretthold sin tillatelse i møte den 18.3.2020, og saken ble deretter oversendt Miljødirektoratet for klagebehandling. Arrangementet ble avholdt i juni 2020.

Klagers anførsler
I klagen anføres at tillatelsen til arrangementet er gitt i strid med verneforskriften, at den heller ikke kan hjemles i naturmangfoldloven § 48, og at vedtaket dermed er ugyldig. Bruk av helikopter i forbindelse med basehopping er etter deres vurdering i strid med "*verneforskriftens formål, da denne aktiviteten mangler forankring i tradisjonelt friluftsliv og helikoptertransport må sies å representere en vesentlig teknisk tilrettelegging*". Det vises til at det i forbindelse med arrangementet i 2017 ble montert ulike installasjoner på kanten av stupet, bl.a. festet med borebolter. Det har også vært tilfeller hvor basehopperne har hoppet med løse gjenstander som sykler, lenestoler, akebrett osv. og at dette har medført forsøpling ved foten av fjellet.

Det anføres videre at verneforskriftens formål ikke er å tilrettelegge for masseturisme eller lokalt næringsliv. I dispensasjonen til helikoptertransport under Heliboogien 2020, mener dere verneområdestyret vektlegger hensynet til turisme og lokalt næringsliv tyngre enn formålet med verneforskriften. Arrangementet har videre nærmest fått en "permanent" dispensasjon gjennom mange år, hvilket ikke er i tråd med intensjonen i nml § 48, der dispensasjon skal gis ved enkeltvise vedtak i særlige tilfelle. I klagen vises også til at Miljødirektoratet i sin oversendelse til Klima- og miljødepartementet 2.5.2019 har foreslått endring av verneform for Frafjordheiane, fra landskapsvernområde til nasjonalpark, som ble begrunnet bl.a. med at dette vil gi bedre beskyttelse.

Verneområdestyrets merknader
Verneområdestyret viser til at det å tillate aktuell transport i en tidsbegrenset periode en gang pr. år ikke vil ha nevneverdig negativ innvirkning på verneverdiene eller være i strid med verneformålet knyttet til allmennhetens mulighet for naturopplevelser gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Det er ingen teknisk tilrettelegging i forbindelse med transporten og styret vurderer at den heller ikke hindrer naturopplevelser. Det vises videre til at det er gitt tillatelse for denne transporten i flere år uten at det har medført ulemper for friluftsi- eller verneinteresser tidligere.

Lovgrunnlaget
De omsøkte helikoptertransportene vil skje mellom landingspunktene Lysebotn, Kjerag og Geitaneset, hvorav de to siste ligger inne i Frafjordheiane landskapsvernområde. Verneområdet ble opprettet ved Kronprinsregentens resolusjon 19.12.2003. Formålet med vernet er å ta vare på et representativt, særpreget og vakkert landskap, jf § 2, men også at: *"Allmenta skal ha høve til naturoppleving gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med lita grad av teknisk tilrettelegging"*. Med liten grad av teknisk tilrettelegging menes ikke motorisert transport, men merking av stier, klopplegging, bygging av enkle bruer o.l. Flyvning lavere enn 300 meter over bakken, samt all landing og start med motorisert luftfartøy er forbudt, jf § 3 pkt. 5.1, og rammer dermed aktuelle søknad. Hverken unntaket fra dette forbudet inntatt i § 3 pkt. 5.2, eller den spesifiserte søknadshjemmelen i § 3 pkt. 5.3 kan anvendes, slik at søknaden må behandles etter den generelle dispensasjonshjemmelen i naturmangfoldloven § 48, som erstatter verneforskriften § 4. Etter bestemmelsen kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet eller vil påvirke verneverdiene nevneverdig. At et tiltak ikke må påvirke verneverdiene nevneverdig viser at adgangen til å gi dispensasjon er snever, og bestemmelsen er ment å være en sikkerhetsventil. I tillegg til nevnte bestemmelser skal prinsippene i nml §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden, jf nml § 7.

I 2015 ble det utarbeidet en forvaltningsplan for Setesdal-Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane, og Frafjordheiane landskapsvernområde er nærmere omtalt i denne i pkt 3.6. Bruk av helikopter til Kjerag i forbindelse med reiseliv, markedsføring og basehopping er særskilt omtalt, herunder arrangementet Kjerag-Boogie som er det samme som årets Heliboogie. Når det gjelder dette sies: "

Når det gjeld Kjerag Boogie har dette arrangementet vore gjennomført i 15 år, og har vist seg vanskeleg å gjennomføre utan bruk av helikopter". Det fremgår videre at dersom vilkårene for å gi dispensasjon etter nml § 48 er til stede, skal følgende vilkår legges til grunn:

- *aktiviteten må skje i et tidsvindu som skal håndheves strengt og avgrenses til fire sammenhengende dager i andre halvdel av juni og fire dager i september. Tidsvinduet skal defineres med datoer i hver enkelt dispensasjon uten mulighet til å forlenge på grunn av dårlig vær eller lignende*
- *I vurderingen av søknaden skal det være avgjørende om helikopterflyvning er absolutt nødvendig for å gjennomføre tiltaket*
- *Tidsvinduet i september er reservert for ulike reportasjeverksemd*
- *Flyging og landing skal skje kortaste veg frå fjorden og inn til stupkanten ved Kjeragplatået, eventuelt Geitaneset, med retur same veg.*

Miljødirektoratets vurdering
Dere er klageberettiget, jf. forvaltningsloven (fvl) § 28, og har klaget rettidig, jf. fvl § 29. Klagen gjelder gitt tillatelse til arrangementet Heliboogie for 2020, som allerede er avholdt. Dette er et årlig arrangement og en avgjørelse i klagesaken vil derfor ha betydning for fremtidige arrangement.

Eksisterende kunnskap om naturverdiene i landskapsvernområdet er god, jf nml § 8 jf § 9, og finnes i Naturbase og forvaltningsplanen som ble ferdigstilt i 2015. Det er landskapet i området som er vernet, herunder "bratte fjord- og dalsider via lågheiar opp til glattskurt høgfjell", jf forskriften § 2, som nettopp er verdier som gjør området attraktivt for et arrangement som "Heliboogie". Forvaltningsmyndigheten har i tillegg god kunnskap om de særskilte verdiene på steder arrangementet skal benytte, og det vises til forvalters og verneområdestyrets redegjørelse i vedtaket. Videre er det gjort vurderinger og angitt noen rammer for aktuelle arrangement i forvaltningsplanen.

Når det gjelder kunnskap om arrangementet som volum, antall landinger, gjennomføring, og eventuelle effekter på verneverdier, vurderes også denne å være god. "Heliboogie" har siden starten i 1998 utviklet seg og er i dag ett av de største basehopp-arrangementet av sitt slag i verden. Det opplyses at i tillegg til basehoppere som er de hovedsakelige deltagerne, tiltrekker arrangementet seg aktiviteter som paragliding, speedriding, longboarding, klatring, samt at det på kveldstid er konserter. Statens naturoppsyn hadde oppsyn med arrangementet i 2019, uten merknader, og har også vært til stede i år. Arrangøren ble i år anmeldt for brudd på vilkårene for tillatelsen mht. hvilke personer som skal ha blitt fraktet i helikopter. Saken er ikke avgjort og vil ikke ha noen innvirkning på vurderingen i denne saken, idet den omhandler hvorvidt en tillatelse for 2020 skal gis. Konstaterte brudd på vilkår i en gitt tillatelse vil imidlertid kunne få betydning i vurderingen av hvorvidt en tilsvarende, ny tillatelse skal gis. Arrangementet ble i år avholdt med redusert deltagelse pga. covid 19, og det ble gjennomført 44 landinger. I tillatelsene til arrangementet har det med to unntak ikke vært satt et tak for antall landinger. I 2018 ble det satt et tak på 300 transporter, for 2019 ble dette taket 250. Gjennomførte landinger for 2019 var 168 pga. dårlig vær og mindre hoppere. Samtidig har annen turisme i området, herunder fotturismen også utviklet seg i volum. I 2011 besøkte om lag 25.-30.000 fotturister Kjerag, og ved ferdselstellinger i 2016 og 2017 samt brukerundersøkelser fra NINA (2017) var dette tallet økt til ca 55.-60.000 besøkende pr. år. Dette er langt høyere enn da både forvaltningspraksisen om å gi tillatelse til arrangementet ble etablert, samt også da forvaltningsplanen ble laget. En annen dokumentert endring er at tiden rundt 20.juni har blitt høysesong for fotturismen, mens dette tidspunktet tidligere var i starten av sesongen.

Frafjordheiane er et landskapsvernområde. I forbindelse med prosessen rundt et supplerende vern har Fylkesmannen i Rogaland foreslått omgjøring til nasjonalpark. Det er så langt ikke tatt nærmere stilling til forslaget.

Spørsmålet klagesaken reiser er hvorvidt omsøkte helikopteraktivitet kan finne sted i landskapsvernområdet med hjemmel i nml § 48. Den konkrete vurderingen blir hvorvidt dette er i

strid med vernevedtakets formål eller kan påvirke verneverdiene nevneverdig. For å kunne gi dispensasjon kreves at begge vilkår er oppfylt. Selv om vilkårene er oppfylt, har søker imidlertid ikke krav på tillatelse. Forvaltningsmyndigheten avgjør i slike tilfeller om dispensasjonen skal gis ut fra en avveining av rettslig relevante hensyn. Inn i denne skjønnsvurderingen kommer i tillegg de rammene som er satt i forvaltningsplanen formulert som vilkår, herunder at helikopterflyvning skal være absolutt nødvendig for å gjennomføre arrangementet. Innledningsvis finner vi grunn til å kommentere at vi er enige med dere i at årlige dispensasjoner over så vidt mange år ikke er i tråd med intensjonen bak nml § 48. Årlig, gjentagende aktivitet som faller inn under noen av forbudsbestemmelsene i forskriften bør derfor reguleres særskilt. Når det er sagt medfører ikke at nml § 48 ikke kan benyttes, eller at en tillatelse til årlige arrangement vil være ugyldig.

Allmenhetens mulighet til naturopplevelser gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging er en del av verneformålet, og den konkrete vurderingen blir om aktuelle helikopteraktivitet over inntil 4 dager i 2020 er i strid med dette. Etter forvaltningsplanen tillates slik aktivitet i to tidslommer i året; én i juni og én i september som skal forbeholdes reportasjevirksomhet. Som det fremgår av forvalters innstilling til styret i vedtak datert 18.12.2019, foreligger både nasjonal og internasjonal forskning som viser at menneskers forventning og motiv for å oppsøke naturen og særlig verneområder, i stor grad er for å oppleve naturen, dyreliv, samt fred og ro og fraværet av mekanisk støy. Det er samtidig dokumentert at det å se og høre fly og helikopter i slike områder generelt sett har en negativ effekt på opplevelsen. I saken fremkommer at klager på aktiviteten fra fotturister har vært fraværende, og at mange tvert imot har vært positive og sett på basehoppingen som en spennende opplevelse. Fraværet av klager sier imidlertid lite om den enkeltes reelle opplevelse av det å være fotturist i området, slik at man her må legge eksisterende forskning til grunn. Selv om det legges til grunn at aktiviteten er forstyrrende, er denne begrenset til inntil 4 dager. I formålsbestemmelsen er det ikke muligheten til uforstyrret friluftsliv som alene er beskyttet, men muligheten til naturopplevelser gjennom tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Forstyrrelse inngår som ett av flere aspekt i denne muligheten, men vi finner at en slik tidsmessig avgrenset forstyrrelse uten teknisk tilrettelegging ikke er i strid med den generelle muligheten til slike naturopplevelser i området. Arrangementet representerer heller ingen påvirkning av verneverdiene i i landskapsvernområdet, og vi finner at vilkårene etter nml. § 48 er oppfylt.

Selv om vilkårene for å kunne gi tillatelse vurderes å være til stede, må det foretas en konkret vurdering av om tillatelse skal gis, herunder skal rammene som er satt i forvaltningsplanen vektlegges. Her fremgår at flyvningen skal være absolutt nødvendig for å gjennomføre tiltaket. Direktoratet er enig i at enkeltvis basehopping i seg selv ikke krever helikoptertransport i dette området, da platået kan nås gjennom en fottur på 2-3 timer. Som arrangement ser vi imidlertid at dette vil være nødvendig, noe det også konkluderes med i forvaltningsplanen. Vi vurderer derfor at de vilkår som er satt i forvaltningsplanen er til stede.

Omsøkte helikopteraktivitet er som et generelt utgangspunkt ikke ønskelig i et vernområde. Dersom dette hadde vært en førsteårssøknad, ville et avslag vært nærliggende. Saken er imidlertid spesiell: Arrangementet har langvarig praksis, og har funnet sted siden før verneområdet ble etablert. Videre krever arrangementet og basehoppingen spesielle naturgitte forhold som gjør at steder slike arrangement kan finne sted er svært begrenset. Avgjørende for direktoratet er imidlertid at arrangementet har begrenset varighet på inntil 4 dager, og at aktiviteten gjennom et tidsvindu i forvaltningsplanen styres til et gitt tidspunkt hvert år. Dette både begrenser forstyrrelsen, samt gjør det mer forutberegnelig når slik aktivitet vil finne sted. Dette kan igjen inngå i den generelle informasjonen til fotturister som evt. kan velge et annet tidspunkt for sin tur til området, om ønskelig. Videre kan arrangementet styres gjennom mer detaljerte vilkår dersom dette anses nødvendig. Vi er enig i at utviklingen i arrangementets størrelse kombinert med en økning i antall fotturister kan medføre en konflikt mellom brukerinteresser. Det er ikke ønskelig at arrangementet øker ytterligere i volum, og det bør derfor settes et tak for antall landinger. Vi finner at denne for 2020 bør begrenses til 200 landinger. For fremtiden kan det også vurderes å redusere antall aktive dager med helikoptertransport i løpet av en 4-dagers tidsramme. Videre bør

forvaltningsmyndigheten vurdere hvorvidt tidsvinduet for aktuelle arrangement bør flyttes, idet dette nå sammenfaller med høysesongen for fotturisme.

Vedtak
Miljødirektoratet opprettholder verneområdestyrets vedtak fattet i møte 13.12.2019 med følgende endring i form av nytt vilkår for dispensasjonen:

Dispensasjonen begrenses til totalt 200 landinger.

Denne avgjørelsen er fattet med hjemmel i forvaltningsloven § 34 fjerde ledd, verneforskriften for Frafjordheiane landskapsvernområde og naturmangfoldloven § 48.

Direktoratets vedtak er endelig og kan ikke påklages, jf. forvaltningsloven § 28 tredje ledd.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Knut Fossum	Helene Mokkelbost
seksjonsleder	seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

SBK Base AS	Gaileiveien 6	4056	TANANGER
Sandnes kommune	Postboks 583	4302	SANDNES
Fylkesmannen i Rogaland	Postboks 59	4001	Stavanger
Verneområdestyret for Setesdal vesthei, Ryfylkeheiane, Frafjordheiane	Postboks 24	4748	RYSSTAD

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Garaneset, 4230 Sand

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47

www.svr.no

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2022/6124-0

Saksbehandler: Alf Odden

Dato: 28.10.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	50/22	08.11.2022

Førebuande klagehandsaming - Revidert søknad om dispensasjon til helikoptertransport i samband med filmopptak på Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde, gnr/bnr, 221/1, Sandnes kommune - Film in Norway

Vedlegg:
1 Klage på vedtak i sak 37-22 Godkjenning av helikoptertransport i samband med filmopptak på Kjerag

Forvalters innstilling

Det visast til klage frå Naturvernforbundet i Rogaland (NIR) og Norges Jeger- og Fiskerforbund i Rogaland (NJFF-R), dagsett 07.09.2022, på vedtak fatta av verneområdestyret 11.08.2022, sak 37/22. Det visast og til vurderinga av om klagen skulle gis oppsettande verknad i AU-sak 38/2022.

Med heimel i forvaltningslova § 33, opprettheld verneområdestyret sitt vedtak i Styresak 37/22, om å gje Film in Norway dispensasjon til inntil 124 helikopterlandingar på Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde, innanfor tidsrommet 15-30.09.2022.

Vedtaket grunngjevast med at klaga ikkje inneheld moment som ikkje alt var ein del av verneområdestyret si vurdering i første gongs handsaminga av saka. Både innverknad på naturmangfald, forstyrring av fotturistar og moglege presedensverknadar, vart grundig drøfta både i saksframlegg og handsaminga i styremøte.

Saka sendast derfor til Miljødirektoratet for endeleg klageavgjerd.

Saksopplysninger

Bakgrunn for klagesaka

Verneområdestyret ga i møte 11.08.2022, sak 37/22, Film in Norway dispensasjon til inntil 124 helikopterlandingar for frakt av mannskap og utstyr i samband med filmopptak på Kjerag i tidsrommet 15-30.09.2022.
Naturvernforbundet i Rogland (NIR) og Norges Jeger- og Fiskerforbund i Rogaland (NJFF-R) klaga på vedtaket i brev dagsett 07.09.2022. Klagen er tidlegare sendt på e-post til alle styremedlemmane.

Verneområdestyret skal i denne saka gjennomføre ei førebuande handsaming av klagen etter § 33 i forvaltningslova. Om opphavleg vedtak blir oppretthaldt, vil saka bli sendt Miljødirektoratet for endeleg klagehandsaming. Om verneområdestyret endrar sitt vedtak løpar det ny klagefrist.

Følgjande vedtak vart fatta av verneområdestyret i sak 37/22:
«Med heimel i §2 og §3, punkt 5.1 i Føreskrift om vern av Frafjordheiane landskapsvernområde, samt §48 i naturmangfaldslova, får Film in Norway dispensasjon til å bruke helikopter til frakt av mannskap og utstyr i samband med filmopptak på Kjerag.
Dispensasjonen gjeld for inntil 124 landingar fordelt på ein periode på inntil ti dagar for i tidsrommet 15-30.09.2022. Landingane med helikopter skal skje før kl 10.00 om morgonen og etter kl 18.00 om ettermiddagen.
Dispensasjonen gjeld og for bruk av drone i tre dagar innanfor løyveperioden. Drona kan brukast inntil 1 time kvar av desse tre dagane.
Landingane med helikopter skal skje på landingsplassen som blir brukt under Heliboogie slik det er vist på kartet i vedtaket, og det skal brukast flygeruter kor helikopteret kjem inn frå Lysefjorden.

Dispensasjonen blir grunngitt med at helikopterlandingane skje på tidspunkt da det er svært få besøkande på Kjerag, slik at forstyrringane av fotturistar blir svært avgrensa. Landingane skjer og på god avstand av Kjeragbolten og Nesatind som er dei mest besøkte stadane. På grunn av tida på året og det låga artsmangfaldet på Kjerag, vil ikkje helikopterlandingane har særleg innverknad på naturmangfaldet på staden. Landingane Det blir og lagt vekt på at denne filminnspelinga har ein heilt unik karakter slik at presedensverknadane blir avgrensa.»

Kart over landingsplass og område for filminnspeling

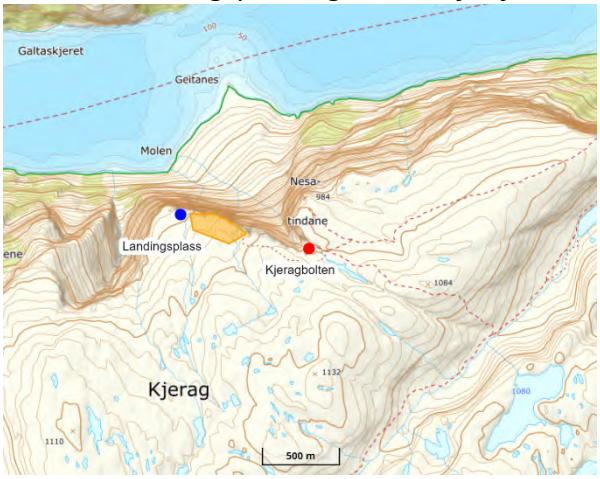

Innkomne klager

Det kom inn ein klage på verneområdestyret sitt vedtak frå NIR og NJFF-R.
I klagen vart det særleg lagt vekt på omfanget av motorferdsla, grunngjevinga for vedtaket og presedensen vedtaket vil ha for framtidig forvaltningspraksis. Det vart og bedt om at klaga skulle få oppsettande verknad.
Klagen inneheld mellom anna desse punkta:

- Ein dispensasjon til så mange som 124 landingar med helikopter er ikkje i tråd med det generelle forbodet mot motorferdsel i punkt 5.1 i verneføreskrifta
- Ein dispensasjon til så mange som 124 landingar med helikopter vil påverke dyreliv, planteliv og landskapskvaliteten på Kjerag
- Vurderinga av påverknaden av plante- og dyrelivet er ikkje grundig nok
- Den negative påverknaden av verneverdiane er for omfattande til at det kan bli gitt dispensasjon etter §48 i naturmangfaldslova
- Presedensverknadane av vedtaket vil gjere utfordrande å føre ein streng forvaltningspraksis i tråd med verneføremålet og verneføreskriftas forbod mot motorferdsel

Tidlegare saksgang

AU i verneområdestyret for SVR avslo i møte 28.06.2022 (AU-sak 32/2022) den opphavlege søknaden frå Film in Norway. Avslaget vart grunngjeve med ein omfattande forstyrring av fotturistar på Kjerag og moglege presedensverknadar ved ein dispensasjon som bryt med retningslinjene i forvaltningsplanen og etablert forvaltningspraksis.

Film i Norway sendte, etter dialog med forvaltningssekretariatet, ein revidert søknad kor dei prøvde å ta omsyn til dei punkta som var bakgrunnen for AU sitt avslag. Denne reviderte søknaden vart innvilga av verneområdestyret i møte 11.08.2022 (Styresak 37/22), og det er dette vedtaket det nå klagast på.

Spørsmålet av om klaga skulle få oppsettande verknad, vart vurdert av AU i verneområdestyret for SVR i møte 13.09.2022 (AU-sak 38/2022). Her vart det avgjort at klaga ikkje skulle få oppsettande verknad. Avslaget vart grunngjeve med at klagen gjaldt ein dispensasjon til motorferdsel som ville gje ein avgrensa og forbigåande innverknad på naturmangfaldet i

Frafjordheiane landskapsvernområde. Det vart og lagt vekt på at dispensasjonen er utforma slik at motorferdsla vil medføre relativt liten forstyrring av fotturistane på Kjerag. Dei negative konsekvensane for verneverdiar og verneføremål vart derfor vurdert til å være såpass avgrensa at motorferdsla kan gjennomførast slik det er gitt dispensasjon til. Vurdering av presedensverknadane av vedtaket ville bli vurdert i verneområdestyret si førebuande klagehandsaming.

AU i verneområdestyret for SVR gav i møte 13.09.2022 (AU-sak 39/2022), Film i Norway dispensasjon til ytterlegare 25 helikoptertransportar til Kjerag. Desse transportane skulle gjennomførast med langline, slik at det vart gitt dispensasjon til lågtflyging og ikkje landingar med helikopter.
Dispensasjonen vart grunngitt med at helikoptertransportane skulle skje på tidspunkt da det er svært få besøkande på Kjerag, slik at forstyrringane av fotturistar vart avgrensa. På grunn av tida på året og det låga artsmangfaldet på Kjerag, ville ikkje helikopterlandingane har særleg innverknad på naturmangfaldet på staden. Det vart og lagt vekt på at denne filminnspelinga har ein heilt unik karakter slik at presedensverknadane blir avgrensa. I vurderinga vart det og lagt vekt på at verneområdestyret alt hadde gitt dispensasjon til 124 landingar med helikopter, og at denne utvidinga av dispensasjonen var nødvendig for å gjennomføre filmopptaka.

Både i AU-sak 32/2022, Styresak 37/22 og AU-sak 39/2022, hadde verneområdeforvaltar innstilt på at søknadane skulle avslås.
Filminnspelinga vart gjennomført i perioden 15-29.09.2022, og det vart til saman gjennomført om lag 135 helikoptertransportar. Det vart gjennomført om lag 115 landingar og 25 transportar med langline.

Vurdering

Vurdering av klagen
Vurdering av dei formelle sidene ved klagen jamfør forvaltningslova §30 (når klagen må vere sett fram) og §32 (klagens adressat, form og innhald).

Klagen har komen inn innan fristen. Den er grunngjeven og nemner dei endringa som er ønskja i vedtaket i delegasjonssak 37/22. Klagen oppfyller såleis dei formelle krava i forvaltningslova §§ 28 – 33.

Vurdering av innhaldet i klagen
Klagen frå NIR og NJFF-R inneheld, etter verneområdeforvaltar si vurdering, i hovudsak punkt vart belyst i saksframlegget til styresak 37/22.

Klagar har rett i at naturmangfaldet på Kjerag ikkje grundig kartlagt. Dette skyldast mellom att at området stort sett består av bart fjell med lite vegetasjon og eit sparsamt fugleliv (Roaldkvam 1979 – Zoologiske inventeringer i Frafjordheiane). I sitt framlegg til verneplan for Frafjordheiane frå 2001, oppgjev og Fylkesmannen i Rogaland at områda ved Kjerag er artsfattige. Verneområdeforvaltarane har og hatt ei rekke synfaringar i område kor ein har gjort dei same observasjonane. Områda ved landingsplassen for helikopter består i all

hovudsak av bart fjell, med spreidde små flekkar med lite næringskrevjande vegetasjon. Kunnskapsgrunnlaget bygger og på søk i aktuelle databasar for naturmangfald. Verneområdeforvaltar meiner derfor at ein har godt nok grunnlag for vurderinga av at helikopterlandingane det vart søkt om, ikkje medfører nemneverdig påverknad av naturmangfaldet i område. I denne vurderinga vart det og lagt vekt på at motorferdsla skulle skje i slutten av september, og dermed på ei tid på året det fuglelivet er mindre sårbart for forstyrringar.

Presedensverknadar var eit anna hovudpunkt i klaga. I si grunngjeving av vedtaket la Verneområdestyret mellom anna vekt på at denne filminnspelinga hadde ein heilt unik karakter slik at presedensverknadane vart avgrensa. Heilt konkret handla det om innspeling av ein naturdokumentarfilm om Kjerag i regi av National Geographic.
National Geographic er ein stor og internasjonalt kjend aktør når det gjeld produksjon av naturfilmar. Verneområdestyret har såleis langt på veg dekning for å hevde at denne filminnspelinga var unik og at presedensverknadane av vedtaket vil være avgrensa. Det kan sjølvsagt komme liknande søknadar frå andre store og internasjonalt kjende aktørar, men truleg vil deg gå fleire år mellom kvar gong det kjem ein slik søknad.

For framtidig forvaltningspraksis på Kjerag, vil det uansett være av stor verdi å få Miljødirektoratet si vurdering av om verneområdestyret sin dispensasjon inneheld nødvendige avgrensingar og vilkår for å sikre verneverdiar og verneføremål knytt til naturmangfald, friluftsliv og presedensverknadar.

Konklusjon
Klagen frå NIR og NJFF-R inneheld ikkje moment som ikkje alt var vurdert i verneområdestyrets første gongs handsaming av saka. Verneområdestyret opprettheld derfor sitt vedtak i Styresak 37/22, og sender saka over til Miljødirektoratet for endeleg klageavgjerd.

Norges Jeger- og Fiskerforbund rogaland@njff.no. (+47) 90928726

Naturvernforbundet i Rogaland rogaland@naturvernforbundet.no. (+47) 41683238

Verneområdestyret for SVR

sfagpost@statsforvalteren.no Stavanger 07.09.2022

Klage på vedtak i sak 37/22 – Godkjenning av helikoptertransport i samband med filmopptak på Kjerag

Naturvernforbundet i Rogaland (NiR) og Norges Jeger-og Fiskerforbund, Rogaland (NJJF-R) viser til vedtak 37/22, godkjenning av helikoptertransport i forbindelse med filmopptak på Kjerag i Frafjordheiane landskapsvernområde gnr/bnr 221/1. NiR og NJFF-R vil med dette å påklage verneområdestyre for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane sitt vedtak. NiR og NJFF-R representerer naturinteressene i Rogaland og har klagerett etter forvaltningsloven §28. Vi ber om at klagen tas opp til behandling og at den gis oppsettende virkning.

Bakgrunnen for klagen omfanget av motorferdselen, grunngivingen i vedtaket og presedensen vedtaket vil gi for fremtidig forvaltningspraksis.

Bakgrunn for klage

Verneområdestyre har gitt tillatelse til 124 flygninger med helikopter. NiR og NJFF-R reagerer sterkt på omfanget. Fra før har man vært restriktive i godkjenning av flygninger med helikopter. Dette er i tråd med §5.1 i verneforskriften - *Motorferdsel er forbode på land og i vatn.* Hovedregelen er altså at man ikke skal ha motorferdsel innenfor vernegrensene. Godkjenningen det klages på er gitt etter §48 i Naturmangfoldloven og stiller to vilkår for at dispensasjon skal gis. NiR og NJFF-R har merknader til begge.

1. Tiltaket kan ikkje påverke verneverdiane nemneverdig.

Vurderingen av om 124 helikopterlandinger over 10 dager vil påvirke dyre- og plantelivet tar kun for seg de punktvise registreringene av naturmangfold som er gjort for verneområdet. Samtidig er verneformålet til Frafjordheiane å ivareta landskapet og leveområder. Vi mener landskapskvaliteten på Kjerag vil bli svekket i det tidsrommet flygningene gjennomføres. Vi mener også at det bør gjøres en mer helhetlig vurdering av flygningenes påvirkning på dyre- og plantelivets leveområde.

2. Tiltaket må ikkje vere i strid med formålet med vernet.
Formålet med vernet er å ivareta kvalitetene listet opp i forskriften. Vi kan ikke se annet en at gjentakende helikopterflyging strider med formålet om å ivareta disse kvalitetene.

I vedtaket blir det lagt vekt på at de besøkende fotturistene på Kjerag er skånet fra flygningene. NiR og NJFF-R mener dette ikke er relevant for vedtaket. Verneforskriften er ikke til for å skåne fotturister. Den skal verne om landskapet, dyre- og plantelivet i Frafjordheiane.

NiR og NJFF-R støtter forvalters innstilling til vedtak der man foreslår å gi avslag. Forvalter har helt rett når man er bekymret for presedensvirkninger og at flygningene strider mot verneformålet. NiR og NJFF-R er bekymret for at verneområdestyrets vedtak vil gjøre det utfordrende å føre en streng forvaltningspraksis. En praksis som vil være i tråd med formålet med vernet og forbudet mot motorferdsel.

Konklusjon

NiR påklager vedtaket med den grunngiving som er gitt i dette brev. Det gis forbehold om at utfyllende informasjon om kunnskapsgrunnlaget kan ettersendes Miljødirektoratet ved behov.

Med hilsen

Norges Jeger- og Fiskerforbund, Rogaland
Tore Gilje
Daglig leder

Naturvernforbundet i Rogaland
Erik Thoring
Daglig leder

Verneområdestyret
Setesdal Vesthei,
Ryfylkeheiane og
Frafjordheiane

Postadresse
Postboks 504
4804 ARENDAL

Besøksadresse
Kommunehuset, 4440
Tonstad

Kontakt
Sentralbord: +47 37 01 75 00
Direkte: +47 38 17 62 03
fmavgso@statsforvalteren.no
www.svr.no

Saksfremlegg

Arkivsaksnr: 2021/9253-0

Saksbehandler: Guro Sødergren

Dato: 02.11.2022

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR	51/22	08.11.2022

Møteplan 2023- verneområdestyret SVR

Forvalters innstilling

Verneområdestyret vedtar møteplanen. Forslag til datoer er godkjent og diskutert i plenum. Styremedlem må melde avbud om den aktuelle dato ikke skulle passe.

Dato	Tid og sted	Hva skjer	Annet
20. februar	11.00 - Åseral	Ordinært styremøte	
29.mai	11.00- Sirdal	Ordinært styremøte	
18-17 august	Suldal	Ordinært styremøte kombineres med befaring	
13 november	11.00- Bygland	Ordinært styremøte	Inkl. rådgivende utvalg

Saksopplysninger

Jf. Vedtekter for verneområdestyret for SVR kapitel 7.

Kommuneloven kapittel 6 om saksbehandlingen i folkevalgte organer kommer til anvendelse så langt de passer, med de tilpasninger som er fastsatt i denne vedtekten. Kommuneloven § 40 gjelder tilsvarende.
Styret bør tre sammen minst fire ganger hvert år og ellers når lederen bestemmer.
Lederen plikter å kalle inn dersom minst en tredel av medlemmene ønsker det.
Varsel om innkalling til møte i verneområdestyret skal skje med 2 ukers varsel.
Endelig innkalling med saksdokumentene sendes 1 uke før møtet.
Det blir lagt opp til to møter i halvåret.

ST 52/22 Eventuelt